

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ПОЖЕГА
ДР МИЛАН БОЖИЋ
Ауто-пут нам даје шансу да постанемо велики регионални центар

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ АЛЕКСИНАЦ
НЕНАД СТАНКОВИЋ
Природни ресурси наше највеће богатство

БОРБА СЕ И ДАЉЕ НАСТАВЉА ЛИНТА ПРЕДЛОЖИО АМАНДМАН КОЈИ БИ ОЛАКШАО ЖИВОТ СРБИМА ПОРИЈЕКЛОМ ИЗ ХРВАТСКЕ

Више од пет хиљада Срба оштећено због погрешно уписаног држављанства!

» Србима који су рођени у Србији до 1991. године, а чији су родитељи имали хрватско држављанство, често је погрешно уписивано држављанство федералне јединице Србије, умјесто Хрватске. Измјена Закона о држављанству у Скупштини Србије омогућила би да ови грађани задрже држављанство Србије и истовремено остваре своје право на држављанство Хрватске

» Један од оштећених грађана Раде Лалић, народни посланик Миодраг Линта и председник Удружења за заштиту уставности и законитости Саво Манојловић

ГОРАН Ж. КОМАР

Стећак је окамењени српски жал за ромејском цивилизацијом

ХРАМ У Д. ВУКОВСКОМ

Последњи бастион православља у Купресу

НОВИ ФЕЉТОН ДР МИЛАНА МИЦИЋА

КОЛОНИЗАЦИЈА СЈЕВЕРНИХ КРАЈЕВА (1920-1941)

НА ИНИЦИЈАТИВУ ПРЕДСЈЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ОДРЖАН ПРВИ ФОРУМ ДИЈАСПОРЕ

УЧВРСТИТИ ОДНОС МАТИЦЕ ПРЕМА СРПСКОМ НАРОДУ У РАСИЈАЊУ

УВОДНИК

» Пише: Трифко Ђоровић

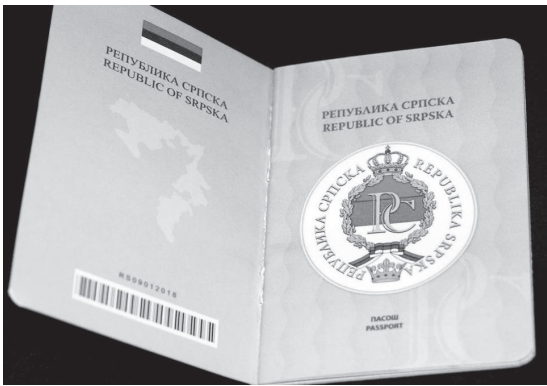

Заслужи пасош Српске

Чим прође Нова година, породице праве планове гдје и како да проведу годишње одmore. Листају се каталози, обилазе сајмови, прате се акције од „првог“ до „последњег“ момента. Избор најчешће буде грчко море, па још ако може некако у јуну или септембру, јер су тада попусти највећи. Нема везе што ће дјеца одсуствовати из школе, ваљда ће се оцјене раније закључити. Наду треба полагаати да ове године неће опет бити неких штрајкова због којих љетовање може да се искомпликује, а пут отегне умјесто на неколико сати и на више дана. Кад су у питању ближе дестинације, размишља се о Црној Гори или Хрватској, али пречесто се дешава да дневно-политичке теме опомину да на таквом одмору не можеш бити миран. Ко још може да се одмара и размишља да ли ће му уредно паркиран аутомобил са регистарским ознакама из Србије бити полупан или да ли би због екавског изговора и српског језика дјетету могао бити упућен неки пријетећи поглед или коментар, а можда и нешто горе од тога?

Па гдје онда ићи?

Најбоље је отићи тамо гдје си добродошао, а ко ће те боље дочекати него Република Српска.

У љетним мјесецима одмор на планини има посебне чари. Сви знају за Јахорину, али ту су и Зеленгора, Трескавица, Романија, Грмеч, Козара, Озрен... Прави љубитељи природе себе ће видјети у Националном парку Сулјеска, у чијем саставу се налази прашума Перућица. Заговорници здравог живота изабраће неки од бањско-лијечилишних и рекреативних центара: Врућица, Дворови, Губер, Лакташи, Слатина, Кулаши, Љешљани, Мљечаница и Вишеградска Бања. Они који су жељни авантуре прави изазов могу наћи у кањону Таре чија је дубина 1.300 метара. Људи мирнијег духа одмор могу провести уживајући у најбистријим балканским ријекама: Уни, Сани, Врбасу, Укрини, Дрини, Требишњици... Посебна атракција је и јединствен птичји резерват Бардача. Љубитељи сунца изабраће Град Сунца и Требиње. Да би се човек осјећао посебно, довољно је да пређе Дрину и обије Андрићград или Станишиће... Уз одмор пуно се може научити из бурне историје Републике Српске на којој нема милиметра у коме нема трагова од римског доба, па до рушиљачког 20. вијека. Недавно је промовисан туристички пасош РС, а у њему исписане одабране дестинације. На првој страни остављен је простор за личне податке, на осталим је водич са основним информацијама о најатрактивнијим локацијама млађе српске државе. Да би се овај пасош заслужио, довољно је уписати своје име и пратити упутства. **ДОБРО ДОШЛИ У РЕПУБЛИКУ СРПСКУ!**

СРПСКО КОЛО

Оснивач и издавач: **Савез Срба из региона**
 Главни и одговорни уредник: **Трифко Ђоровић**
 Лектор: **Сања Вуковић**
 Веб администратор: **Милосав Шапић**
 Редакција: **Весна Вуковић, Жељко Ђекић, Снежана Станишић и Јелена Рокнић**
 Адреса: **Краљице Марије 47, Београд**
 Дописништво: **Булевар ослобођења 26, Нови Сад**
 Мејл: **srpskokolo@ssr.org.rs**
 Телефон: **011/3820-250, 021/6613 600**
 Сајт: **www.ssr.org.rs**
 Тираж: **31.000 примјерака**
 Дизајн и прелом: **Студио Хум, Барајево**
 Штампана: **Штампарија Графолпродукт, Нови Сад**
 Лист излази последњег дана у мјесецу.
 Рукописи и фотографије се не враћају.
 ISSN 2466-3476

Штампање Српског кола помогли су
 Представништво Републике Српске у Београду,
 Општина Алексинац и Општина Пожега

РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ОБЕЗБИЈЕДИЛА КАНЦЕЛАРИЈЕ И СТРУЧНУ ПОМОЋ

Влада РС ће помоћи избјеглим Србима у вези са регистрацијом некретнина у Федерацији БиХ

Председница Владе Републике Српске Жељка Цвијановић рекла је да ће, због незадовољстава избјеглица и расељених лица са територије Федерације БиХ (ФБиХ), која полажу право на признавање власништва на некретнинама у катастарским општинама за које је најављена успостава и замјена земљишне књиге, Влада помоћи да се заштити њихово право на имовину.

— Евидентне су бројне негативне реакције избјеглих и расељених лица која захтијевају да се заштити њихово право на имовину и Влада је одлучила да им помогне — истакла је Цвијановићева.

Она је навела да би с тим циљем Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове уступила канцеларије подручних јединица, те обезбиједила стручну помоћ из правне и геодетске

области на подручју општина Мркоњић Град, Источно Сарајево, Бијељина, Невесиње и Зворник, гдје ће бити предвиђена мјеста за бесплатну правну помоћ.

— Зато је Влада Републике Српске на данашњој сједни-

ци дала сагласност за закључивање Протокола о сарадњи између Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове и Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске, којим би било регулисано пружање

стручне помоћи избјеглим и расељеним лицима у поступку успоставе или замјене земљишне књиге на територији ФБиХ — појаснила је председница Владе Републике Српске. Она је подсетила да је Клуб посланика СНСД упутио Уставном суду БиХ Захтјев за оцјену уставности Закона о земљишним књигама ФБиХ.

— У захтјеву је указано на штетне посљедице до којих би довела примјена оспореног Закона, у смислу омогућавања прекривања имовине и легалног располагања нових власника. Како Закон прописује процедуре којима се несумњиво крше имовинска права грађана, Уставном суду упућен је и захтјев за доношење привремене мјере којом ће се обуставити примјена овог закона до окончања поступка по Захтјеву за оцјену уставности — нагласила је Цвијановићева.

НОВО ИЗДАЊЕ РЕПУБЛИЧКОГ ЦЕНТРА ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ РАТА, РАТНИХ ЗЛОЧИНА И ТРАЖЕЊЕ НЕСТАЛИХ ЛИЦА ИЗ БАЊАЛУКЕ

Република Српска у Одбрамбено-отаџбинском рату

Република Српска у Одбрамбено-отаџбинском рату ново је издање Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица из Бањалуке, који се у оквиру својих активности бави и историјским аспектима ратних дешавања у Одбрамбено-отаџбинском рату 1992–1995. године. Послије значајних истраживања и издатих публикација центра *Наша историјска Српске* и *Намјерном силом на Републику Српску* о НАТО бомбардовању Републике Српске, најновије издање бави се покушајем успостављања што цјеловитијег историјског прегледа дешавања у рату.

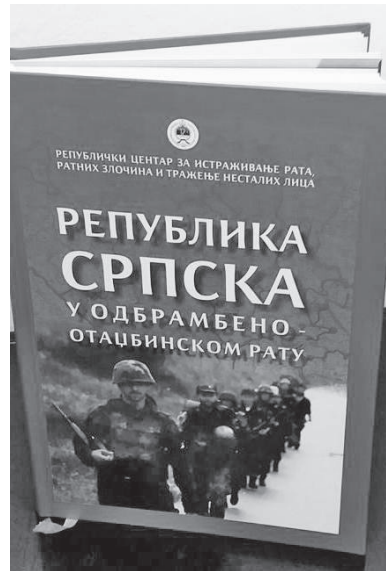
ПИТАЊЕ СРПСКЕ ДРЖАВНОСТИ

Дуготрајан значај настанка и историје Републике Српске у тренутку изласка ове књиге је тешко сагледаив са свих аспеката. Вријеме које долази имаће неке нове перспективе, али и временске интервале за сагледавање Републике Српске као чиниоца у српској историји. Питање српске државности кроз историју значајна је тема, као што су и вишеслојни и динамични процеси који је карактеришу. Развалине прве и друге Југославије донијеле су у српско друштво одређену дозу дезоријентисаности.

Међутим, у прве двије декаде XXI вијека у српском друштву све чешиће се може чути реченица како је Република Српска наша највећа пobjеда на размеђу миленијума.

Посматрано из данашње перспективе то заиста изгледа веома близу сагледивој истини када видимо у каквом се стању налазе Срби на територијама гдје немају сопствени државни оквир попут некадашње Републике Српске Крајине, дакле у Хрватској, затим у Црној Гори, Македонији итд. Међутим, тема ратова, током и након распада Југославије, као и значај Републике Српске за биолошки опстанак српског народа западно од ријеке Дрине, те њена улога у укупном националном самопоштовању упркос новоколонијалном наметнутом мору српске кривице нису испраћени у друштвеном и научном признању ових тема.

Историографија о настанку и одбрани Републике Српске у Одбрамбено-отаџбинском рату у специфичном је положају у односу на друге области

истраживања. Отежан приступ историјским изворима и кашњење у односу на продукције других страна учесница у рату, као и покушаји наметања „хашке историје“ нешто је на шта морају рачунати истраживачи блиске нам прошлости.

Процеси који још трају такође ограничавају истраживаче и од њих захтијевају напор више. У исто вријеме могућност сагледавања пропуста до сада урађених појединачних истраживања и покушај синтеза сутеришу нам да те грешке наново не учинимо.

ПОВЈЕРЕЊЕ МЛАДИМ АУТОРИМА

Велики је успјех када се активни и савјесни људи нађу на одговорним мјестима и функцијама. Што се конкретно тиче овог наслова, битно је споменути кључне улоге и утицаје двојице људи.

Дугогодишњи рад проф. др Горана Латинковића са студијског програма Историја на Филозофском факултету универзитета у Бањалуци на усмјеравању младих историчара ка историји Републике Српске и Одбрамбено-отаџбинског рата, између осталог, резултат је и овом монографијом.

Такође, директор Републичког Центра за истраживање рата, ратних злочина мр Милорад Којић имао је повјерења да нимало једноставне послове на институционалном нивоу повјери групи истраживача млађе и средње гене-

рације, углавном професора историје и постдипломаца, те да у оквирима Центра прави системске оквире и основе за наредна истраживања која су већ у току.

У складу са поменути аутори публикације Драгослав Илић, Марко Јанковић, Милена Михаљевић, Борис Радаковић, Предраг Лозо, Мирко Цвијановић, Неђо Малешевић, Душан Павловић и Јовица Рудић под уредништвом Предрага Лоза покушали су по први пут у нашој историографији формулисати историјски преглед значајнијих ратних дешавања у распону од појединачних локалитета (Приједора, Добоја, Козарске Дубице, Сребренице...) до широких опсега (пробој коридора у Посавини, Сарајевско-романијско ратиште, Херцеговачко ратиште, западно-крајишке општине...), настанак војних и паравојних формација, али и рад законодавних органа, мировне иницијативе и преговоре, као и доношење Дејтонског мировног споразума. Учињено је то како би се расвијетлило значајан дио наше историје, али и олакшао пут будућим истраживањима, прије свега на стручном и академском нивоу.

ПРИЛОГ ЗА НОВА САЗНАЊА

С обзиром на структуру ратних дешавања али и у вези са цјелокупним опсегом рада Центра, никако не би било адекватно сумирати резултате стварања Републике Српске не разматравши цијелу историју која је она плаћена. Жртве рата, а посебно ратних злочина над Србима посебно су тема тог разматрања, нарочито ако се у обзир узме њихова карактерологија. Због тога ова монографија осим поменутих тематских историјских цијелина садржи и илустрациони дио од 140 страница фотографија и докумената о почињеним ратним злочинима над Србима у БиХ.

Промоција овог историјског прегледа одржаће се почетком априла у вијећници КЦ Бански двор у Бањалуци. Након овога планиране су промоције широм Републике Српске и Србије, јер овакве теме, као ни хероје и жртве заслужне за наше постојање не смијемо препустити забораву. Вољели бисмо да се на основу ове монографије развију и разматрања, дебате, дискусије које би доприносиле новим истраживањима и дјелима овог карактера и у Републици Српској и Србији.

У БЕОГРАДУ 235 ИЗБЈЕГЛИЧКИХ ПОРОДИЦА ДОЧЕКАЛО СВОЈ КРОВ НАД ГЛАВОМ

У НАСЕЉУ ОВЧА УРУЧЕНИ КЉУЧЕВИ ЗА 235 СТАНОВА

У београдском насељу Овча 5. марта 2018. године уручени су кључеви за 235 станова избјегличким породицама из Босне и Херцеговине и Хрватске које имају пребивалиште на територији града Београда. Станови су изграђени у оквиру трећег потпројекта Регионалног стамбеног програма (РСП).

ПРОЈЕКАТ ВРИЈЕДАН 9,8 МИЛИОНА ЕВРА

Вриједност пројекта је 9,8 милиона евра. Од те суме 5,4 милиона евра за изградњу ових станова обезбијеђено је из донаторског Фонда Регионалног стамбеног програма, чији је највећи донатор Европска унија, док је остало обезбијеђено Град Београд. Градња станова започела је у септембру 2016. године, извођач радова био је *Злајибор градња*, а пројектовање и надзор над извођењем обавио је Саобраћајни институт ЦИП.

Церемонији уручивања кључева присуствовали су бројни угледни званичници из Србије, представници донатора, страних амбасада, међународних организација и партнерских земаља из региона. Министар Дачић подсетио је да је камен темељац за ове станове поставио у септембру 2016. године и да су објекти завршени у року. Додао је да Србија улаже напоре, и наставиће то да чини, да пронађе и обезбијеђи трајна рјешења за избјеглице које су деведесетих го-

дина прошлог вијека напустиле домове широм бивше Југославије и ријешиле да остану у Србији.

– Србија је свјесна чињенице да су за рјешавање овако тешких питања потребни и вријеме и искрена посвећеност, да је неопходна сарадња држава поријекла и прихвата, као и спремност да се за сва отворена питања пронађу правична и одржива рјешења – рекао је Дачић и изразио захвалност на подршци Комесаријату за избјеглице и миграције Србије, и међународним партнерима, ЕУ, УНХЦР, ОЕБС, као и многобројним билатералним донаторима. Комесар за избјеглице и миграције Владимир Цуцић рекао је да је ово радостан дан за све.

– Дуго сте чекали овај дан, предуго. Сада је он дошао, дан када ће ваше име бити на вашим вратима. Желим вам дуг, здрав и срећан живот под новим кровом – рекао је комесар Цуцић, обраћајући се окупљеним корисницима којих је било више од шест стотина.

У БЕОГРАДУ ЗБРИНУТО 925 ПОРОДИЦА

Градска секретарка за социјалну заштиту Наташа Станисављевић рекла је да према последњим подацима Комесаријата за избјеглица и расељена лица у Београду преостало око 7.000 избјеглих лица без ријешеног стамбеног питања, с тим да је тај број од 2014. године смањен за 30%.

– У току је градња 270 станова за избјеглица лица у насељу Камендин. Завршетак изградње као и њихово усељење очекује се у јануару 2019. године. До сада је Град Београд у оквиру Регионалног стамбеног пројекта уложио осам милиона евра, а укупно је збринута 925 породица – истакла је Станисављевићева.

Скупу су се обратили још у име највећег донатора замјеница шефа Делегације Европске уније у Србији Матеја Норич Штамцар, министар за избјеглице и расељена лица Републике Српске Давор Чордаш, замјеник амбасадора Сједињених Америчких Држава Курт Донели, у име Банке за развој Савјета Европе Василис Петридес, замјеник шефа мисије ОЕБС у Србији Џозеф Мелот, шеф Представништва УНХЦР-а у Србији Ханс Шодер и корисница Александра Стијеља.

Догађају су присуствовали представници делегације Европске уније, америчке амбасаде у Београду, ОЕБС-а, УНХЦР-а, Банке за развој Савјета Европе, Комесаријата за избјеглица и расељена лица, као и бројни грађани.

Комесаријат за избјеглице и миграције Републике Србије, као водећа институција, спроводи Регионални стамбени програм у Србији.

У овом тренутку истовремено се имплементира шест потпројеката. До сада је, кроз РСП, у Србији кров над главом обезбијеђен за 1831 породицу. **РСК**

» СРЕЋАН ДАН ЗА СВЕ: Комесар за избјеглице и миграције Владимир Цуцић уручује кључеве породицама

У Алибунару 13 избјегличких породица потписало уговоре за додјелу пакета помоћи

У општини Алибунар свечано је уручено 13 уговора за додјелу пакета помоћи у виду грађевинског материјала и опреме за откупљена сеоска домаћинства намијењена избјегличким породицама из Босне и Херцеговине и Хрватске, које имају пребивалиште на територији општине Алибунар, у окви-

ру петог потпројекта Регионалног стамбеног програма у Републици Србији (РСП). Поред замјеника председника општине Алибунар Бошка Тијанића, као домаћина догађаја, свечаном уручивању присуствовали су и председник СО Алибунар Синиша Гавранчић, окружни координатор за Јужни Банат

Љиљана Ракић, повјереник за избјеглице Јован Томић и представници Комесаријата за избјеглице и миграције.

У име Комесаријата за избјеглице и миграције, корисницима се обратила Љиљана Ракић, која је овом приликом истакла одличну сарадњу са општином Алибунар у спровођењу Регионалног стамбеног програма. За-

мјеник председника општине Алибунар Бошко Тијанић захвалио се корисницима на стрпљењу и пожелио им срећан живот у новим домовима. У име корисника, Снежана Милошевић захвалила се општини, Комесаријату за избјеглице и миграције и донаторима. **КИРС**

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ

Србија
21000 Нови Сад
Војвођанских бригада 17
телефон: 021/528 132, 021/520 030
мејл: office@hcit.rs; hcitns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

Здравствена заштита избјеглих лица

● **Имам важећу избјегличку легитимацију у којој нема уписаног јединственог матичног броја грађана, који ја уопште не посједујем нити га могу добити путем пуномоћи из Републике Хрватске, а због своје веома тешке болести и недостатка финансијских средстава не могу ићи у Републику Хрватску да бих добио потврду о ЈМБГ. Да ли надлежни орган здравственог осигурања у Републици Србији правилно поступа ако ми условљава издавање здравствене књижице посједовањем ЈМБГ броја?**

Надлежни орган здравственог осигурања у Републици Србији, који вам условљава издавање ваше здравствене књижице, прилагањем потврде о вашем јединственом матичном броју грађана (ЈМБГ) из Републике Хрватске, поред чињенице да ви имате важећи избјеглички статус и важећу избјегличку легитимацију, поступа супротно одредбама члана 2. став 1. Закона о избјеглицама (Сл. Гласник РС број 8/92, 42/2002 и 45/2002), који гласи: „Збрињавање избјеглица обухвата организовани прихват, привремени смјештај, помоћ у исхрани, одговарајућу здравствену заштиту и материјалну и другу помоћ, те у вези с тим чланом и члан 14. став 3. истог Закона, који гласи: „Избјегличка легитимација је јавна исправа којом се доказује идентитет и на основу које избјеглица остварује права која јој по закону припадају и доказује друге чињенице које су у њој садржане.”

Дакле, основ за остваривање права на здравствено осигурање и коришћење здравствене заштите је цитирана одредба члана 2. став 1. Закона о избјеглицама, која се користи на основу важећег идентификационог документа (важеће избјегличке легитимације), која је издана од надлежног органа, који није условио издавање исте посједовањем јединственог матичног броја грађана, те из тих разлога ни надлежни орган здравственог осигурања нема никакво законско право да условљава Ваше право на коришћење здравствене заштите и издавање Ваше здравствене књижице, обавезним посједовањем Вашег јединственог матичног броја грађана, који нисте у могућности прибавити.

**ОДГОВОР ПРИПРЕМИО: ШПИРО ЛАЗИНИЦА
ПРАВНИ САВЈЕТНИК ХЦИТ-А, НОВИ САД**

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицама у Новом Саду, Војвођанских бригада 17, сваког радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четвртком и од 16 до 20 сати.

Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинди, Сомбору и Суботици.

О времену рада правног саветника ХЦИТ-а у овим мјестима информшите се на број 063 78 99 215.

ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

СЛИЈЕПИ ПУТНИК

АУТОР: НИКОЛА ВУЧКОБРАТ – ВУК

НА ИНИЦИЈАТИВУ ПРЕДСЈЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ МИЛОРАДА ДОДИКА У БАЊАЛУЦИ ОДРЖАН ПРВИ ФОРУМ ДИЈАСПОРЕ

УЧВРСТИТИ ОДНОС МАТИЦЕ ПРЕМА СРПСКОМ НАРОДУ У РАСИЈАЊУ

» Недељко Чубриловић, Никола Селаковић, Милорад Додик и Жељка Цвијановић

Први Форум дијаспоре, који је одржан последњег фебруарског викенда у Бањалуци, на иницијативу председника Републике Српске Милорада Додика, окупио је више од 100 учесника из 26 земаља како европских, тако и прекоокеанских. Било је емотивно и радно, а сви су јединствени у томе да је неопходно учврстити однос матице према српском народу у расијању.

ПАРТНЕРСТВО, А НЕ ПОМОЋ

Из дијаспоре и региона су допутовали угледни универзитетски професори, културни радници, привредници, представници Српске православне цркве, представници културних, хуманитарних и студентских организација из

више од 20 земаља, како европских, тако и прекоокеанских. Премијерка Републике Српске Жељка Цвијановић приредила је пријем за представнике српске дијаспоре и Србе из региона, на којем је поручила да су се промијенила времена и да се РС више не обраћа дијаспори за помоћ, већ жели да гради чврсте односе на основу партнерства са нашим људима у расијању.

У својству изасланика председника Србије Александра Вучића, генерални секретар у кабинету председника Србије Никола Селаковић казао је да ће декларација о заштити културног и духовног идентитета српског народа помоћи Србима да заштите свој језик, ћирилично писмо и духовност ма гдје живјели, јер без националног иденти-

тета не можемо говорити о било чему другом.

ЗАКОН О ДИЈАСПОРИ

Председник Републике Српске Милорад Додик, између осталог, најављује и могућност доношења закона о дијаспори.

– Потенцијал дијаспоре је огроман и то је снага коју РС и Србија не користе на адекватан начин, па је ред да почне да се каналише и усмјерава у правом смјеру – истакао је на првом Форуму дијаспоре председник Додик.

Најавио је да ће Република Српска, на основу закључака овог скупа, који ће бити анализирани у наредном периоду, институционализовати сарадњу са дијаспором, највјероватније кроз закон о дијаспори.

РТС / СРПСКО КОЛО

ЦИЦОВИЋ: ВЕЋЕ ШАНСЕ ЗА ИНВЕСТИЦИЈЕ

Директор Представништва Републике Српске у Београду Млађен Цицовић је истакао да је у суштина овог скупа да се успостави трајни механизам за привредну, културну и научно-техничку сарадњу Републике Српске са дијаспором, а чија се основа налази у потписаном меморандуму влада Републике Српске и Србије о заједничком координираном дјеловању према српском народу у свијету.

– Форум је дао могућност да отворимо све теме које ће допринијети да се успостави трајни механизам заједничког рада Србије и Републике Српске са српском дијаспором у свијету и дамо импулс сарадњи са нашим људима који су спремни и хоће да инвестирају у Републику Српску – рекао је Цицовић, напомињући да сlijеди доношење заједничке декларације или усвајање првог анекса споразума о специјалним паралелним везама.

– У склопу првог анекса формираће се и посебан фонд којим ће се такође стимулисати и подстаћи што квалитетнија и боља сарадња Републике Српске и Србије са српском дијаспором – објаснио је Цицовић и додао да је жеља организатора била да на овом Форуму окупи све релевантне представнике дијаспоре како би се дошло до што квалитетнијих рјешења.

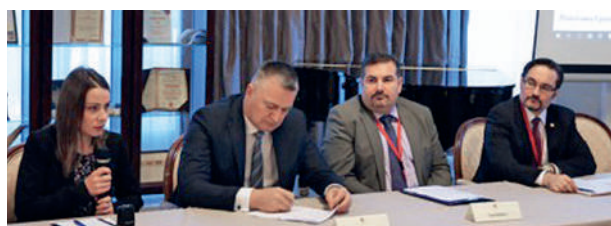
ПАНЕЛ ЕКОНОМСКИ ПОТЕНЦИЈАЛИ САРАДЊЕ РС И ДИЈАСПОРЕ

На панелу су говорили Петар Ђокић, министар индустрије, енергетике и рударства РС; Борко Ђурић, председник Привредне коморе РС и представници дијаспоре: Драган Барић и Остоја Матић, власник успешне фирме из Аустрије *Lucky Car*. Говорило се о конкретним пројектима, искуствима и могућностима везаним за привредну сарадњу Републике Српске и дијаспоре. Остоја Матић, власник фирме која има 24 филијале у Аустрији, а од ове године почиње са радом и на њемачком тржишту, нагласио је велику могућност да се фирма *Lucky Car* појави и на тржишту Републике Српске.

– Одувијек ми је била жеља да послујем у свом родном граду Бањалуци и надам се да сам близу остварења свог сна. Главни мотив ми је да обезбиједим радна мјеста за младе људе и да им на тај начин помогнем да се осамостале и пронађу свој пут успеха. Такође, ниска стопа пореза може бити веома интересантна и одлучујућа за бројне фирме из Аустрије да започну свој бизнис у РС – рекао је Матић.

ПАНЕЛ КУЛТУРНО И НАУЧНО УМРЕЖАВАЊЕ СА ДИЈАСПОРОМ И ХУМАНИТАРНЕ АКТИВНОСТИ

На панелу су говорили Оливера Радовић СПД Привредник из Хрватске, проф. др Ранко Шкрбић декан на Медицинском факултету Бања Лука, проф. др Боро Бронза (Филозофски факултет Бања Лука), Дарио Радојковић (Универзитет Регензбург) и Арно Гујон који је пренио искуство на пољу хуманитарне помоћи у нади да ће инспирисати и друге.

– Мислим да свако од нас има емпатију, али понекад недостаје да пређемо са ријечи на дјела. Није потребно имати огромне циљеве, већ нешто конкретно и реално, да кренемо малим кораком, а када се крећемо нема више назад. И малим корацима далеко стижемо – поручио је Гујон.

НАШИ ЉУДИ ШИРОМ СВИЈЕТА У СВАКОДНЕВНИМ АКТИВНОСТИМА ГРАДЕ ДОБАР ИМИЦ СРПСКОГ НАРОДА

ТЕМЕЉ ЗА НОВИ ИСТОРИЈСКИ ПРЕПОРОД

Дијаспора жели да буде озбиљније схваћена од стране матице, посебно Србије, која се укидањем Министарства и Канцеларије за дијаспору, али и Скупштине дијаспоре удаљила од својих људи у расијању. Иницијатива РС са организацијом првог Форума дијаспоре даје наду да би се, барем у Српској, тај однос могао промијенити, оцјена је учесника Форума из разних крајева света.

Привредник из Белгије Ђорђе Кужет оцијенио је да скуп у Бањалуци може постати темељ за будуће чвршће односе матице и дијаспоре. Он је казао да је важно да имамо чврсте односе са матицом ако желимо сачувати српски идентитет у расијању. Такође је навео и да дијаспора може бити веома корисна у привлачењу инвестиција, јер њени представници познају терен у матици и најбоље могу пренијети предности наше матице улагачима у иностранству.

ЉЕТНЕ ШКОЛЕ ЗА УЧЕНИКЕ ИЗ ДИЈАСПОРЕ

Срђан Младеновић, савјетник председника Српског савеза Шведске и некадашњи делегат у Скупштини дијаспоре, са добрим утисцима ће напустити Бањалуку у вјери да ће дијалог са матицом бити настављен.

– Наша обавеза у расијању је да покушамо да на сваки могући начин радимо на побољшању имица наше матице и српског народа. На западу имиц Срба, РС и Србије

ПОДРШКА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Епископ аустријско-швајцарски Андреј истакао је да иницијатива која долази из РС мора имати пуну подршку СПЦ. Владика је пренио спремност цркве да стави на располагање своје просторије за организовање наставе, културних манифестација и свих других видова активности са циљем очувања српског идентитета.

није био повољан – указао је Младеновић, који је истакао потребу за одржавањем љетних школа за дјецу из дијаспоре како би могла да усавршавају свој матерњи језик. Делегат у Скупштини дијаспоре из Француске Видоје Пурић обрадовао се позиву на овај скуп и навео Израел као примјер који би требали да прате и Срби.

– Да нема дијаспоре, Израел не би ни постојао. Захваљујући српској дијаспори очуван је социјални мир у Србији, а помоћ је пружена и РС – објаснио је Пурић, додајући да политичари некад нису ни свјесни колика је важност дијаспоре.

Кандидат за председника Србије на прошлим изборима Данијела Сремац из САД је истакао да је овакви скупови треба да се одржавају најмање једном годишње. Она

сметра да дијаспора, која броји око четири милиона Срба широм свијета, треба да добије и политичку моћ у матици, буде заступљена у скупштини РС и да оснује одбор који би био у редовном контакту са Владом.

ВЕЛИКИ СРПСКИ ПОТЕНЦИЈАЛ У БЕЧУ

Први посланик српског поријекла у бечком парламенту Немања Дамњановић истакао је да је већ годинама указао на потребу јачања везе матице и дијаспоре.

– У Бечу живи око 85.000 Аустријанаца српског поријекла и боли ме чињеница што сам ја први посланик српског поријекла. Предложио бих младима да се политички активирају. Гдје год постоји здрава политичка снага, лако ћемо радити на економском и културном развоју, а ујед-

но ће нас и матица схватати озбиљније – нагласио је Дамњановић.

Ивица Јовић из Епонеа, замјеник градоначелника тог мјеста у Француској, рекао је да је скуп у Бањалуци био дуго очекиван од стране дијаспоре.

– Дошао сам овдје с намјером да изнесем своје скромно искуство. Интегрисање у француске политичке институције и друштво битно је за дијаспору. Тако може да се помогне. Битно је да упознамо француско друштво са правом сликом српског народа – рекао је Јовић, додајући да је то у интересу оба народа у циљу обнављања српско-француског пријатељства.

Председник Савеза Срба у Италији и Слоге из Вићенце Душан Алексић сматра да би требало оформити Министарство за дијаспору.

– Канцеларија за дијаспору није имала довољно могућности да испрати потребу дијаспоре. Надамо се да ће у будућности Србија препознати да су неопходна оваква окупљања – нагласио је Алексић.

Од гостију из Аустрије скупу су присуствовали Младен Филиповић, шеф Представништва РС у Бечу; Нада Кнежевић, директорка представништва Привредне коморе Србије у Аустрији; Борислав Капетановић, председник Заједнице српских клубова у Бечу; Срђан Мијалковић, председник СПКД *Просвјешта* Аустрија; Зоран Калабић, привредник и председник удружења *Привилеі* и многи други.

ПРЕДСТАВНИШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У БЕОГРАДУ ПО ЧЕТВРТИ ПУТ ПРИРЕДИЛО СВЕЧАНИ ПРИЈЕМ ПОВОДОМ ДАНА УСТАВНОСТИ

Представништво Републике Српске у Београду ове године је 15. марта 2018. године по четврти пут организовало свечани пријем поводом 9. јануара, Дана Републике Српске, и 28. фебруара, годишњице проглашења првог Устава Републике Српске.

На почетку пријема интонирани су химне Републике Српске и Србије, *Моја Република* и *Боже правде*, а потом је изведена pjesма *Републико Српска, Господ нек' те чува*.

ФАКТОР СВИХ ПОЛИТИЧКИХ ПРОЦЕСА

У свом обраћању председник Републике Српске Милорад Додик је нагласио да је Република Српска фактор свих политичких процеса у БиХ, али и у региону, те да према свим елементима има обрсе и карактере државе: територију, становништво, ефикасну власт.

— Данас је Република Српска за Србе држава. Ми се тога нећемо одрећи! БиХ је пролазна станица нашег политичког развоја и није ни у чему света да би била браћена од Срба — рекао је председник Додик и додао да је велики број Срба на просторима данашње Републике Српске и Хрватске страдао у Другом свјетском рату и да је научио историјску лекцију — да увијек тамо гдје Срби немају државу, немају ни слободу.

— Покушали су многи протеклих 26 година, али нису успјели да сатру идеју која се звала слобода Републике Српске и српског народа. Срби из Српске су дио великог часног народа, са часном историјом, која не може бити окаљана ти-

Слобода и Република Српска имају исто значење

» Милорад Додик

ме што су неки правили стереотипе о Србима као лошим људима — рекао је председник Додик и навео да је Српска, која је створена у условима распада бивше Југославије, била частан захтјев свих који су доносили одлуке и водили Србе.

— Срце Срба куца за Србију и све што се догоди у Београду и Србији рефлектује се у Српској. Живимо у компликованим условима, у БиХ која је потпуно неефикасна и нефункционална. Данас Српска једина функционише на том простору — рекао је председник Додик.

Председник Републике Српске је истакао да је национални простор на којем се налазе Срби јединствен и недјелљив, те захвалио председнику Србије Александру Вучићу за најбоље могуће односе Србије и Српске.

» Патријарх Иринеј

— Вучић инсистира на томе да дође и до неког новог пројекта. Недавно је рекао да је спреман да помогне у убрзавању пројекта изградње ауто-пута Бањалука—Београд, да Србија финансира његову изградњу од границе Србије до Бијељине — навео је председник Додик.

Председник Републике Српске је истакао да се нада да ће ускоро бити завршена декларација о очувању српског народа, која треба да покаже да су Срби јединствен народ, са истом културом и језиком.

Председник Српске је рекао да је Српска веома заинтересована када се говори о питању Косова и Метохије.

— Неки ће рећи да се мијешамо. Не, ми само говоримо шта је наше — рекао је Додик и подсетио на недавне, како каже, арогантне ставове администрације САД да се на Косову може формирати војска.

Навео је да нигдје не пише да се може формирати војска Косова, док у Дејтонском споразуму пише да Република Српска може да има војску.

— Насиљем су нам отели војску и формирали неку која није војска ни Срба, нити БиХ, него покушава да буде војска НАТО-а, а ми смо рекли да тамо нећемо да приступимо. Постоји много изазова којима ћемо се бавити — истакао је председник Додик.

Председник Додик је поновио да ће замолити председника Србије Александра Вучића да има у виду да не може да се одвоји питање Косова и Метохије од питања РС.

— Ако се не поштује територијални интегритет Србије,

» Млађен Цицовић

зашто се поштује територијални интегритет БиХ? Сва та питања желимо поново да вратимо, без обзира да ли ће некоме бити неугодно — рекао је председник Додик.

Патријарх српски Иринеј истакао је у обраћању да без Републике Српске и њеног мудрог руководства нема опстанак српског народа.

Српски патријарх истакао је да је српски народ имао државу од почетка историје, знао је шта су устав и државни закони, научио да их поштује.

— На част и радост председнику Републике Српске Милораду Долику и народу, честитам доношење Устава Републике Српске! Живјела Република Србија на многаја љета!

— поручио је патријарх Иринеј.

НИКАД БОЉЕ ВЕЗЕ СА СРБИЈОМ

Председница Владе Србије Ана Брнабић истакала је у обраћању да су специјалне везе Србије и Српске јаче него икада и поручила да ће оне наставити да се међусобно помажу и сарађују — у добрим и лошим временима.

Премијерка Брнабић је у име Владе и председника Србије Александра Вучића честитала Дан Републике Српске и 26 година од проглашења првог Устава Српске.

— Изузетно ми је задовољство да у име Владе, али и као изасланик председника Србије Александра Вучића, могу да вас поздравим и да вам кажем да је вјероватно ово за мене један од најљепших дана — рекла је Брнабићева, наводећи да је била у Бањалуци и са колегама и пријатељима из

Владе Републике Српске разговарала о никад већем броју заједничких пројеката чија је реализација у току или ће бити реализовани.

Премијерка Србије је указала да је Србија, захваљујући храбром вођству Вучића као премијера претходне Владе, успјела да оствари макроекономску стабилност, направи финансијску консолидацију и има здрав буџет и основе за даљи раст и развој, што јој је омогућило да помаже свом народу и ван граница.

— То нам је омогућило да помогнемо нашој браћи и пријатељима, нашем народу и ван граница Србије и да 2015. године донирамо пет милиона евра за Сребреницу и прошле године још 5,5 милиона евра за вртиће, школе, путеве, студентске домове и друго у Републици Српској, али и општинама у Федерацији БиХ, гдје живи наш народ — рекла је Брнабићева и подсетила да је Влада Србије у име свих својих грађана донирала 250.000 евра у децембру прошле године за Фонд солидарности за лијечење дјеце у иностранству и оцијенила да је то фантастична иницијатива председника Републике Српске Милорада Додика.

ТУРИСТИЧКИ ПАСОШ РС

Домаћин скупа, директор Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић, обраћајући се високом званицама у својству домаћина пријема поручио је да српски народ само у саборности и јединству може успјешно сачувати и одбрани своје право на слободу, национални, културни и вјерски идентитет.

— Поздрављам вас са осјећањем поноса, јер се данас овдје, славећи Дан Републике Српске и обиљежавајући годишњицу првог Устава Републике Српске, истовремено сјећамо и великих побједа српске војске у Првом свјетском рату, побједне које нам и данас показују да само у саборности и јединству можемо успјешно сачувати и одбрани наше право на слободу, наш национални идентитет, наш српски језик и писмо, нашу културу и традицију и нашу вјеру — рекао је Цицовић и гостима

поклонио туристички пасош Републике Српске и изразио увјерење да ће им помоћи када буду одлучивали о одмору, да одаберу љепоте бања, ријека, језера, планина и манастира Републике Српске, односно да одаберу и уживају у љепотама наше Републике Српске.

У умјетничком дијелу програма наступили су гудачки састав Бањалучке филхармоније и солисти: Валентина Милекић, Кристина Ивановић, Ана Марковић Малбаша и Синиша Пајић. Програм је водила глумица Биљана Ђуровић.

Пријему су присуствовали и председници народних скупштина Републике Српске и Србије Недељко Чубриловић и Маја Гојковић, потпредседници Народне скупштине Републике Српске Жељка Стојичић и Ненад Стевандић, министар рада и запошљавања у Влади Републике Србије Зоран Ђорђевић, министри у Влади Републике Српске: за економске односе и регионалну сарадњу Златан Клокић, рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске Миленко Савановић, унутрашњих послова Драган Лукач, здравља и социјалне заштите Драган Богданић и саобраћаја и веза Неђо Трнинић, замјеник министра одбране БиХ Борис Јеринић, савјетник српског члана Председништва БиХ Зоран Ђерић и посланици Парламентарне скупштине БиХ Сташа Кошарац, Милица Марковић и Лазар Продановић, Њ. К. В. престолонаследник принц Александар Карађорђевић и принцеза Катарина, амбасадори Кине, Кубе и БиХ у Србији, Ли Манчанг, Густаво Триста дел Тодо и Лазар Миркић, конзул Србије у Бањалуци Владимир Николић и други представници дипломатског кора, председник Академије наука и умјетности Републике Српске Рајко Кузмановић, директор Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица Миодраг Којић, директор Секретаријата вјера Драган Давидовић, представници СПЦ, интелектуалци, умјетници, спортисти и бројне личности из свих области јавног живота Српске и Србије. **РСК**

ЛИНТА: РС ИЗРАЗ ЖЕЉЕ СРБА У БИХ

Пријему је присуствовао Миодраг Линта који је рекао да је Српска настала као израз најдубље жеље српског народа у БиХ да сачува своју слободу и да БиХ остане у Југославији на бази равноправности и међусобног поштовања.

— Нажалост, политички представници Бошњака и Хрвата су се 1991. и 1992. године одлучили за пут сецесије уз подршку међународних фактора сматрајући да путем прегласавања могу да игноришу вољу српског народа. Усвајањем Устава Републике Српске 28. фебруара 1992. године потврђена је воља српског народа да и он има право на самоопредељење, самоорганизовање и удруживање. Уставом је завршен процес стварања Републике Српске као државе српског народа и грађана који у њој живе. Српски народ је одбранио Републику Српску у наметнутом рату у коме је страдао 30.000 Срба. Важно је имати на уму да су и даље активне снаге које оспоравају и негирају Републику Српску називајући је геноцидном творевином или настојећи да се и даље настави укидање њених надлежности с циљем утапања у унитарну БиХ. Због тога се мора наставити правна и политичка борба за очување Републике Српске у складу са Дејтонским споразумом.

ЛИДЕРИ ОПШТИНЕ ГВОЗД МИЛАН ВРГА И БРАНКО ЈОВИЧИЋ ЗАДОВОЉНИ ПОСЈЕТОМ ПРЕДСЈЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ВРГИНОСТИ

ВУЧИЋЕВА ПОСЈЕТА КОРДУНУ ДОНИЈЕЛА ВИШЕ ОД ОЧЕКИВАНОГ

Протекло је неколико недјеља од посјете председника Републике Србије Александра Вучића Вргинмосту и његовог сусрета са водством општине и мјештанима. У разговору за *Српско коло* начелник и замјеник начелника Милан Врга и Бранко Јовичић сумирају утиске.

● **Како сте доживјели посјету првог државника који је последије пуно времена дошао у Вашу средину?**

ВРГА: – Посјетом председника Републике Србије Александра Вучића сам изузетно задовољан. Битно ми је да су задовољни и грађани. Посебно ме радује што је посјета

позитивно одјекнула и код наших сународника Кордунаша и Вргомашана који живе у Србији. И њима је ова посјета позитиван импулс и стимуланс. Свакодневно ми се јављају и захвални су председнику Вучићу што је за посјету изабрао баш наш крај.

ЈОВИЧИЋ: – Посјету сам доживио позитивно. Сматрам да је долазак сваког државника у тако мало мјесто велики догађај, па тако и долазак председника Републике Србије.

● **Са ове временске дистанце како бисте оцијенили сусрет грађана са председником Србије у Дому културе на коме су имали прилику да укажу на своје проблеме?**

ВРГА: – Бројчани одзив грађана на скуп је могао бити и бољи, али не смијемо занемарити двије чињенице које су утицале да наш Дом културе не буде пунији. Једна је лоша метеоролошка прилика јер је на дан посјете Вргинмост био под густим снијегом. Други разлог на који треба више обратити пажњу, јер на временске прилике не можемо утицати, је да је ипак била присутна одређена доза страха. Као начелник општине, дакле најодговорнији човјек за укупно стање у општини, сматрам да је одређен број људи, што су ми и рекли у дањима последије посјете, одустао управо због страха од непознатог, одно-

сно од непознанице како ће свеукупно протећи прва посјета неког државника који је након деценија и деценија дошао у Вргинмост. И какав ће бити ехо посјете. Јесте да је то ирационалан страх, али сваки појединац има право да размишља о себи. Све је прошло заиста и више него добро и другачије и нисмо очекивали.

ЈОВИЧИЋ: – Током посјете у директном сусрету са грађанима било је пуно постављених питања и искрених ријечи. Ја бих рекао да је владала велика доза знатижеље и са једне и са друге стране. Гост је хтио видјети како се живи на овим подручјима а локално становништво је жељело сазнати на који начин он види нашу свакодневицу. Посјета породици Лапчевић је протекла срдечно те је био дочекан на прави кордунашки начин.

● **На које конкретне проблеме сте указали и јесте ли добили нека обећања за помоћ?**

ВРГА: – Оно што нам је обећано у виду донације и више је од очекиваног. Рачунална опрема за наше ученике, трактор, малчер и возило нису само симболички гестови већ нешто што ће имати свакодневну употребу и више је него практичан допринос квалитету овдашњег живота. Захвални смо на томе, као што смо апсолутно сигурни да ће у врло скоро вријеме доћи до реализације

» Председник Србије Александар Вучић и начелник Вргинмоста Милан Врга

обећања. Тим више јер смо и даље у контакту са кабинетом председника Вучића као што ћемо и остати у контакту јер смо отворили многа питања у којима нам, искрено осјећајем, желе и могу помоћи.

ЈОВИЧИЋ: – Ми смо свјесни чињенице да председник Републике Србије не може директно рјешавати проблеме људи који живе овдје, али индиректно кроз разговоре са руководећим људима Републике Хрват-

ске може придонијети побољшању животног стандарда овдашњег становништва. На првом мјесту конкретних проблема је питање инфраструктуре; електрификација, водоснабдијевање, наводњавање, цестоградња, незапосленост, те укупна проблематика која је настала као директна последица рата – обнова, стамбено збрињавање, исплата заосталих мировина, конвалидација радног стажа.

Б.РКМАН

» Бранко Јовичић

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ЧУКАРИЦА У МЗ ЖАРКОВО ГОВОРИО О РЈЕШАВАЊИМА ПРОБЛЕМА ИЗБЈЕГЛИХ ЛИЦА ИЗ ХРВАТСКЕ И ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ

КОЛАРИЋ: Приводимо крају изградњу 32 стамбене јединице у Остружници

Удружење *Егзодус 90-их* организовало је 24. фебруара 2018. године јавну трибину на којој се говорило о проблемима избјеглих и прогнаних лица из Хрватске и Федерације БиХ.

У пуној сали Мјесне заједнице Жарково, општина Чукарица, у Београду са грађанима су разговарали председник *Савеза Срба из рејона* и народни посланик у Скупштини Србије Миодраг Линта, председник Градске општине Чукарица Срђан Коларић и у име Комесаријата за избјеглице и миграције Републике Србије Момир Марушић, а уводну ријеч дао је председник Удружења *Егзодус 90-их* Вукашин Тишма.

БРОЈНИ ПРОБЛЕМИ

На самом почетку Тишма је указао на најважније проблеме избјеглица, попут проблема рада на црно, затим угрожене групе пензионера који имају веома мала примања, као и низак проценат наталитета.

– Само Удружење не може да се избори са овим проблемима, потребна нам је подршка и овим путем апелујем на председника Општине Чукарица да Општина помогне избјегличким насељима и овим људима по питању рјешавања проблема струје, воде, асфалта, канализације и инфраструктуре у цјелини – рекао је Тишма.

Председник Општине Чукарица Срђан Коларић у свом

» Срђан Коларић, Миодраг Линта, Момир Марушић и Вукашин Тишма

обраћању истакао је активно-сти попут помоћи у материјалу и алату за избјеглице коју Општина сваке године одређује у сарадњи са Комесаријатом за избјеглице и миграције, као и другу помоћ у самозапошљавању и економском оснаживању избјеглих лица која живе на територији општине.

– Трудимо се да сарадњу са Комесаријатом унаприједимо, а посљедња акција коју смо заједно започели и већ приводимо крају је изградња 32 стамбене јединице у Остружници. Заједно са Градом Београдом обезбједили смо земљиште, направљене су куће, а кренуће и изградња улица између тих стамбених јединица. Општина Чукарица је завршила планове за изградњу Макишког поља, гдје ће бити стамбено насеље, а други дио биће комерцијално-пословна зона, што је важно јер ће се ту отворити нова радна

мјеста. Према најавама одакле ће кренути и прва станица метроа – најавио је Коларић и подсетио да иако надлежности Општине нису велике, руководство се труди да буде сервис грађана и да су његова врата увијек отворена за сваку врсту помоћи грађанима.

Председник *Савеза Срба из рејона* и народни посланик Миодраг Линта нагласио је важност овакве трибине гдје се могу размјенити мишљења и сагледати могућности рјешавања бројних проблема избјеглица.

ПРЕДСЈЕДНИК СРБИЈЕ ОХРАБРИО КРАЈИШНИКЕ

– Наши проблеми у вези са Хрватском били су у фокусу у претходном периоду због посјете председника Вучића Загребу и Вргинмосту. Добро је што је дошло до састанка иако је томе претходила прљаво кампања. Ово је корак напријед и велико охрабрење

нашим људима који тамо живе – рекао је Линта и додао да је на том састанку тражено да се обнови рад неколико међудржавних комисија које се баве конкретним проблемима.

– То су на примјер Комисија за нестала лица, затим Комисија за заостале и неисплаћене пензије, Комисија за ратне злочине, Комисија за границу. Требало би обновити рад некадашње Комисије за накнаду штете, која је основана према Споразуму о нормализацији односа између СР Југославије и Хрватске из 1996. године, с обзиром да је преко 10.000 порушених српских кућа и објеката у десетинама градова Хрватске, гдје није било ратних дејстава. Оно на чему посебно инсистирамо јесте активирање *Анекса Г Бечког споразума* о сукцесији под називом *Приватина својина и стечена права*, у коме се говори да сва права која су стечена прије

рата морају да се врате, а да се уговори који су склопљени током рата, под притисцима и пријетњама, прогласе ништавним – објаснио је Линта.

Он је подсетио да је важно стално говорити о проблемима Срба избјеглих и протјераних из Хрватске и Федерације БиХ, као и оних који су се вратили на своја огњишта, али су и даље „грађани петог реда”.

УБРЗАТИ ПРОЦЕСЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

– Ми морамо читавом свијету да покажемо шта нам се десило у Другом свјетском рату, као и у егзодусу деведесетих. Пола милиона протјераних Срба из Хрватске, пола милиона протјераних из Федерације, преко 200 хиљада протјераних Срба и других неалбанаца са Косова и Метохије... О томе морамо да говоримо. Први пут од Другог свјетског рата имали смо изложбу о Јасеновцу у Њујорку, и сма-

трам да такву изложбу треба приказати и у десетинама других градова широм свијета – поручио је Линта.

Говорећи о проблему интеграције избјеглица у Србији, избјегличким насељима и стамбеном, Линта је поручио да је већ апеловао на надлежне органе, посебно Министарство спољних послова и Комесаријат за избјеглице, да се ти процеси максимално убрзају. На трибини су се избјегла и прогнана лица углавном јављала са питањима везаним управо за датум уручивања кључева за спомените станове, као и са захтјевима за рјешавање питања подјеле грађевинског материјала који је многим, за сада, додијељен само на папиру.

На питања у вези са Регионалним стамбеним програмом одговарао је Момир Марушић из Комесаријата за избјеглице Републике Србије.

БЕСНА ВУКОВИЋ

ДР ГОРАН КОМАР НАЈВЈЕРНИЈИ ТУМАЧ СРЕДЊОВЈЕКОВНИХ ЋИРИЛИЧКИХ ЗАПИСА ХЕРЦЕГОВИНЕ, ЦРНЕ ГОРЕ И БОСНЕ

Стећак је окамењени српски жал за православном ромејском цивилизацијом

РАЗГОВАРАО: ГОРАН ЛУЧИЋ

Када су српска археологија и историја заћутале, учињене и препродане Јудином мјером, проговорио је српски лекар. Православни светитељи су доброг лекара означили као најприроднијег боготражитеља и истиниољупца, а др Горан Комар данас то живо свједочи. Вапај српског похараног културног и духовног наслеђа дозвољава га је срцем да крене Херцеговини, земљи својих отаца, а пратећи ћирилички запис. Он је данас најсигурнији и од стећка завјетовани тумач средњовјековних ћириличких записа Херцеговине, Црне Горе и Босне. Кроз његово грло и очи камен је проговорио и прогледао.

• Има ли стећак своје границе?

— Када посматрате сјеверозападну Босну, тамо стећак престаје у зони варничења са хрватским династијама, Шубићима. На територији Гламоча и Грахова видјећете грубо обрађене примјерке, готово аморфне. Значи западније и сјеверозападније стећак престаје. Стећак настаје као високи сандук или високи сљеменик тек у периоду након пропасти Константинопоља. Као камени кивот он је изникло из духа православног човјека. Постојали су масивни споменици у периоду краља Твртка I (велики сандук монахиње Полихроније у гробљанској цјелини цркве у Величанима), али не украшени кивоти. Наш свијет је државу Источних Ромеја доживљавао као свој цивилизацијски опсег. Зато током 14. вијека настају високи гробници који ће свједочити православно идентитет, народносни и црквени.

• Када сте се сусрели са фасцинацијом стећком?

— Од 1994. године започео сам са јако опсежним истраживањем у Херцеговском архиву, данас архивском одјељењу Државног архива Црне Горе. Послије 2009. године истраживао сам у Државном архиву у Дубровнику, потом у Архиву у Котору, по бројним приватним колекцијама и архивима Српске православне цркве. Од 2004. године започињем истраживања у Требињској регији, у области Поповог поља; ту ми је због близине било врло лако стићи на терен. У почетку нисам ни замисљао да би ово истраживање могло да се прошири на удаљене крајеве какав је Гламоч и Грахово или Мајевица, која је препуна споменика; па зворнички крај, Купрес...

• Да ли сте имали помоћ током тако обимних истраживања?

— Изузетно вриједна тековина истраживања је формирање мреже сарадника у херцеговачким и босанским селима, који су сопственим трудом и истраживачким напорима пронашли нове споменике, а које ни Југословенска археологија није евидентирала и није уврстила у Археолошки зборник Босне и Херцеговине (Сарајево, 1987. године). Ни у великим синтетичким прегледима Шефика Бешлагића из 1971. и 1972. године нема тих натписа. Дакле, веома је важно сарађивати са нашим свијетом који живи у Херцеговини и Босни и то несумњиво даје озбиљне резултате. У последње двије године започео сам истраживања уз Дрину, изнад Фоче и према Вишеграду, а закључно са Вишеградом. То су огромна просторства нетакнуте планинске природе, а посједују мноштво споменика средњег вијека са занимљивим натписима.

• Званично су у Рогатици пронађени највећи стећци у БиХ...?

— Рогатица је велика енигма, посебно мјеста која се налазе у близини средњовјековног града Борча, значајног утврђења властеле Павловића. Најмасивнији стећци се налазе у атару села Лађевина и села Варошиште. У рогатичком крају

Косовска традиција је врло присутна. Интересантан је анонимни спис који је доживио своју допуну у 15. вијеку, а који говори о учешћу извјесног Влатка Лађевића у Косовском судару свјетова. Управо Влатко Лађевић је особа која је упопана под једним од ова два најмасивнија стећка из Лађевине. Други масивни споменик припадао је војводи Мијатошу, који је саградио споменик и обезбиједио сахрану свог господара Лађевића. Не можемо са сигурношћу говорити о учешћу Влатка Лађевића у Боју на Косову, али можемо казати да је ствар индикативна и из разлога што су исламизовани Бранковићи у регији Рогатице казивали старим истраживачима да управо они потичу од српске властеле Бранковића, савременика Светог Косовског кнеза Лазара.

• Да ли народну предања помажу или одмажу у истраживањима?

— Усмено предање треба увијек поштовати, а методима и инструментима науке, дакако, провјеравати. Из искуства знамо, у највећем броју случајева, археолошка ископавања су доказала истинитост тих предања. Последњих дана љета успјели смо пронаћи два ћириличка натписа у селу Придворица, у гатачком Борчу. Обнављајући своју богомољу, тамошњи муслимани

ПАД КОНСТАНТИНОПОЉА ОЈАЧАО НАРОДНУ СВИЈЕСТ

— Народна свијест нарочито је блеснула послје катастрофичних удеса Маричке битке и Косовског боја, да би се у коначном разбуктала падом Константинопоља. Тај лом је осигурао Енрико Дандоло и Млетачка Република, а благословио бискуп Рима. Скоро сам обезбиједио из Архива Ватикана професионални снимак писма српског калуђера Дамјана Љубибратића Римском папи. Тај изузетно значајни документ описује и побраја све српске земље, а у времену када Српска црква са патријархом Јованом на челу подиже један општи народни устанак против Турака. Срби траже помоћ на свим европским дворевима, а концепт писма бискупу Рима је тада сачињен. У том писму монах Љубибратић описује српске земље, побрајајући све српске династије (при том помињући Црнојевиће и Балшиће, а то је данас јако важно знати) од Св. Симеона Мироточивог па напријед. Ово биљежење српских владарских родослова имало је за циљ потврду да није претекло ни једног јединог њиховог потомка и да нема племенитог српског кољена.

су извадили стећке који су затечени у темељима и у авлији. На њима смо пронашли натпис гроба једног упокојеног калуђера; споменик је изворно саграђен у форми крста, али су му рамена одбијена, а натпис садржи ријеч „крст“. Дакле, оно што су тврдили житељи Борча и гатачке Придворице — да је ту некада постојао православни манастир — сад је дефинитивно истина.

• Какве су посљедице Душановог уступања Пељешца Дубровчанима. Да ли сте били у Стону?

— Три пута сам походио Стон у коме постоје стећци. У њему су сахрањивани и поједини непосредни наследници хумског кнеза Мирослава, као што је хумски кнез Андрија. Од капиталне важности за српску народну историју, и политичку и црквену, је неумско гробље у Врањевом селу. Тамо се налазе гробови непосредних наследника Великог хумског кнеза Мирослава. Ту је сахрањена и госпођа Каталина, која је по роду од Котроманића, а била је удата за Николића, непосредног настављача кнеза Мирослава. Њен гробни споменик је миниран у посљедњем рату. Разломљен је на неколико фрагмента које смо 2016. године успјели прегледати. Сачувани су гробни споменици његовог сина и унука, а такође постоји и стари дио гробља са црквиштем. То су Мирослављевићи, снажна развојна линија, најближа Немањићима, која ће се послје утопити у хумско-требињску властелу и ишчезнути у историографском хоризонту. Ово ни хрватска историографија не може оспорити. Погледајте како је тај простор данас на западу далеко од велике задужбине кнеза Мирослава, Петрове цркве у Бијелом Пољу, на којој и данас стоји његов ктиторски натпис. За цркву на Лиму је писано и *Мирослављево јеванђеље*, које се данас поткрада Србима. Поједини хрватски „научници“ покушавају да омишког кнеза Мирослава Качића, који заиста има своју гробну плочу са ћириличким натписом у Омишу, испред црквице Госпе Смијешне, огласе за наручиоца и власника Мирослављевог јеванђелистара! То је срамни апсурд! Најједина духовна грабеж!

• Да ли се поткрадање дешава и у некрополи Бољуни код Стоца?

— Тамошњи Хрвати „препознају“ један мали средњовјековни крст, који може припадати крају 15. или почетку 16. вијека, а који памти добродојучу Влатка Вуковића, као гробни споменик Великог војводе Босанског русага (Скупштине), козовског причесника Влатка Вуковића. Тог козовског војводу данас називају Хрватом.

• Парадигма за стећке је некропола на Радимљи или како је народ у Херцеговини вијековима звао Војводина...?

— Термин Радимља настао је од планинске рјечице Радимље, која извири на простору невесињског села Удржња, пробијајући се кроз кањонски дио, а онда улазећи у мирни долински ток. Ту гради своје велике насипе, а мјесто се зове Шћепан црква. Потом изнова улази у још један дубоки кањон на чијем врху се уздиже средњовјековни град Коштун. Напуштајући кањон Радимља тече кроз долински дио поред Стоца и долази на ту зараван гдје се налази Војводина. Вјерујете, не постоји нико рационалан ко може спорити да та некропола припада породици Храбрена-Милорадовића.

• Како тумачите чињеницу да су све задужбине Милорадовића порушене од старог Хрвата у задњем Отаџбинском рату 1992–1995 укључујући и манастир Житомислић?

— Све је то порушено зато што је сувише старо и сувише репрезентативно. Одвише свједочи коме припада! Милорадовићи су српски православни ктитори високог ранга и великог формата и због тога су све црквице минирале, изузев Цркве Светих апостола Петра и Павла на Ошанићима (1505. година, задужбина војводе Радосава Храбрена-Милорадовића).

• Стећци су 2016. уврштени на Листу културне баштине Унеска. Сматрате ли да ће тиме бити заштићена баштина стећака од даљег разарања?

— Уколико би епископи из наших српских православних епархија на територији Босне и Херцеговине донијели прости допис свим парохијама, свим црквеним општинама и црквеним одборима на територијама свог административног досега да се престане са уништавањем стећака, тада би то био готово дјелотворан и довољан корак! Из разлога што се највећи дио стећака налази на српском катастарском тлу, у портама српских православних цркава и манастира, у српским гробљима.

• Стећак на себи носи ћирилицу. Како Срби да је носе и чувају?

— Срби би морали да носе ћирилицу као светињу! Онако како поштују српске светитеље који су изнедрили српски народ. Српски народ је поднио библијске жртве да би ћирилицу изнио кроз сва времена: кроз времена царске славе, времена националних еманципација и кроз времена апокалиптичних страдања. Ћирилица је завјетно српско писмо!

КОТРОМАНИЋИ СТВОРИЛИ АУТОНОМНУ БОСНУ

— У босанским владарским повељама увијек се прво нагласи „господар Србљем“, па се онда побрајају области Круне, међу којима ћете наћи и државу Босну. Она је у периоду Котроманића дефинитивно аутономна и тада прави политичке искорак контра најпробитачнијим српским владарима. Сјетимо се да је краљ Душан у трећој деценији 14. вијека запосјео Хум и преузео Стон, а босанска држава је тада снажна и аутономна. Сво то вријеме она посједује сопствену црквену организацију која његује и практикује источни обред. Примјеђује се да ни Константинопољ ни Рим на ту самосвојну црквену организацију не гледају благонаклоно баш зато што је аутономна. И ту по мом најдубљем увијерењу лежи одговор откуд пројекција богумила. Ту се зачала мисао да се та засебна црквена организација прогласи јеретичком, зато што није одговарала ни једнима ни другима. Оба средишта жељела су да је обједине, али нису могли поред снажних босанских владара, какав је био краљ Твртко I Котроманић или Стеван II Котроманић, његов претходник. То су били амбициозни и снажни владари који су вјешто користили моћне државничке инструменте, чувајући земљу независном. Спорно је што се једна периферна појава (периферна за укупан друштвени живот средњовијековне Босне) гура у матицу, у срж; њоме се боји политички, друштвени и културни брзоток средњовијековне Босне.

СПЕЦИФИЧНИ ГЛАМОЧ

— Могу потврдити да нигдје на Балкану не постоје тако масивни надгробни крстови као у Гламочу. У селу Шумњаца постоје два надгробна крста која су виша од 4,5 метра. Крстови сличних димензија у Љубињу, гдје их има и највише или на територији Билеће, припадају периоду 15. вијека. У Гламочу најмасивнији надгробни споменици припадају завршници 19. и првој половини 20. вијека. Трагамо да откријемо мајсторске радионице које су израђивале такве споменике прије седамдесетак или 120 година. Разлог ове посебности је потреба гламочких Срба и Срба у западним крајинама да истражују свој идентитетски образац.

БОРБА СЕ НАСТАВЉА ЛИНТА ПРЕДЛОЖИО АМАНДМАН КОЈИ БИ ОЛАКШАО ЖИВОТ МНОГИМ СРБИМА ПОРИЈЕКЛОМ ИЗ ХРВАТСКЕ

Више од 5.000 Срба оштећено због погрешно уписаног држављанства

Председник *Савеза Срба из региона* и народни посланик Миодраг Линта разочаран је одлуком Управе за управне послове Министарства унутрашњих послова, која није показала разумијевање за проналазак рјешења за више од пет хиљада Срба поријеклом из Хрватске, који због погрешно уписаног држављанства не могу остварити право на хрватско држављанство.

ЧЛАН 22. ЗАКОНА О ДРЖАВЉАНСТВУ СФРЈ

– Србима који су рођени у Србији до 1991. године, а чији су родитељи имали хрватско држављанство често је погрешно уписано држављанство федералне јединице Србије, уместо Хрватске – рекао је Линта и нагласио да ниједно дијете које је рођено у Србији до 1991. го-

дине, а чији су родитељи хрватски држављани, није могло бити уписано као држављанин Србије.

– Наиме, према члану 22. тадашњег Закона о држављанству СФРЈ републичко држављанство дјетету се одређивало према закону републике чије држављанство имају оба родитеља у тренутку његовог рођења – појаснио је Линта.

ПРОБЛЕМ ЛАКО РЈЕШИВ

Он је указао да због погрешног уписа Хрватска више од 25 година одбија да наведеној групацији Срба призна право на хрватско држављанство све док из Србије не донесу документ да су били држављани федералне јединице Хрватске, а Србија то одбија да учини јер би то значило да се губи основ и самим тим српско држављанство.

Према његовом мишљењу, проблем се може ријешити

ти усвајањем амандмана на Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о држављанству, који ће се ускоро наћи у скупштинској процедури.

– Усвајање амандмана омогућило би да више од пет

хиљада Срба задржи држављанство Србије и истовремено оствари своје право на држављанство Хрватске које им припада по поријеклу, а тиме и могућност да рјешава остале проблеме у Хрватској – закључио је Линта.

Међутим, и након више одржаних састанака надлежни у Управи за управне послове одбили су сваку могућност да подрже амандман Миодрага Линте, који је он поднио на Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о држављанству. Због тога приликом гласања у Скупштини које је одржано у четвртак 22. марта 2018. године није усвојен његов амандман којим би се омогућило да горе наведени грађани задрже држављанство Србије и истовремено добију хрватско држављанство.

НЕМА ПРЕДАЈЕ

Линта је истакао да ће и даље наставити да се бори заједно са Удружењем за заштиту уставности и законитости да се ријешити наведени проблем више од пет хиљада Срба поријеклом из Хрватске.

Циљ борбе јесте да се створи законска могућност да наведени грађани могу надлежном органу у Србији поднијети захтјев да добију рјешење о исправци погрешно уписаног држављанства приликом рођења.

– Понижавајуће је да се Срби, чија су оба родитеља хрватски држављани, морају приликом сваког доласка у Хрватску пријавити у полицијску станицу и одјавити приликом одласка из Хрватске као да су осуђеници. Поред тога, имају проблеме око остваривања права на своју имовину и не могу у року од шест мјесеци да бораве у Хрватској више од три мјесеца – закључио је Линта и позвао све грађане да се јаве у вези рјешавања овог проблема *Савезу Срба из региона* или Удружењу за заштиту уставности и законитости.

ПРИРЕДИО: Т. ЂОРВИЋ

ВЕРА ШКОРИЋ ОТКРИВА КАКО СЕ ВЕЋ ОСАМНАЕСТ ГОДИНА БОРИ С АДМИНИСТРАЦИЈОМ ЗА ИСПРАВКУ ДРЖАВЉАНСТВА СВОМ СИНУ

ДЕЦЕНИЈАМА СКУПО ПЛАЋАМО ГРЕШКУ МАТИЧНЕ СЛУЖБЕ

Мој покојни супруг и ја смо родом из Лице, а у Србију смо се доселили за вријеме бивше СФРЈ ради школовања, након чега смо овдје и остали и вјенчали се 1978. године.

Најприје нам се 1983. године родио син Милан, а затим 1987. године и ћерка Александра, обоје у Београду.

У СФРЈ НИКО НИЈЕ БРИНУО О ДРЖАВЉАНСТВУ

Како смо супруг и ја имали држављанство СР Хрватске (у оквиру држављанства СФРЈ), наша дјеца према тада важећем Закону о држављанству морала су имати исти држављански статус. Међутим, матичар је уписао сина у држављанство СР Србије, а ћерку у држављанство СР Хрватске.

Супруг и ја нисмо познавали прописе о републичким држављанствима федералних јединица јер су грађани имали потпуно једнака права као држављани бивше СФРЈ без обзира на то којој су републици припадали. Због тога нисмо, као и већина грађана бивше заједничке државе, обраћали пажњу на ту разлику у документима наше дјеце.

Након завршетка рата, имајући у виду да је у Хрватској живио мој отац и да поседујемо имовину, 2000. године затражила сам за себе и дјецу хрватска документа.

Хрватска је издала „домовницу” мени и мојој ћерки, а за сина ми је речено у хрватском конзулату да он не може добити држављанство Републике Хрватске по

поријеклу из разлога што му је у матичној књизи рођених уписано српско држављанство.

Консултовала сам се у том периоду с матичарима у Београду, који су ми рекли да се то не може исправити и упутили ме на Одјељење за држављанство МУП-а, које је потврдило да исправка није могућа, уз образложење да се радило о ваљаном упису.

СИН НЕ МОЖЕ ДА КОРИСТИ НАСЛИЈЕЂЕНУ ОЧЕВИНУ

Након одласка у пензију, моја породица и ја имамо потребу да боравимо све дужи у Лици, али проблем је што мој син нема „домовницу” па се у Хрватској третира као страни држављанин. То практично значи да се приликом сваког доласка мора

пријављивати у МУП-у Хрватске, а боравак му је ограничен на 3 мјесеца годишње. Апсурд је да је мој син од покојног оца наслиједио имовину, али је практично не може користити због ограниченог боравка.

Читајући прописе бивше СФРЈ и данас важеће прописе у Хрватској сматрала сам да мој син ипак има право на хрватско држављанство упркос информацијама које сам добијала.

То је био повод да 2013. године одем у хрватски конзулат у Београду и покренем поступак за утврђивање хрватског држављанства.

Тај захтјев је 2014. одбијен, након чега смо поднијели жалбу, која је такође била одбијена 2015. године, с образложењем да се мој син

у тренутку рођења сматрао хрватским држављанином, али да му је оно престало када му је мјесец дана послје рођења у матичну књигу рођених уписано држављанство СР Србије.

Нисам разумјела зашто МУП Хрватске толику пажњу придаје пукој административној грешци у Србији, јер се ради о дјетету хрватских држављана.

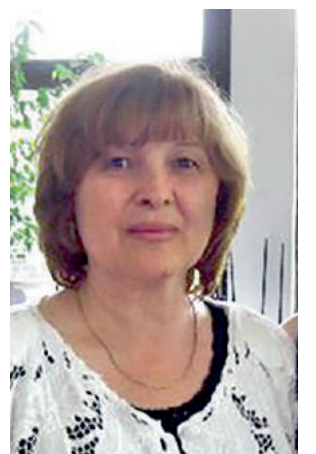
ПРЕСУДА УПРАВНОГ СУДА У РИЈЕЦИ УПУЂУЈЕ НА СРБИЈУ

Зато смо пред Управним судом у Хрватској покренули спор. Наша тужба је одбијена 2016. године, а одбијена је и жалба коју смо упутили Високом управном суду. Судови у том поступку никада нису утврдили по којој је законској одредби мој син изгубио држављанство СР Хрватске у корист држављанства СР Србије, већ су закључили да „ако је тужитељев упис у евиденцију држављана Републике Србије резултат погрешне примјене права, тада је на тужитељу да покрене поступак исправка података о држављанству у својој матици рођених на начин и у поступку у којем је то регулирано важећим прописима Републике Србије” (пресуда Управног суда у Ријеци од 1. јула 2016).

СТИГЛИ ДО УСТАВНОГ СУДА

Сада нас заступа др сц. Александар Маршавелски, доцент на Правном факултету у Загребу, који је за нас поднио тужбу пред Уставним судом Републике Хрватске, али се исход тог поступка очекује тек за приближно двије године.

Он је и члан стручног савјета Удружења за заштиту уставности и законитости (УЗУЗ), чији је председник

» Вера Шкорић

Саво Манојловић, па су почетком фебруара ове године иницијали амандман на Закон о држављанству Републике Србије којим би се ријешити овај проблем.

ЛИНТА ЈЕДИНИ СХВАТИО

Обратили су се многим институцијама у Србији, али једино је председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта одмах препознао проблем и већ крајем фебруара тај амандман предложио у Народној скупштини. Ми смо у међувремену ступили у контакт и с другим људима који дијеле исти проблем погрешног уписа држављанства. Сви су били одушевлени спремношћу Миодрага Линте да се заузме за нас.

Амандман је упућен на разматрање Влади Србије, али Одјељење за држављанство МУП-а задржало је став да се исправке не могу радити и дало је негативно мишљење. За све нас је то било велико разочарање, али нисмо изгубили наду јер знамо да ће се Миодраг Линта заједно са Савом Манојловићем из УЗУЗ-а и даље борити да се исправи ова неправда.

СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА	
СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА СРБИЈА	
ОПШТИНА	САВЕШНИ МЕНАД — БЕОГРАД
ИЗВОД ИЗ МАТИЧНЕ КЊИГЕ РОЂЕНИХ	
У матичној књизи рођених која се води за матично подручје БЕОГРАД под текућим бројем [redacted] за годину 1987 извршен је упис рођења:	
Име	Александар
Презиме	Шкорић
Дан, месец, година и час рођења	[redacted] 1987.г.у
Место рођења, а ако је лице рођено у иностранству и држава	БЕОГРАД, Народни фронт 67
Јединствени матични број грађана	[redacted]
Држављанство	СР Хрватске и СФРЈ
Подаци о родитељима	оца мајке
Име	Тојко Вера
Презиме (за мајку и девојачко презиме)	Шкорић рођ. Балаш
Дан, месец и година рођења	[redacted]
Место и општина рођења	[redacted]
Држављанство	СФРЈ
Пребивалиште и адреса стана	[redacted]
Напомене уписи и забелешке:	

СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА	
СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА СРБИЈА	
ОПШТИНА	САВЕШНИ МЕНАД — БЕОГРАД
ИЗВОД ИЗ МАТИЧНЕ КЊИГЕ РОЂЕНИХ	
У матичној књизи рођених која се води за матично подручје БЕОГРАД под текућим бројем [redacted] за годину 1983 извршен је упис рођења:	
Име	Милан
Презиме	Шкорић
Дан, месец, година и час рођења	[redacted] 1983г.
Место рођења, а ако је лице рођено у иностранству и држава	БЕОГРАД, Н. фронт 67
Јединствени матични број грађана	[redacted]
Држављанство	СР Србије - СФРЈ
Подаци о родитељима	оца мајке
Име	Тојко Вера
Презиме (за мајку и девојачко презиме)	Шкорић рођ. Балаш
Дан, месец и година рођења	[redacted]
Место и општина рођења	[redacted]
Држављанство	СФРЈ
Пребивалиште и адреса стана	[redacted]
Напомене уписи и забелешке:	

» ПРОНАЂИ РАЗЛИКУ: Од истих родитеља, рођени у истом породицишту, са пребивалиштем на истој адреси, а различитог држављанства

САВО МАНОЈЛОВИЋ УДРУЖЕЊЕ ЗА ЗАШТИТУ УСТАВНОСТИ И ЗАКОНИТОСТИ

ПОТЕЗ КОЈИ ДРЖАВУ НЕ КОШТА, А РЈЕШАВА БРОЈНЕ ПРОБЛЕМЕ

Због великог броја људи који су им се обратили за помоћ, Удружење за заштиту уставности и законитости израдило је нацрт амандмана на Закон о држављанству, који предвиђа могућност исправке погрешно уписаних држављанстава до 1991.

– Измјена Закона омогућила би да неколико хиљада људи задржи држављанство Србије и истовремено оствари своје право на држављанство Хрватске које им припада по поријеклу. Ова измјена не кошта ништа државу Србију, а ријешила би реалне проблеме њених грађана – каже Саво Манојловић, предсједник УЗУЗ-а.

НЕОПХОДНА ИЗМЈЕНА ЗАКОНА

Манојловић напомиње да би промјена Закона исправила овај зачарани лавиринт бирократије. Цијела иницијатива за рјешавање овог проблема кренула је када се УЗУЗ-у обратила мајка лица рођеног 1983. у Београду коме Хрватска не дозвољава упис у књигу држављана иако му оба родитеља имају држављанство те земље – истиче Манојловић, који се захвалио народном посланику и предсједнику *Савеза Срба из региона Миодрагу Линта*, који је званично предложио амандман Удружења за заштиту уставности и законитости, чиме је показао да јавна функција јесте брига за реалне проблеме грађана.

– Линта је ишао на све састанке и упорно иницирао нове преговоре како би се овај проблем ријешило. Посебно истичем два састанка којима сам лично присуствовао у Палати Србије са представницима Управе за управне послове МУП-а Србије. Нажалост, Управа је дала негативно мишљење на овај амандман – каже Манојловић и додаје да је

Оштећени грађани могу да се јаве на мејл drzavljanstvo@uzus.rs или да позову на број телефона 063/727 34 54 радним данима од 10 до 17 часова

као главни изговор наведено да су родитељи својевремено користили право да дјетету изаберу републичко држављанство.

– То није тачно јер тадашњи пропис није омогућавао могућност избора. За овим нетачним ставом повела се и Влада Србије, која је заправо преварена – каже Манојловић и апострофира да се у образложењу не наводи ни тачан члан закона на који се Управа за држављанства позива.

– Њихови наводи уопште не постоје у закону – каже Манојловић.

ЕКСПЕРТИ ПИСАЛИ АМАНДМАН

На предложеном амандману радило је више људи међу којима и неколико професора правних факултета.

– Овај амандман подржао је и Ратко Бубало, који је најбољи познавалац праксе поводом ових случаја и чија је организација извршила партнер УНХЦР-а – каже Манојловић, који вјерује да нада ипак постоји.

– Дан пред изгласавање имали смо разговоре са кабинетом Министра унутрашњих послова и први пут добили сигнале из министарства да ће се овај проблем ријешити. Прихваћена су наша образложења, али због отпора Управе за држављанства речено је да кабинет не може дати позитивно мишљење у овако кратком року – каже Манојловић и додаје да је постигнут договор да Управа проба ријешити проблеме грађана који ће нам се јавити.

– Уколико то не ураде, обећано је да ћемо радити на амандману који би Министарство са новим сетом законских измјена упутило скупштини у јулу на изгласавање – закључује Манојловић.

БЕОГРАЂАНИН РАДЕ ЛАЛИЋ ТРАЖЕЋИ СВОЈА ПРАВА ДОЖИВЉАВАО НЕПРИЈАТНОСТИ

У РОЂЕНОЈ ЗЕМЉИ ОСЈЕЋАО САМ СЕ КАО ГРАЂАНИН ДРУГОГ РЕДА

Један од оштећених је и Београђанин Раде Лалић, који није ни помишљао да ће након што је породична кућа спаљена више икада крочити у Далмацију.

– Ипак, ствари су се промијениле и након што смо кућу довели у стање да у њој може да се живи, моја рођена сестра и ја смо кренули у поступак добијања хрватског држављанства. Њој је релативно брзо утврђено хрватско држављанство, а мој „случај“ је запео прво у МУП-у у Хрватској, а након тога и у Управном суду, гдје ми је речено да ми је уписано држављанство Србије и да они не утичу на одлуке других држава – прича Лалић и додаје да је потом започео мучан процес исправке података који траје од 2008. године.

ПАТРИОТСКЕ ОПАСКЕ

– У матичној служби Савски Венац речено ми је да немам основа за исправку, јер је све урађено по закону, а справа се завршила питањем зашто им се обраћах послуже толико година – огорчено прича Лалић, кога је одбио и Град Београд јер ова област није у њиховој надлежности. – Жалио сам се Управном

суду, који је рекао да нисам оштећен а да притом нису навели по ком члану. Пронашао сам стари Закон о држављанству у коме су јасно наведени основи за упис у књиге држављана и схватио да су сва образложења која сам до тада добијао била потпуно погрешна и правно неутемељена – прича Лалић, који се потом директно обратио МУП-у Републике Србије.

– Они су се позвали на одлуку суда и рекли да немају основ да изврше исправку јер бих тако остао без држављанства, што по важећем закону није могуће – каже Лалић и наводи да су га највише заболеле „патриотске“ опаске.

– Након низа непријатности, осјетио сам се као грађанин другог реда, као особа која се сама бори са системом у зачараним кругом бирократије! – прича Лалић, који је био одушевљен кад је сазнао да је Миодраг Линта поднио амандман на Закон о држављанству.

– Помислио сам: напоскон је неко препознао мој и вјерујем проблем многих људи поријеклом из Хрватске, а рођених у Србији. Међутим, амандман није усвојен

због снажног отпора Одјељења за држављанства МУП-а Србије. Разумијем њихов страх од „несагледивих последица“ случаја, али никако не могу схватити да се не желе укључити у рјешавање проблема – каже Лалић, који је био присутан на састанцима у МУП-у у којима су учествовали Миодраг Линта и Саво Манојловић из УЗУЗ-а.

ВЈЕРУЈЕМ ДА ЋЕ РАЗУМ ПОБИЈЕДИТИ

– Посљедњи састанак је ипак показао одређено разумијевање виших званичника МУП-а, који су препознали да овај проблем постоји и да се мора некакo ријешити – каже Лалић, који је нада да ће до рјешења ипак доћи.

– Желио бих јавно да се захвалим посланику Миодрагу Линта на свесрдном учешћу у овој борби, као и правнику Сави Манојловићу, који, иако лично не трпе последице овог проблема, несебично дају велике напоре да се до рјешења дође. Надам се да ће се Србија мајчински понијети према сопственим грађанима, који већ трпе последице у Хрватској због погрешних уписа – закључује Лалић.

РИЈЕЧ СТРУЧЊАКА КОМЕНТАР ОБРАЗЛОЖЕЊА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Предложени амандман једини је начин да се заштите грађани

Предложеним амандманом жељело се у пракси оживотворити стајалиште Европског суда за људска права (на примјер, у предмету Гаши против Хрватске), да „ризик сваке грешке коју учини државни орган треба да сноси држава, а пропусти се не смију исправљати на штету дотичног грађанина“. Ријеч је о случајевима, који нису ријетки, када се, супротно тада важећим прописима о држављанству, погрешно уписивало републичко држављанство дотичним лицима.

Та погрешка није била битна за њихов правни положај за вријеме СФРЈ, јер су сви њезини грађани, на темељу савезног држављанства, имали једнак правни положај од Триглава до Ђевђелије, тј. сва држављанска права су остваривали по мјесту свог пребивалишта неовисно о републичком држављанству. На примјер, држављанин Републике Србије могао је имати пребивалиште у Љубљани, у њој је дизао личну карту и пасош, бирао и могао бити биран, итд.

С распадом СФРЈ, ситуација се потпуно промијенила. Дотада маргинално, републичко држављанство постало је кључно, јер је о њему зависило да ли си држављанин или странац у републици у којој си живио прије распада земље.

Амандманом се управо жељело да пропусти и грешке државних органа не буду на штету грађана, омогућавајући им да у поступку докажу да су погрешно уписани у евиденцију држављана Републике Србије, да исходују исправку податка о држављанству у матичној књизи рођених (нпр. држављанин РХ по поријеклу, што му омогућава да поведе поступак утврђивања хрватског држављанства по поријеклу, што битно јача његову правну позицију у заштити својих стечених и осталих права у Хрватској).

ШТА ЈЕ СПОРНО У ОБРАЗЛОЖЕЊУ ВЛАДЕ

Спорно је у образложењу Владе Републике Србије о неприхватању предложеног амандмана да се он „не прихвата из разлога што је уписивање држављанства Републике Србије за лица на која се односи амандман вршен у складу са Законом о држа-

вљанству Републике Србије („Службени гласник СР Србије”, бр. 45/79 и 13/83) важећим у време њиховог рођења, који је прописивао да се држављанство СР Србије осим порекла, рођења на територији СР Србије пријема из држављанства друге републике бивше СФРЈ, стицало и на основу споразума родитеља о одређивању републичког држављанства без обзира на њихово републичко држављанство.“

Ова тврдња није у складу с чланом 5. наведеног Закона, по којем барем један од родитеља у часу рођења дјетета је морао бити држављанин СР Србије да би оно поријеклом, по споразуму родитеља, стекло држављанство Социјалистичке Републике Србије. Ако су оба родитеља имала држављанство, на примјер, Републике Хрватске, дијете је часом рођења постало држављанин Републике Хрватске, на основу члана 4. става 1. тада важећег Закона о држављанству СР Хрватске (Народне новине, бр. 32/77). То је у складу с чланом 22. ставом 1. Закона о држављанству СФРЈ (Сл. лист СФРЈ, бр. 58/76), по којем се републичко држављанство одређује дјетету по закону републике чије држављанство имају оба родитеља у тренутку његовог рођења. Није се, дакле, споразумом родитеља, „без обзира на њихово републичко држављанство”, како се наводи у образложењу Владе, дијете могло уписати као држављанин Републике Србије.

Упитно је да ли се могу, без штете по грађане, погрешни уписи исправити подношењем захтјева за исправку наведених података општинским и градским управама којима је повјерено вођење матичних књига, чак и уз давање инструкције надлежним управама како да поступају по оваквим захтјевима од стране Министарства унутрашњих послова, што се наводи као правни пут санације овог проблема у образложењу Владе РС. Наиме, у случају да се утврди да је неко лице стекло држављанство Републике Србије супротно прописима о држављанству који су важили у време стицања држављанства, донеће се рјешење о поништењу стицања држављанства Републике Србије тог лица, односно

о поништењу уписа тог лица у евиденцију држављана Републике Србије (в. члан 45. став 1. Закона о држављанству Републике Србије, „Службени гласник РС”, бр. 135/2004 и 90/2007). Ова законска одредба је у складу с начелом материјалне правноснажности решења (члан 14. Закона о општем управном поступку), по којем рјешења којима је утврђено право (нпр. право на држављанство), могу бити поништена, укинута или измењена само у случајевима који су предвиђени законом.

СТАТУСНА И ПРАВНА ПРАЗНИНА

Међутим, проблем је у томе што се овдје не ради о рушењем правном акту (рјешење о укидању акта), већ о ништавом правном акту (рјешење о поништењу стицања држављанства РС), тј. са дејством уназад, тј. као да акт о стицању држављанства РС није донијет, чиме се уклањају и правне последице таквог акта. И ту је проблем, јер настаје статусна и правна празнина, након 27. априла 1992., јер до тог датума су држављани других република бивше СФРЈ остваривали права везана за држављанство у Републици Србији на темељу савезног држављанства у мјесту пребивалишта неовисно о републичком држављанству, а након тога датума према републичком држављанству (занемаримо за ову анализу пријелазно раздобље до 31.12.2016. године до када су врједице старе личне легитимације).

Ако се донесе рјешење о поништењу стицања држављанства РС, долазимо у ситуацију правне несигурности (јер ова лица су у Србији остваривала права везана за држављанство након 27. априла 1992. на темељу држављанства РС, које право им се поништава рјешењем). Дакле, грешка државног органа исправљена је на штету грађанина, што је супротно наведеној пракси Европског суда за људска права. Управо из тог разлога је и предложено амандман, по којем се држављанином Републике Србије сматра држављанин СФРЈ, који је 27. априла 1992. године имао пребивалиште на територији Републике Србије, а супротно прописима који су важили у време његовог рођења је уписан у евиденцију држављана Републике Србије. Другим ријечима, до 27. априла 1992. ова лица су нпр. држављани Хрватске, што се утврђује рјешењем о исправку погрешног уписа, а од 27. априла 1992. постају и држављани Србије, јер су као држављани друге републике бивше СФРЈ имали пребивалиште у Србији на дан 27. априла 1992. године.

РАТКО БУБАЛО,
ПРЕДСЈЕДНИК УПРАВНОГ
ОДБОРА ХУМАНИТАРНОГ
ЦЕНТРА ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И
ТОЛЕРАНЦИЈУ

» ВЕЛИКО ИСКУСТВО У ПРАКСИ: Ратко Бубало свакодневно се среће са грађанима који се надају да ће амандман бити усвојен

ШТА ДОНОСИ ПРИЈЕДЛОГ НОВОГ УСТАВА СПЦ О ЧИЈЕМ УСВАЈАЊУ ЋЕ ОДЛУЧИВАТИ СВЕТИ АРХИЈЕРЕЈСКИ САБОР СРЕДИНОМ МАЈА

Патријарха бира двије трећине владика, Београд се дијели на двије епархије?

Последњи Устав СПЦ донијет давне 1931. године умногоме је застарио, а његова последња већа ревизија датира још из времена патријарха Гаврила из 1947. године, а последње штампано издање урађено је 1957. године. Од тада до данашњих дана усвојен је низ саборских одлука са уставном снагом, које никада нису у потпуности уврштене у јединствени црквени устав, што га је учинило тешко примјенљивим. Потреба за новим Уставом СПЦ постала је тако пријека потреба, а расправа и усвајање биће последња фаза овог посла, започетог још 2012. године формирањем комисије за ревизију постојећег устава.

ПЕЊКА ПАТРИЈАРШИЈА У НАЗИВУ ЦРКВЕ

Комисија коју је предводио митрополит црногорско-приморски Амфилохије сачинила је и прерадила све

најважније саборске одлуке и саставило нацрт измена и допуна.

Нови устав предвиђа доста измена, па се предлаже да званичан назив Српске цркве убудуће буде „Српска православна црква – Пењка патријаршија“.

Предложено је и да убудуће изабрани кандидат за патријарха понесе титулу: архиепископ пењки, митрополит београдско-карловачки и патријарх српских и поморских земаља.

Ова промјена образлаже се жељом да се ојача веза са њеним историјским средиштем у Пењкој патријаршији, али и с Косовом и Метохијом као најважнијим делом њене јурисдикције.

Пуно полемике у јавности у протеклих пар дана изазвала је и предложена процедура избора патријарха која предвиђа да се црквени поглавар бира тајним гласањем, уз обавезну двотрећинску већину.

Према овом приједлогу за црквеног поглавара може да се кандидује владика који управља епархијом и има најмање пет година „стажа“ у овој улози.

Предвиђено је да се патријарх убудуће бира на тзв. Изборном сабору, једногласно или уз обавезну двотрећинску већину гласова чланова овог тијела. Уколико ниједан кандидат не обезбједи

овакву подршку, гласање ће се понављати највише седам пута док један од кандидата не добије гласове двије трећине чланова Сабора.

ШИРИ КРУГ КАНДИДАТА ЗА ПАТРИЈАРХА

Уколико се то не догоди, круг се сужава на свега двојицу архијереја са највећим бројем гласова. Патријарх ће у том случају постати влади-

ка уз кога стане натполовична већина од укупног броја чланова Сабора. Устав сугерише да се нови поглавар бира у Пењкој патријаршији, а као могућности предвиђена су црквена сједишта у Београду или у Сремским Карловцима.

На тај начин би се напустила досадашња пракса „апостолског жреба“ – насумичног избора једне од три коверте са именима кандидата. Треба нагласити да је овај начин избора важио прије 1967. године када се увело „апостолско бирање“, чији је основни циљ био одбрана од мијешања свјетовне тада комунистичке власти у најважнија црквена питања.

ПРЕДВИЂЕНО УКУПНО 18 МИТРОПОЛИЈА

Посебно осјетљиви приједлози тичу се новог територијалног устројства СПЦ.

Наиме, нови устав предвиђа уздизање 13 постојећих епископија на ниво ми-

трополија. Виши ранг тако би добиле садашње епархије: Бањалучка, Бачка, Браничевска, Далматинска, Жичка, Захумско-херцеговачка, Нишка, Рашко-призренска, Сремска, Шумадијска, Канадска, Новограчаничко-средњезападно америчка и Франкфуртска.

СПЦ би тако, уз постојеће четири – чија су сједишта у Загребу, Сарајеву, Сиднеју и на Цетињу – (са Архиепископијом београдско-карловачком, која по аутоматизму има овај статус), укупно убудуће имала 18 митрополија. Њихове владике понижеле би титуле архиепископа и митрополита.

Предлаже се подјела Архиепископије београдско-карловачке и то на начин да би се основале двије нове епархије: Вождовачко-винчанска и Земунско-новобеоградска. Остала 21 епархија у Србији и дијаспори задржаће исти статус какав имају и данас. **РСК**

У КОМИСИЈИ ВЛАДИКЕ И ПРОФЕСОРИ ПРАВА

Приједлог највишег правног акта СПЦ израдила је Комисија за ревизију Устава СПЦ, формирана одлуком Сабора 16. јуна 2011. Ово тијело конституисано је годину дана касније, а поред митрополита Амфилохија његови чланови били су митрополит Јован (Вранишковски), владике Иринеј (Буловић), браничевски Игнатије, далматински Никодим и умировљени захумско-херцеговачки Атанасије, као и протојереј-ставрофор Зоран Крстић, протођакон Станимир Спасовић, декан Правног факултета у Београду Сима Аврамовић, Ненад Милошевић и Милан Андрић, као и протојереј-ставрофор Велибор Џомић. Како је саопштено из Патријаршије, Комисија је консултовала и познате грчке и руске професоре Власија Фидаса, Теодора Јангуа, Григорија Папатомаса, Владимира Ципина, као и више домаћих правних стручњака.

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАРОФОР ВЕЛИБОР ЏОМИЋ ОЧЕКУЈЕ УСВАЈАЊЕ НОВОГ УСТАВА НА МАЈСКОМ САБОРУ

Црква не смије да зависи од државних граница

Секретар Комисије Светог архијерејског сабора за ревизију Устава Српске православне цркве (СПЦ) протојереј-ставрофор Велибор Џомић очекује да ће на мајском Сабору бити усвојен нови устав СПЦ.

Џомић каже да је Комисија завршила свој рад, те да ће ових дана епископи, свештенство, монаштво и вјерници кроз црквена тијела разматрати приједлог новог устава, а потом ће приједлози и сугестије бити достављени на разматрање Сабору.

Он је рекао за *Радио Београд* да очекује да ће на мајском Сабору бити вођена интересантна и стручна дискусија како би се дошло до најбољег рјешења, додајући да је процедура за доношење новог устава СПЦ јасна и позната.

Џомић напомиње да тај документ није службена тајна, али да се његово појављивање у јавности доводи у везу са неодговорним појединцима из црквених кругова који немају елементарну

црквену свијест, већ само жељу за сензационализмом и збрком у јавности.

Одговарајући на критике да је неопрезно да се титула патријарха преименује у „патријарх српских и поморских земаља“, Џомић истиче да СПЦ није присутна само у исцјепканим држава бивше Југославије, већ на свим

континентима од Европе до Аустралије и Новог Зеланда и да се тиме постиже јединство цркве.

– Црква не смије да зависи од државних граница – рекао је Џомић, који сматра да овај концепт чува јединство Цркве упркос расутости народа у више држава, а то нови Устав обезбјеђује.

Он каже да нема територијалне реорганизације, нити сличних медијских спекулација, те да су поготово нетачни наводи о засебним синодима.

– То је измишљотина. Постоји само један Свети синод СПЦ и Свети синод Охридске аутономне архиепископије, као и до сада – објаснио је Џомић.

Он је напоменуо да ће сваки став бити разматран на Сабору.

Када је ријеч о одредби којом се дефинише слобода говора свештенства, Џомић каже да је тај дио промијењен.

– Одредба се односила на говор у бесједима. Да није тако, ја сад не бих могао слободно да говорим у вашој епископији – закључио је Џомић.

ОБЈАВЉЕНА ИЗЈАВА ПАТРИЈАРХА ИРИНЕЈА НЕ ОДГОВАРА САДРЖИНИ ВОЂЕНОГ РАЗГОВОРА

Српска православна црква саопштила је да изјаве његове светости патријарха српског Иринеја за дневни лист *Куир* и формулације на насловној страни *Нећу да се селим на Косово и Тражићу да патријарха бирамо као и до сада, а не двотрећинском већином* не одговарају садржини вођеног разговора, нити одражавају лични став његове светости.

– Ријеч је о резултату новинарске жеље да изговореним ријечима буде придодат другачији, сензационалнији смисао – наведено је у саопштењу Информативне службе СПЦ. Из СПЦ напомињу да је патријарх Иринеј говорио искључиво о значају Пењке патријаршије као древног историјског сједишта СПЦ и о Београду као њеном административном сједишту. – Коментаришући могућност да будући патријарси имају сједиште у Пењи, његова светост ниједном ријечју није поменуо себе, нити је о томе уопште било говора. О томе најбоље говори чињеница да те имажинарне изјаве, искоришћене за медијски атрактивну најаву, нема чак ни у тексту који је објављен на страни шест ових новина – истиче се у саопштењу. Из СПЦ закључују да ово свједочи и о тенденциозној намјери да се фалсификује истина.

– Овакав манир којим се неистинито и сензационалистички преносе изјаве његове светости патријарха српског Иринеја наносе велику штету угледу патријарха и Српске православне цркве – наводи се у саопштењу.

ЗА ЗВАНИЧНУ ПОДГОРИЦУ НАЈСТАРИЈА СРЕДЊА ШКОЛА У ЦРНОЈ ГОРИ НЕ ПОСТОЈИ

Цетињској богословији ни centa од Владе Црне Горе

– Цетињска богословија Српске православне цркве не добија ни centa од црногорске Владе, која не признаје ову најстарију средњу школу у Црној Гори – каже ректор Гојко Перовић.

Он је додао да Цетињске богословије нема у евиденцији вјерских школа, нити у Уговору о сарадњи Владе са вјерским заједницама.

– Претпостављам да су узроци у томе што је Влада Црне Горе потписала Уговор о сарадњи са свим вјерским заједницама осим са Српском православном црквом. А такав уговор би морао да укључи и питање статуса вјерских школа. Влада игнорише најбројнију цркву у Црној Гори и најстарију школску установу – указује Перовић.

Коментаришући одлуку Владе да са пола милиона евра помогне школу *Мехмед Фајих* у Тузима Перовић каже да нема ништа против такве помоћи, али истиче да

Цетињска богословија никада није добила ни centa, а њихов целокупни годишњи буџет је много скромнији од пола милиона евра.

– Немам ништа против тога да Влада помаже рад медресе. Непријатно само звучи када објаснимо какав је истовремени однос ове власти према православној Богословији. Влади није неопходан уговор, нити регистрација да би се, као Влада свих грађана, с времена на вријеме могла сјетити да помогне рад црквене школе – рекао је Перовић за нови

црногорски дневни лист *Слобода*. Влада Црне Горе прихватила је Уговор о финансирању Средње вјерске школе, Медресе *Мехмед Фајих* из Подгорице, којим је предвиђено да тој установи буде уплаћено 500.000 евра.

Мешихат Исламске заједнице у Црној Гори у октобру прошле године обратио се Министарству просвете са захтјевом да Медреса буде финансирана из црногорског буџета, а Влада је за потписивање уговора овластила министра просвете Дамира Шеховића. **СПЦ РС**

ПЕРОВИЋ: ИГНОРИШУ СВЕ НАШЕ ПОЗИВЕ

Према ријечима Гојка Перовића, питање регистрације Богословије, што је једна од кључних препрека за финансирање, јесте питање сарадње са Владом. – Али како почети ту сарадњу у већ описаним условима игнорисања? Највиши представници власти редовно одлазе на све свечаности у Медреси. Никада се нису одазвали ни на један наш позив, поводом било које школске свечаности, а недавно смо прославили 150 година од оснивања школе – наглашава Перовић.

НАСТАВАК ГРАДЊЕ МАНАСТИРСКОГ КОМПЛЕКСА У СВЕТОМ ХЕРЦЕГОВАЧКОМ СЕЛУ

Помозимо градњу Парохијског дома у Пребиловцима

Упорти Храма Васкрсења Христовог у Пребиловцима почела је изградња Парохијског дома. Идеја је да тај објекат буде дио манастирског комплекса који ће бити грађен у овом светом херцеговачком селу. Радови се финансирају донаторским средствима, а за завршетак је потребно око 150.000 марака.

За Пребиловчане Парохијски дом је много више од конака у коме би се окупљали и дочекивали посјетиоци. Сваки нови камен и грађевина за њих су и изградња живота у најстрадалнијем мјесту, испуњавање завјета убијеним прецима – Светим мученицима пребиловчанима. Идеја о изградњи дома потекла је још док

се градио Храм Васкрсења Христовог. Као што се и храм градио донаторским средствима, и за прве радове на конаку стигле су уплате Срба из Шведске, као и помоћ привредника и појединаца из Херцеговине. Очекује се донација Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске од 50.000 марака.

Након што је изграђен храм, Пребиловце годишње посјети око 7.000 људи. Углавном су то организоване екскурзије из Српске и Србије којима час историје и истину о страшном страдању Срба причају мјештани, који даноноћно чувају храм и дочекују посјетиоце.

Марко Гојачић, парох чапљински,

истиче да су при крају са новцем и да ће даље радити како буду пристизала средства.

– Нећемо улазити у задужења. Стога апелујем свима да помогну Пребиловце, да пружи било какву помоћ која је пријеко потребна овом комплексу – истиче парох.

Сви који желе и у могућности су, прилог могу уплатити на намјенски рачун код *Уникредит* банке. За уплате из иностранства активан је рачун Српске православне црквене општине Чапљина. Број жиро-рачуна за уплате: *Uni Credit banka* 3381102246138904.

ЕПАРХИЈА ЗАХУМСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКА

Годишњи симпозион *Теологија у јавној сфери*

У Требињу је од 8. до 11. фебруара одржан пети годишњи симпозион *Теологија у јавној сфери*, који је окупио реномиране стручњаке из различитих области. Циљ овог скупа је да се у оквиру разноврсних форми на што бољи начин жели успоставити плодан дијалог Цркве и теологије са осталим релевантним чиниоцима јавног живота.

У оквиру Симпозиона дискутовало се о темама: *Депресија – болест савремене доба, Изазов клирикализма у Цркви, Православна етика и дух калвијанизма: да ли православни народи пропадају?, Умјешност и канон: између аушентичног ројства и /не/аушентичне слободе.*

О све актуелнијем проблему модерног човјека – депресији говорила је доктор Биљана Лакић, професор Мило Јаковљевић са Медицинског фа-

» Централно предавање одржао је амерички теолог Аристотел Папаниколу

култета у Загребу и теолог Дејан Николић из Ниша.

О изазову клирикализма унутар Цркве причао је професор Томас Бремер са Католичког богословског факултета у Минстеру (Њемачка), Данило Павловић, игуман манастира Житомирског, и Александар Баковац са Православног богословског факултета у Београду.

Доктор Лазар Супић са Универзитета *Беркли* говорио је о вјештачкој интели-

генцији, док је о доживљају случајности у савременој физици предавао Иван Шупић са Института фотонијских наука у Барселони. Осврт на *Куран* као књигу о Богу, човјеку и космоу изнио је Кенан Мусић са Факултета исламских студија у Сарајеву.

Централно предавање одржао је знаменити амерички теолог грчког поријекла Аристотел Папаниколу, који је говорио о односу православља и секуларизма. У оквиру Сим-

позиона уприличене су и двије изложбе: изложба Ане Митровић и Јелене Илић под насловом *Стаклена башија*, као и изложба фотографија *Алерија* Милинка Милићевића.

Промовисана су и капитална издања двије српске високошколске установе, у Београду и Фочи.

О књизи *Руски пушеви српској богословији: школовање Срба на руским духовним академијама 1849–1917* Владислава Пузовића говорили су професор Богољуб Шијаковић, Дарко Ђого и Горан Латинковић, док су о издањима Православног богословског факултета (ПБФ) у Фочи говорили декан Факултета Владислав Топаловић, професор Мирко Сајловић, Драго Перовић са Филозофског факултета у Никшићу и директор Секретаријата за вјере Републике Српске Драган Давидовић.

ПОМОЋ ВЈЕРНОМ НАРОДУ ВРЛИЧКОГ КРАЈА

У току јануара и фебруара повратницима на територији врличке парохије подијељена је помоћ прикупљена добротом митрополита црногорско-приморског Амфилохија и вјерног народа Митрополије црногорско-приморске.

Приликом подјеле помоћи врлички парох јереј Милан Кадијевић раздајело је 52 пакета са основним прехранбеним и хигијенским намирницама парохијанима који живе у скромним условима у 15 насеља врличко-сињског краја: Врлика, Косори, Кукар, Цетина, Цивљане, Маовице, Отишић, Кољане, Зелово, Бителић, Сухач, Лучани, Сињ, Дабар и Уништа. – Црквена општина врличка и житељи врличко-сињског краја благодарни су митрополиту Амфилохију и Митрополији црногорско-приморској на бризи, труду и указаном гесту хришћанске љубави према потребама на територији врличке парохије – поручио је парох Кадијевић.

ЕПАРХИЈА ДАЛМАТИНСКА

МИТРОПОЛИТ ХРИЗОСТОМ БОГОСЛУЖИО У ЗАВИДОВИЋИМА

На Крстопоклоњу недељу, 11. марта 2018. године, његово високопреосвештенство Хризостом, митрополит дабробосански, посјетио је Завидовиће и у Храму Светог Саве служио свету архијерејску литургију.

Саслуживали су протојереј-ставрофор Мирко Николић, архијерејски намјесник добојски; протојереј-ставрофор Зоран Живковић, парох завидовићки; јереј Марко Малеш, парох зенички; протонамјесник Владимир Кукић, парох маглајски; и ђакон Будимир Гардовић. Била је то друга посјета високопреосвештеног митрополита завидовићком крају. Наиме, на Михољдан 2017. године службено је посјетио и обишао поред Завидовића и Гостовић, манастир Удрим, Возућу и манастир Возућицу. Са надлежним парохом највише је разговарао о плановима за реконструкцију манастира Удрима, као и плановима да се у манастиру Возућици почне градити конак за потребу будућег братства (или сестринства).

МИТРОПОЛИЈА ДАБРОБОСАНСКА

УПОКОЈИО СЕ ОТАЦ ДАЛИБОР ТАНАСИЋ, ПРОТОЈЕРЕЈ ПАРОХИЈЕ КОСТАЈНИЧКЕ

Многе вјернике православне вјероисповијести, али и друге, погодила је тужна вијест да се, 10. фебруара 2018, у 42. години живота упокојио у Господу протојереј-ставрофор Далибор Танасић, парох парохије костајничке у Хрватској Костајници. Отац Далибор Танасић је готово 20 година чувао православну вјеру на подручју Коренице, Удбине, Доњег Лапца и Хрватске Костајнице. У тешким постолујним временима међу првима је посјетио преостало српско становништво и повратнике, храбрио их и показивао прави пут. У њему су вјерници видјели свјетлост, снагу и спас. Свима је помагао и био омиљен у народу.

САХРАЊЕН СВЕШТЕНИК РАДЕ ЗЕЛЕНОВИЋ

Код Манастира Светог Петра Зимоњића у Данићима сахрањен је протојереј-ставрофор Раде Зеленовић. Прота Раде, који је годинама службовао у Билећи, сахрањен је код цркве коју је подигао у спомен за душе своје учевине Бољановића, који су страдали од усташке руке из злогласне Куле Фазлагича током Другог свјетског рата. Опјело је служио владика Григорије уз саслужење великог броја свештеника ове и сусједне Будимљанско-никшићке епархије. О проти је говорио владика Григорије. У име Данића, чији је прота Зеленовић био почасни грађанин, говорио је Жарко Бољановић. У име породице од проте Рада опростио се његов синовац Гале Зеленовић. **СПКД ПРОСВЈЕТА ГАЦКО**

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ АЛЕКСИНАЦ **НЕНАД СТАНКОВИЋ** ВЈЕРУЈЕ ДА ЗА ОВУ СРЕДИНУ ДОЛАЗЕ БОЉИ ДАНИ

АЛЕКСИНАЦ МОРА ДА ИСКОРИСТИ СВОЈ ПРИРОДНИ ПОТЕНЦИЈАЛ

Председник општине Алексинац Ненад Станковић каже да се претходна година може оцијенити као успешна, али вјерује да ће у наредном периоду локална самоуправа у сарадњи са суграђанима живот у овој општини учинити лакшим и једноставнијим.

– Морамо да изградимо нове путеве, реновирамо школе и болнице, уз потпуну свијест да је стопа незапослености на територији општине Алексинац још увијек изнад републичког просјека. Самим тим, уз подршку Владе Србије радићемо још интензивније на довођењу домаћих и страних инвеститора, као и на подизању постојећих капацитета.

● **Све општине покушавају анимирати инвеститоре да улажу у њихову средину. Која је предност Алексинца у односу на друге?**

– Територија општине захвата 64% пољопривредног земљишта. Повољни природни услови и обиман фонд пољопривредног земљишта представљају значајан ресурс за развој пољопривреде (ратарство, виноградарство, воћарство, сточарство) док шумски комплекси чине 29% укупне територије општине и 1,2% укупног шумског фонда Србије а погодни су за различите видове експлоатације у привредне сврхе (индустријска прерада дрвета, ловни и рекреативни туризам). Кроз територију општине тече ријека Лужна Моравица, која протиче кроз град. Цјелокупан крај богат је воденим токовима који представљају дио слива Лужне Мораве. Укупна количина воде на подручју алексиначког краја повећана је изградњом вјештачке акумулације Бованског језера површине 110 ха и запремине 59.000.000 м³ воде.

● **Каква је ситуација са саобраћајницама?**

– Подручје цијелог алексиначког краја испреплетено је мрежом саобраћајница од којих је најбитнији ауто-пут Ниш–Београд. Мрежа локалних путева дугачка је 165 км и чини је 25 локалних путева. Алексиначки крај поседује и двокососјечну жељезничку пругу од 30 км, а жељезнички саобраћај веома је развијен

на овом подручју. Кроз централни дио општине изграђен је магистрални гасовод што омогућава гасификацију града, привредних објеката и установа, као и појединих насеља.

● **У којој мјери су на територији општине Алексинац ријешени инфраструктурни проблеми и на чему ће те највише радити у предстојећем периоду?**

– Територија општине Алексинац простире се на површини од 707 км². Општина Алексинац припада једној од највећих општина по броју насељених мјеста са укупно 72 насеља. То је показатељ да је потреба за улагањем у развој инфраструктуре огромна. Локална самоуправа из године у годину рјешава питање по питање. У водоснабдијевање тј. проширење мреже се улаже сваке године и Општина Алексинац по том питању стоји сасвим добро. Путна инфраструктура се сваке године поправља. Оно што нам предстоји наредних година је да радимо на побољшању инфраструктуре у радним зонама пошто скоро да немамо више капацитета у опремљеној радној зони у самом граду (Радна зона Кукиш). Такође завршавамо планску документацију за систем наводњавања

дијела Алексиначког поља из система Бован.

● **Алексинац има богату културно-историјску баштину. Које бисте манифестације посебно издвојили?**

– Алексинац је од првог помињања и једне успутне варошице на крајњој граници са Турском прошао више развојних фаза које су се одразиле и на културу града (од полета преко индустријског развоја до економске кризе и опадања). Све вријеме традиција је дубоко уткана у културни живот града. Но традиција није једино на шта се алексиначка удружења и установе културе позивају. Осим 55-годишње туристичко-културне манифестације *На Морави воденица сџара* данас живе и многе „млађе“ културне манифестације, али са већ значајним јубилејима.

По оригиналности, значају, квалитету и публициети издваја се *Фестивал њроизведених предсјава*, који важи за чувара савременог позоришног текста и израза. По традицији и значају који има на књижевној сцени Србије издвајају се Књижевни сусрети *Гордана Брајовић* посвећени дјец и ствараоцима за дјецу, који славе лик и дјело наше суграђанке, чије се име помиње у свим значајним антологијама српске књижевности за дјецу и младе 20. вијека. По значају и укључености села у културни живот општине више од 15. година истиче се манифестација *Културно сиваралаштво на селу*, која је изданак *Сусрета села* и која сваке године здружи бројна села наше општине са једне и друге стране Мораве да кроз дружење уз изворне српске пјесме и игре наставе мисију његовања и очувања културне баштине нашег краја. Више од 20 година организује се Ликовна колонија у Липовцу чији су чланови значајни српски академски сликари и вајари, а значајна је и *Умјетничка колонија*, коју организује десетак година Књижевни клуб *Велимир Рајић* и која окупља пјеснике, сликаре, фотографе, музичаре широм Србије, а такви су и *Пјеснички сусрети* у част Велимиру Рајићу.

Мало је градова који се могу похвалити овако значајним фестивалима, а ми поред свих наведених, традицијом окићених, хвалимо се и неким новим програмима који крче себи пут оригиналношћу, свјежином, квалитетом: *Алеф* (Алексиначки љетњи фестивал) и *Културно лето*, *Сјећање на Тому Здравковића*, Међународна смотра читалаштва *Читалићи*, Зимски дјечји позоришни фестивал и др.

● **Недавно се Ваша општина представила на Сајму туризма у Београду. Шта све Алексинац може понудити гостима и да ли су у довољној мјери искористи туристички потенцијали?**

– Иако туризам не представља примарну грану привреде, општина Алексинац поседује велики туристички потенцијал у богатом историјском наслеђу, културно-историјским споменицима и објектима од историјског значаја као што су: Манастир Св. Стеван у Липовцу, Спомен-црква Н. Н. Рајевског (граф Вронски из *Ане Каренине*) у Горњем Адровцу, Делиград, Шуматовац, Манастир Св. Роман, Манастир Св. Нестор у Витковцу, у природним богатствима (Бованско језеро, ловишта, термални извор) и изузетном географском положају (Коридор 10, близина Сокобање и Ниша).

● **Како бисте оцијенили стање у пољопривреди?**

– Општина Алексинац има 45.235 ха пољопривредног земљишта. Велика заступљеност пољопривредних површина на подручју општине представља значајан природни потенцијал за развој пољопривреде. У пољопривредном сектору општине доминирају мали пољопривредни произвођачи и једини начин да они опстану је да се удружују. Неопходан је заједнички наступ при уговарању производње и продаји производа, набави репроматеријала као и у преговорима са државним институцијама ради регулисања права или заједничких интереса. Потребно је унапређење знања, вјештина и мотивације произвођача за прихватање нових техничко-технолошких рјешења. Једно од најделикатнијих питања будућег развоја сектора пољопривреде је изразито неповољна старосна и образов-

на структура пољопривредне радне снаге. Локална самоуправа у сарадњи са ПССС Ниш и научним институцијама доприноси трансферу стручног знања и информисаности произвођача. У оквиру билне производње у Алексинцу значајно мјесто припада ратарској производњи. Највеће површине су под житима 14.903 ха, при чему је кукуруз заступљен са 51%, а пшеница са 41%. Ратарска производња показује позитивне трендове раста производње, односно повећања приноса, посебно кукуруза. Поврће се гаји на површини од 389 ха. Најзаступљенија повртарска култура је паприка са 46%. Потребне су значајније инвестиције у опрему, механизацију и инпуте. Посљедњих година бележи се и тренд повећања производње поврћа у заштићеном простору. Капацитети који омогућавају дораду, паковање и чување су незнатни. На територији општине постоји свега 21 хладњача. Најзначајнија грана сточарске производње је мљечкарство. Заступљени су традиционални системи узгоја. Генетски потенцијал, што се тиче млијечности, није довољно искоришћен, а разлог томе је углавном квалитет сточне хране и неадекватна исхрана. По опремљености механизацијом Алексинац је око регионалног просјека. Пољопривредна гоздинства располажу са половном застарјелом механизацијом. Општина Алексинац је у протеклим неколико година преко Фонда за развој пољопривреде путем субвенција пољопривредним произвођачима допринијела побољшању опремљености новом савременом механизацијом. Само у протекле двије године било је 280 корисника субвенција.

● **У којој мјери је у Алексинцу спроведен Програм регионалног стамбеног збрињавања за избјегла лица?**

– У оквиру Регионалног стамбеног програма, Стамбени програм у Републици Србији, Потпројекат 4 – сеоске куће, општина Алексинац је 2017. године спровела Јавни позив за куповину 5 сеоских кућа са окућницом за избјеглице и бивше избјеглице које имају пријављено пребивалиште на територији општине Алексинац. Купљено је 5 кућа у износу од 47.500 евра, односно 9.500 евра по кући, а у наредним мјесецима биће обезбијеђени пакети помоћи у износу од 1.500 евра по породичном домаћинству, за поправку/адаптацију предметне сеоске куће. Такође, Општина је у сарадњи са Комесаријатом са миграције и избјеглице Републике Србије обезбиједила још 6 сеоских домаћинстава за избјеглице, у вриједности од 1.150.000 динара и 180.000 динара за адаптацију предметне непокретности по породичном домаћинству.

5.000 ЛИЦА У АЛЕКСИНЦУ НАШЛО НОВИ ДОМ

● **Један број наших људи из бивших југословенских република и интерно расељених лица пронашао је у Алексинцу свој нови дом...?**

– На територији општине, према подацима којим располаже Повјереништво за избјеглице, борави преко 3.000 претежно бивших избјеглица и 2.000 интерно расељених лица. Избјегли и расељени који су се у мјестима претходног пребивалишта бавили пољопривредом дата им је могућност да се и у Алексинцу баве истом дјелатношћу, а кроз програме које спроводи Општина у сарадњи са Комесаријатом за миграције и избјеглице Републике Србије омогућено им је да добију бесповратна средства за набавку материјала за покретање, развој и унапријеђење доходних активности у пољопривредној, занатској и другим областима.

ГРАДИЋЕМО БАЗЕН И БАЛОН САЛУ

● **Какви су услови за развој спорта у Алексинцу?**

– Стање једне нација у погледу спорта огледа се у степену брига о психофизичком здрављу сваког грађанина и стварања услова да се сви баве спортом. У циљу развоја спорта, локална самоуправа је 2002. године основала Општинску организацију за туризам и спорт *ОТИС* Алексинац. У општини Алексинац постоји 19 регистрованих грана спортова, 59 спортских клубова и 6 савеза. За њихов рад Општина одлуком о буџету за 2018. годину издвојила је око 26 милиона динара. Као приоритете у наредном периоду локална самоуправа одредила је изградњу градског базена и балон сале, наравно уз подршку Владе Републике Србије, односно Министарства омладине и спорта.

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ПОЖЕГА **ДР МИЛАН БОЖИЋ** СМАТРА ДА ДОБРА САРАДЊА СА ВЛАДОМ СРБИЈЕ ДОНОСИ СЈАЈНУ БУДУЋНОСТ

Председника општине Пожега др Милана Божића затекли смо у тренутку када су увелико почеле припрема за Дан Пожеге. Овај датум није случајно изабран као празник. Наиме, у историографским документима стоји да је родоначелник модерне српске државе књаз Милош Обреновић, иначе родом из пожешког села Горња Добриња, баш у вријеме Благовијести издао наредну да се формира град. Прича даље говори да је свом дворском архитекти Лазару Зубану наредио да побије колац око кога ће формирати круг и улице које воде на четири стране свијета у облику православног крста. Овај градски трг остао је заштитни град Пожеге. У разговору за *Српско коло* Божић истиче да је веома поносан на досадашње резултате и увјерен да ће будући ауто-пут Пожеги дати велику шансу да постане озбиљан регионални центар.

– Наш основни буџет је 850 милиона, али вјерујем да ће на крају ове године изаћи око милијарде. Разлика од 150 милиона динара показује нашу активност према фондовима, како републичким, тако и према фондовима Европске уније.

• Каква је сарадња са републичким институцијама?

– Опозиција у недостатку аргумената замјера да републичке инвестиције немају везе са локалном самоуправом, заборављајући притом да смо као власт дио великог јата, који се хијерархијски усклађује од Републике до мјесних заједница. Управо зато се Српска напредна странка показала као најозбиљнија и најодговорнија. Наша је предност што смо сталној координацији и износимо потребе наших грађана које финансира Република. Узмемо примјер магистралног пута Чачак–Пожега. Он је корист за цијелу државу, а највећим дијелом, негде око 20 километара, пролази кроз нашу општину. Ријеч је о инвестицији која

Отварањем ауто-пута Пожега стиче услове да се претвори у велики регионални центар

је вриједна око 800 милиона динара. За неколико дана активираће се асфалтна база која је на плацу *Найрешка*. Следеће године у плану је да се ради магистрални пут Пожега–Ариље. Такође, ради се на пројекту магистралног пута Косјерић–Пожега, који је дио руте Суботица–Нови Сад–Шабач–Ваљево–Косјерић–Пожега–Лужни Јадран.

• Каква је судбина обилазнице из правца Косјерића?

– Кад се буде радила тотална реконструкција магистралног пута Косјерић–Пожега, треба да се остави обилазница – петља или кружни ток из правца Косјерића, да се тешки саобраћај измјести ван града. Тај пројекат је вриједан скоро 300.000 евра. Морамо се припремити за ауто-пут који треба да стигне до Пожеге. Људи морају схватити да се Пожеги нуди на длану да буде регионални лидер, како у путној

инфраструктури, тако и у привредној. Сама ситуација доласка ауто-пута ствараће услове да се отвори индустријска зона.

• Да ли су предузете мјере око веће безбједности саобраћаја са обзиром на све већу фреквентност?

– Заједно са *Пушћевима Србије* рјешавамо на који начин да саобраћај буде што безбједнији. Постоји један кратак период када су у тренду летне баште и кафићи. Власници кафића ће у синхронизованој комуникацији са локалном самоуправом морати да учествују у поштовању законских прописа који кажу да се мора оставити минимум 1,2 метра простора да би пјешаци могли несметано проћи.

• Шта је све урађено у самом граду?

– Реконструисана је окретница у улици Пожешких ратника и изграђен дио кишног колектора према Улици Момчила Тешића. Потпуно је реконструисана Улица Николе Тесле, асфалтирана је Улица Браће Мишић, дијелови улица Бана Милутина изнад Ловачког дома и Војводе Мишића код *Хале сиоршова*, док је реконструисана раскрсница Нишифора Максимовића и Браће Лековића. Тротоаре су добили становници улич Браће Лековић, Књаза Милоша, Болничке и Сретњеске. Значајни радови били су усмјерени на одржавање јавне расвјете па је инсталирано 1.365 сијаличних мјеста са оријентационим дужином од око 45 километара.

• Да ли има проблема у водоснабдијевању?

– Настављена је изградња водовода за Лорет, све три Добриње, Табановиће, Папратиште, Честобродицу, Калениће али и водосистема за Жежевицу, Љутице и Тометино Поље. У ове послове ће из буџета бити инвестирано 6 милиона динара. Поставље-

САНИРАНО 150 КИЛОМЕТАРА ПУТЕВА

• Каква је ситуација са локалним путевима?

– У неколико наврата мрежа сеоских путева додатно је угрожена временским непогодама и стварања веома јаких бујичних вода. Успјешно је санирано преко 150 километара, углавном локалних али и категорисаних и некатегорисаних па чак и атарских путева. У атарске путеве је само у претходна три мјесеца уложено преко 18 милиона динара. Осим редовног одржавања обављено је асфалтирање локалних путева у мјесним заједницама: Тометино Поље и Душковци, гдје је узгред буди речено урађен први метар асфалтног пута у овом селу, затим у Тучкову, Рупељеву, Речицама, Малој Жежевици, Горњој Добрињи, Лорету, Бакионици, Пилатовићима, Лопашу, Милићевом Селу, Горобиљу, у шта је инвестирано преко 25 милиона динара. Пут за Шеварице је у потпуности реконструисан па је урађена нова тампон подлога и асфалт у вриједности већој од 26 милиона динара. Да поменем још изградњу моста на Краваричкој ријеци, а у току су радови на реконструкцији мостова у Доњој Добрињи и Честобродици.

на је инсталација за дехлорисање за правце Милићево Село и Бакионица, а обављени су и истражни радови на старом изворишту. У циљу проширења даљинског надзора на водоводима у Малој Жежевици, Горњој Добрињи, Љутицама, Тометином Пољу, Милићевом Селу и Прилици предвиђено је да у 2018. години, из општинског буџета, буде инвестирано још 18 милиона динара. Настављена је изградња канализације Расна–Битевац и канализације у Годовику, затим канализације у Улици Милутина Миланковића и радној зони те кишне канализације у улицама Немањиној, Болничкој и Вука Караџића.

• Какви су услови у школству?

– Реализован је пројекат реконструкције Основне школе *Емилија Остојић* вриједан нешто више од 21 милион и 628 хиљада динара. Заједничким улагањем Фондације *Новак Ђоковић* и Општине Пожега у реконструкцију објекта пожешке предшколске установе *Олија Јовичић Рипша*, уложено преко 26 милиона динара. Издвојили смо 3 милиона како бисмо опремили кабинет за

мехатронику, за обуку ученика новог смјера у Техничкој школи.

• Колика је социјална заштита?

– У сарадњи са Центром за социјални рад реализована је поправка котла и реконструисан је систем гријања у Дому за старе на Савинцу, а у сарадњи са ресорним министарством завршен је и лифт, изузетно потребан корисницима овог Дома. Истовремено, планирано је проширење Дома за још 30 мјеста. Општина је уложила и додатна средства за гријање у болници на Савинцу. Паралелно са тим радовима, реализован је пројекат реконструкције гријања и у Дому здравља у Пожеги. Врхунац ангажовања пожешког руководства у области здравства била је одлука да се обезбиједе средства за поправку скенера у ужичкој болници, чиме су омогућени прегледи на овом апарату за грађане Пожеге али и осталих општина Златиборског округа. Општина је обезбиједила путничко возило за потребе патронажне службе, док је комби возило набављено за потребе Дома здравља и болнице на Савинцу.

РОБОТИ ИЗ ПОЖЕГЕ

– Морамо се похвалити чињеницом да је наша општина лидер у металопрерађивачкој индустрији. Имамо формиран металопрерађивачки кластер. Фирма *Инмолд* запошљава 150 радника и добитник је *Награде Капетан Миша Анастасјевић* за најсофистициранију технологију. Ускоро треба да произведе роботе за канадско тржиште. Веома су респектабилне фирме *Пан комерц, Дрим, Перфом, фабрика за производњу бојлера Терморад, фабрике намјештаја Радовић ентеријер, Форест, Гинко...*

• Колико општина улаже у спорт?

– Грађани могу бити поносни на ову власт што је само на базену успјела да уштеди више од 350.000 евра. Затекли смо ову инвестицију кад смо преузели власт, а расипничким пројектом предвиђено је да реконструкција базена кошта скоро милион евра. Ми смо пројекат наставили, водећи рачуна о сваком утрошеном динару. Када завршимо базен, укупна цијена са замјеном чаша које нису биле предвиђене првобитним пројектом ће нас коштати 650.000 евра. У спортску халу уложено је око 4 милиона динара. Поносни смо што је доступна свим клубовима – потпуно бесплатно. У градски стадион уложено је више од 3 милиона динара. Реконструисане свлачионице и мокри чворови, а главни и помоћни терен су добили систем за аутоматско заливање.

• Какво је стање у култури?

– Поступком обједињавања спортских објеката и Културног центра у један Спортско-културни центар и једна и друга област имају боље услове за рад. Прошла година памтиће се по концертима: хора *Вива вокс, Ју трије, Слободана Тркуље, Гравови сокака...* Основано је аматерско позориште *Књаз* за одрасле као и дечији драмски студио. Оформљен је и изложбени простор у Клубу младих. Све активности из области културе изузетно су посјећене, што је за колектив Спортско-културног центра додатни изазов и мотив за будући рад.

• Пожега је постала дом многим протјераним и интерно расељеним лицима. Како су се они уклопили у Вашу средину?

– Тешко је рећи колико је таквих лица боравило у Пожеги, али је чињеница да је ријеч о вриједним људима који су се великим радом интегрисали у нову средину. Неки су се сами снашли, а неки су временом отишли у друге средине. Уз помоћ општине и Комесаријата за избјегла и расељена лица у дијелу града Алексића баре изграђени су станови у којима данас живе 74 породице.

БУЏЕТ ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ УВЕЋАН 10 ПУТА

– Подсјетићу да смо у односу на 2015. године буџет за ову намјену увећали за чак 10 пута, па је тако у посљедње двије године у развој пољопривреде и села инвестирано више од 20 милиона динара. Мислим да морамо и више. Уложили смо 1,5 милиона динара за набавку садница воћа. Пољопривредници су по први пут могли купити по субвенционисаним цијенама косилице, тримере и моторне тестере. Из општинског буџета помоћу су и пчелари кроз набавку кошница. Већ двије године, у сарадњи са пољопривредном школом *Љубо Мишић*, организују се тродневна *Зимска школа за пољопривреднике* и бесплатне обуке за резидбу воћа а традиционално и пољопривредна изложба, највећа те врсте у овом дијелу Србије. Посљедње двије године се у сарадњи са Министарством пољопривреде и Институтом за крмно биље из Крушевца реализује пројекат у коме је само прошле године 10 фармера, на основу стручних анализа Института, бесплатно добило одговарајући материјал за поправку квалитета земљишта али и готове смјеше сјемена травно-легуминозних биљака а по мишљењу стручњака овог Института. На проширење знања пољопривредника поклања се такође велика пажња па је само у прошлој години, о трошку општине, организована посјета преко 100 пољопривредника Сајму пољопривреде у Новом Саду, а прошле године је једна група пољопривредника и привредника у организацији општине боравила на студијском путовању у Словенији.

КОЛОНИЗАЦИЈА СЈЕВЕРНИХ КРАЈЕВА (1920-1941)

Пише: др Милан Мицић

Несигурност нове југословенске државе осјећала се и на простору Бачке, Славоније, Барање и Баната, гдје су формиране нове границе према сусједу који је исказивао отворене ревизионистичке тежње ка новој држави (Мађарска) и према сусједу који је био савезник у минулом рату, али са којим је вођен процес дугог и тешког разграничења (Румунија – 1918–1923. године).

НЕСТАБИЛНА СТРУКТУРА ЗА ЗАЈЕДНИЦУ

Национална структура становништва у Бачкој, Банату и Барањи такође је чинила нову југословенску државу несигурном услед снажног присуства мањинског становништва према којем југословенска држава није гајила повјерење на основу искуства из минулог рата. У Бачкој према попису из 1921. године живјело је 260.988 Мађара (35,50%), 246.598 Срба и Хрвата (33,55%), 173.796 Нијемаца (23,64%), 30.933 Словака (4,22%). По угарској статистици из 1910. године, у Бачкој је било 145.063 Срба, а према статистици Српске патријаршије у Карловцима 1913. године 189.343 Срба, што значи да јужнословенско становништво у Бачкој није имало ни релативну већину, а да је српско становништво у Бачкој било у мањини.

У Банату је по попису из 1921. године било Срба и Хрвата 214.213 (32,29%), Нијемаца 126.530 (23,20%), Мађара 98.471 (18,06), Румуна 72.377 (13,27%), што указује да је и у овој регији српско становништво имало тек релативну већину. На територији југословенске Барање живјело је према југословенском попису 1921. године 49.173 становника. Србо-Хрвата било је 15.602 (31,7%) од чега 6.780 православних (13,8%), Мађара 16.638 (33,8%), Нијемаца 15.976(32,6%), односно несловена је било 66,4% од укупног броја становника.

АГРАРНА РЕФОРМА

Простор Славоније, Срема, Барање, Баната и Бачке од јесени 1918. године, као и у наредним годинама, такође је био подручје израженог социјалног и аграрног врења у којем је сиромашно ратарско становништво тражило радикално прерасподјелу постојећег аграрног земљишта по примјеру болшевичке револуције у Русији са низом инцидената, напада на велепосједе, трговце и чиновнике, појачаном појавом разбојништва и општом правном и имовинском несигурношћу. Зато је покренута аграрна реформа Претходним одредбама за спровођење аграрне реформе од 25. фебруара 1919.

» Добровољци из Америке: Дане Кокотовић, Миле Париповић, Љубан Кокотовић, Вајо Г лумичић, Дане Варићак, Саво Радовић насељени у Бан. Карађорђево

КРАЉЕВИ ЛЈУДИ

године као њеним основним правним актом све до доношења Закона о ликвидацији аграрне реформе из 1931. године. Поред тзв. сјеверних крајева (Банат, Бачка, Барања, Срем, Славонија) аграрна реформа спороводила се и у тзв. јужним крајевима (Косово и Метохија, Македонија), у Босни и Херцеговини и Далмацији, а циљ је био укидање остатака феудалних односа и надиоба земљишта сиромашном јужнословенском становништву.

Аграрна реформа Краљевине СХС на простору сјеверних крајева (Баната, Бачке, Барање, Срема, Славоније) требала је да постигне више циљева. Она је требала да разврла власти крупан велепосјед, а крупни велепосједници били су махом људи различитог етничког поријекла а прохазбуршког осјећања, који су чинили економску, друштвену и политичку елиту у тим крајевима и били темељ аустроугарске власти учичи Великог рата.

ПОТРЕБА ЗА ЈАЧАЊЕМ НАЦИОНАЛНОГ ЕЛЕМЕНТА

Земљиште ослобођено аграрном реформом требало је да дијелом буде надијељено сиромашним јужнословенским сељацима, највише Србима, чиме би се пацификовало њихово аграрно незадовољство и онемогућиле комунистичке идеје међу њима, а економски „ојачао национални елемент” у овим крајевима. Земљиште је требало да се додијели и српским ратним ветеранима-добровољцима (локалним и колонистима), колонистима, аутоколонистима и оптантима из Мађарске и Румуније. Српски ратни вете-

Краљевина СХС настала је као посљедица Првог свјетског рата у којем су нестала четири традиционална царства (аустроугарско, руско, њемачко, и турско). Истовремено, по завршетку Великог рата, на Версајској мировној конференцији 1919–1920. године политички је прекомпонован простор Средње и Источне Европе, повучене су нове границе и створене су националне државе на поменутом простору.

Нова југословенска држава тако је 1918. године ушла дубоко у подручје Панонске низије добијајући Славонију, Срем и веће дијелове Баната, Бачке и Барање, што је пратио напет

процес разграничења према новим сусједима Мађарској и Румунији. Створена изненада, недовољно хармонизована, са снажним унутрашњим дестабилизујућим тензијама, са спорним границама и непријатељским окружењем, са дијеловима државе који су припадали различитим цивилизацијским круговима, са становништвом које се међусобно није познавало, Краљевина СХС била је од самог почетка свог историјског постојања оптерећена бригом за свој историјски опстанак и великим страхом од дезинтеграционих кретања који би несигурну идентитетску конструкцију довели до њеног распада.

рани-добровољци из динарских крајева Краљевине СХС (Босна, Херцеговина, Лика, Банија, Кордун, Далмација, Бока Которска) са већ израженом радикалном мобилношћу формирали су у рату, чиниоци добровољства доказани новој држави као њен најпозванији елемент, без или са врло мало имовине, били су најпогоднији колонизационо ткиво нове државе.

РАТНИ ВЕТЕРАНИ У ИСТОРИЈСКОЈ МИСИЈИ

Поред тога, они су долазили са простора изражене пренасељености и хроничне полуглади, а 1921–1923. године њихове просторе је захватила и глад која се настављала на гладне ратне године, тако да је њихова сеоба у сјеверне крајеве била вођена идејом „бољег живота” и насељавања у митској „земљи бијелог хљеба”. Формирање колонистичких насеља на тлу Бачке, Барање, Славоније, Срема и Баната требало је да измијени етничке односе у њима, заштити несигурне границе нове државе, а колонисти, нарочито добровољци, у сјеверним крајевима требали су да буду чувари и симболи новостворене југословенске државе.

Југословенска држава као спољна историјска сила која је покренула колонизациони процес код насељеног становништва стварала је колективни осјећај да је оно „чувар границе” и „бранилац државе”. Зато су колонисте које су настале махом од српских добровољаца носиле ексклузивизам заједница ратних ветерана који су имали осјећај „историјске мисије”. У колонизационим пројекцијама југословенске државе колони-

стичке заједнице имале су функцију да „национализирају” Бачку, Банат и Барању и заштите границе ка Румунији и Мађарској. И док су Румунија и Југославија послје напетог разграничења у Банату градили пријатељске и савезничке односе (Мала Антанта), граница ка Мађарској била је граница ка држави која је имала ревизионистичке тежње ка територијама Краљевине Југославије. Лоши односи између Југославије и Мађарске у међуратном периоду одражавали су се на осјећање колонистичког становништва да живи на несигурном простору, на ободу блиског и извјесног ратног сукоба, и да му је намијењена функција „граничног бедема”.

УПОЗОРЕЊА ИЗ РИЊИЦЕ

Аграрна заједница Чантавир, у Бачкој, која је окупљала колонисте из два колонистичка насеља, Новог Жедника и Добровољачког Села, а која су се налазила у дубини југословенско-мађарске границе, жалећи се 3. марта 1933. године на поступке локалних власти састављених од локалних Мађара, навела је да станују „у непосредној близини нама непријатељски расположене државе”. Биљежник из Рињице Властимир Станковић описујући тежак положај колониста у Растини, код Сомбора, на самој југословенско-мађарској граници 5. јула 1929. године, навео је да је „пријеко потребно да им се подигне дух и морал јер су баш на самој ивици државне границе према Мађарској”. Исти биљежник 26. јануара 1931. године у допису Управном одјељењу Дунавске бановине говорећи о сиромаштву колониста у коло-

нији Растина навео је следеће: „70% наше сиротиње на Растини данас оскудијева за насušним хљебом, а поготово у топло одијелу, огрјеву. Услед тога, обољења се код њих јављају у већој мјери... Када је наша држава размјештала ову сиротињу на овако гранично осјетљивом мјесту рачунајући на животе и груди ових људи, онда је света дужност да очувамо њихове груди и животе.”

ЖЕЉА ЗА ГРАДЊОМ ХРАМА СВЕТОГ ЛАЗАРА

Божо Маријан, председник аграрне заједнице из Александровог Гаја, код Мариолане (Пландиште), у Банату у писму Савезу аграрних заједница за Банат 20. марта 1925. године истицао да колонистима у овој колонији треба финансијски помоћи да „на самој граници Краљевине Румуније не би подизали чатрље, већ пристојне домове за становање”. У допису општини из Банатског Карађорђевог Обласног одбору Београдске области 4. новембра 1928. г. тражећи помоћ за градњу храма у колонији. Добровољци из овог насеља надали су се да „на пољима туђинских гавана треба што прије да засија споменик српском великомученику кнезу Лазару”. „Нас хероје и синове ове државе општински биљежник Емил Нађ назива бунтовницима”, жалили су се добровољци насељени у Банатском Аранђелову 12. децембра 1930. године истичући сукоб са локалним властима, али и сопствено осјећање о својој улози у стварању југословенске државе и својој мисији на њеним границама. „Ми смо једна национална колонија на сјеверним границама наше државе”, понављали

су добровољци из исте колоније 1933. године „Са свију страна смо окружени богатим њемачким и румунским становништвом који нас као један национални елемент нерадо гледају... Ми смо сиромашни, али смо свјесни свог задатка јер смо када је то било потребно похитали из далеких земаља, преко океана.” Тринаестог марта 1930. године писали су Просвјетном одјељењу Дунавске бановине добровољци из колоније Банатско Вишњићево истичући самосазнање о свом националном задатку у Банату.” Шест година касније, 1936. г., добровољац из Банатског Вишњићевог и председник Соколског друштва Миле Ђекић истакао је да је „опколена са свију страна мањинама ова национална политика и свој задатак”.

„Наша добровољачка колонија носи дично име славног војводе и овдје на граници биће одбрамбена кула и стража Југославије Просвјетном одјељењу Дунавске бановине 4. марта 1935. године”, написао је добровољац Сава Жакула из Војводе Степе, тражећи финансијску помоћ за градњу храма у новом насељу. Петар Шљука из исте колоније 21. маја 1936. године истакао је да је „колонија Војвода Степа на сјевероисточним међама наше државе окружена националним мањинама будни стражар наше нације и наше нам миле домовине”.

СУКОБ ДОБРОВОЉАЦА И ВЕЛЕПОСЈЕДНИКА

У вријеме сукоба добровољаца из колоније Банатски Соколац и велепосједника Ђорђа Коњовића, који је насељенике покушавао да одстрани са надијељене им земље, добровољци су 27. марта 1928. године упутили писмо Министарству за аграрну реформу у којем су посебно истакли: „Ми смо се населили овдје по наређењу власти и по одредби Крфске декларације, од власти добили кућишта и пашњак, гдје смо подигли преко 50 кућа, па које наредио да се овакав народ прогони?”

„Да су се насељени добровољци у Банату осјећали као „краљеви људи”, да их је таквим сматрало и околно становништво и власти свједочи анонимна пријава из Банатског Карађорђевог од 29. децембра 1934. године упућена бану Дунавске Бановине против општинског биљежника Светозара Кикића у којој је он наводно општинском пандуру, иначе добровољцу Милану Мишку Саватовићу, послје убиства краља Александра Карађорђевића, рекао: „Краљ је погинуо, сада нема ко да вас штити.”

НАСТАВИТЕ СЕ...

ТАМО ГДЈЕ СУ СРБИ СВЕ ЈЕ ДОЗВОЉЕНО - ОТПАД ШТЕТАН ПО ЉУДСКО ЗДРАВЉЕ ГОМИЛА СЕ У ОКОЛИНИ БЕНКОВЦА

Депонија органског смећа у центру Биљана представља нови напад на српске повратнике

ПИШЕ: МИЛОЈКО БУДИМИР

У задарском залеђу, на подручју Равних Котара, лоцирано је село Биљане, које се дијели на Горње и Доње Биљане. До последњег рата, по попису из 1991. године, само у Горњим Биљанима забиљежено је 1.056 житеља, од чега је православних Срба било 1.033, а осталих 23. После хрватске војно-редарствене операције *Олуја* у Биљанима није остао нико, а куће су порушене и девастиране.

На дан 17. јуна 2007. године забиљежено је да је из Горњих Биљана 170 житеља извадило хрватска документа, а да их се вратило на згаришта својих кућа тек 40. У Доњим Биљанима 1991. године пописано је 1.051 житељ, од чега 1.020 Срба, а осталих 31. На дан 17. јуна 2007. и овдје је забиљежен 231 житељ са подигнутим документима, док их се 31 вратио.

ДУГО ЋУТАЊЕ „ЗЕЛЕНИХ“

Најновији напад на ово српско село Доње Биљане представљао је отварање депоније индустријског смећа, из некадашње Творнице електрода и феролегура, из Шибеника, на парцели од око 2, 5 хектара. Превозник овог највјероватније

» Црно брдо поред српских кућа у Доњим Биљанима

канцерогеног, а сигурно опасног по здравље, смећа била је загребачка фирма *МЛМ Труиа*, чији је власник Садик Чолић. Посебан куриозитет овог насиља над селом представља асфалтна трака од магистралног пута до депоније. Приликом градње овог пута оштећене су двије куће и два дворишта, а да ниједна повратничка кућа асфалт нема до свог дворишта. На овој локацији налази се око 150 хиљада тона отровне троске која годинама загађује природу и штети здрављу људи.

Сљедећи напад на Биљане представља спалионица органског отпада са локацијом у самом центру села. Може-

мо само претпоставити какав је то органски отпад, будући да у оближњем Задру, осим великог болничког комплекса, постоји и читав низ фирми које се у свом пословању сусрећу са сличним проблемом.

Ови примјери најбоље осликавају стање у коме су се годинама налазили Срби повратници, не само на подручју Равних Котара него и у свим оним срединама у Хрватској, гдје су до последњег рата представљали већинско становништво. Ни молбе упућене представницима Срба од којих су неки са овог подручја, а били су коалициони партнери власти нису

уродиле плодом. Овакав однос јасно говори о намјерама Хрватске државе према својим држављанима српске националности. Индикативно је било да се до прије неког времена није оглашавао ни *Покрећ зелених*, што је указивало да је све дозвољено у Хрватској када су Срби у питању?!

ПРИТИСАК ИЗ ЕУ

До заокрета је ипак дошло тек када су и сами Хрвати увидјели да им већа штета пријети од тог канцерогеног отпада него од Срба повратника. Реаговали су и неки саборски заступници прозивајући министра за-

штите околине и министра туризма. После више година Европска комисија из Брисела донијела је одлуку да ће Европском суду у Луксембургу тужити Хрватску јер није осигурала адекватну разину заштите људског здравља и околиша око локације Црно брдо у Доњим Биљанима, у близини града Бенковца.

Иако се Хрватска била обавезала да ће ријешити овај проблем, до тога није дошло. Опасно Црно брдо није уклоњено и сада опасност не пријети само Србима повратницима него и онечистићу подземних вода и ваздуха.

Према правилима ЕУ, Хр-

ватска је требала подузети мјере за заштиту подземних вода и спрјечавање распршивања штетних честица кроз ваздух. Како проблем до сада није ријешен, Комисија је одлучила тужити Хрватску.

Уколико Суд ЕУ пресуди против Хрватске, она ће бити обавезна да поступи по тој пресуди. Суд је задња опција од које Комисија може тражити и да се држава која је повриједила пропис новчаном казни.

У првом моменту ова депонија представљала је напад на повратак прогнаних Срба, али се још једном потврдила она народна „ко под другим јаму копа, сам у њу пада“.

» Српске куће у Биљанима срушене у злочиначкој акцији Олуја

НЕЗНАЊЕ ИЛИ НЕСПРЕТНОСТ – АУТОРИ СЕРИЈЕ *ДЕСПОТ* НЕУМЈЕСНО СУ СЕ ПОИГРАЛИ СА ИСТОРИЈСКИМ ЧИЊЕНИЦАМА И ЕМОЦИЈАМА КРАЈИШКИХ СРБА

Нико нема право да се поиграва са ликом и дјелом Јована Рашковића, нити да книнску Зору представља као ловачко друштво

Серија *Шифра Деспои*, која се већ мјесец дана приказује на ТВ *Пинк* најављивана је много прије него је почела, трејлером из епизоде у којој су се Радош Бајић и други аутори поиграли с једном од најосјетљивијих група српског друштва – крајишким Србима, протјераним у Србију у вријеме хрватских војно-полицијских акција *Бљесак* и *Олуја*. Крајишници знају за шалу, из њихових редова су Петар Кочић, Симо Матавуљ, Петар Петровић Пеција, Јован Радуловић и многи други који су пером сецирали њихове слабости. Дакле, у овом тексту није ријеч о надобудном увјерењу да шали, иронији, критици нема мјеста. Али оно што је понудио Бајић није ништа од тога.

ПОМИЈЕШАЛИ ЗАБОК И КРАЈИНУ

Главни јунак серије је неспретни, трагикомични Деспот и у једној од ТВ епизода он треба да монтира компјутер и то у некој недовршеној грађевини на ободу града. Компјутер је набављен за сједиште ловачке дружине Ловачког друштва книнска Зора. Декор у немалтерисаној кући коју друштво користи је препознатљив (велики портрет академика Јована Рашковића). Рашковић овдје, међутим, не значи оно што је био: буревесник и једна од најетничкијих личности с краја 20. вијека. Сасвим супротно од Јованових, сада се држе говори и то на језику и акценту као да су говорници однекуд из Забока, а не протјерани Крајишници.

Истина је сасвим другачија, а њени актери су Српско културно друштво Зора и Јован Рашковић, који ће међу Крајишницима остати симбол отпора пријетећем хрватском национализму, који је довео до оружаних сукоба деведесетих, а чија је трагична

» Сцена из серије Деспот

последница српски изгон: у прољеће и лето 1995. Српско културно друштво Зора настало је на традицији книнске Зоре, која је први пут основана 1903. године као национална организација а била једна од многих које су у то вријеме дјеловале у градовима Аустроугарске монархије. Садашња Зора обновила је дјеловање 1989. године, са задатком да чува, његује и унапређује културне вриједности, традицију и обичаје српског народа у Книнској крајини, Буковици и Равним Котарима. Зора је требало да преузме и надокнади све оно што се није могло дотада постићи у хрватским „институцијама система“. Прва манифестација коју је Зора покренула били су *Дани српске културе* у Книнској крајини. Окупило се тада на десетине умјетника из

разних области који су у оквиру ове манифестације и за вријеме рата долазили и одржавали књижевне вечери, изложбе, позоришне представе и друго. На таквим скуповима учествовале су хиљаде људи, а подршку су им дали не само политичари већ готово сва културна, умјетничка и научна елита Београда, Србије и српске дијаспоре. У политички живот, успркос притисцима, Зора се није укључивала јер је поље њеног дјеловања било и остало култура.

На иницијативу СКД Зора 1990. године у Манастиру Св. Архангела Михаила на ријеци Крки почело је са радом *Умјетничко браћство*. У *Браћство* су долазили и у манастиру Крка боравили познати српски ликовни умјетници, све до прогона Срба у августу

1995. године. Покренута је акција обнављања цркве у Личком Тишковцу. Од прикупљених средстава Зора је на цркви поставила натпис и рељеф краља Петра I Ослободиоца. Покренут је часопис за културу и поезију *Српска зора* и захваљујући *Зориним* ауторима историја Трмеђе и Крајине добила је оно мјесто које јој припада.

СКД ЗОРА ЈЕ БИЛО И ОСТАЛО ЧУВАР ИДЕНТИТЕТА КРАЈИШКИХ СРБА

Посебна заслуга СКД Зоре био је покушај да отргне и сачува од заборава све значајније историјске личности. Од 1989. до лета 1995. године Зора је у Крајини поставила бисте: Доситеја Обрадовића (Голубић, Книн, Орлић), Владана Деснице (Бенковац), епископа Никодима Милаша (Цетина), епископа Стефана Кнежевића (Оћестово), Енглескиње Мис Аделине Ирби (Стрмица и Плавно). На Видовдан 1994. године код цркве Лазарице на далматинском Косову пољу откривена је скулптура *Српској туслари*. Три спомен-чесме (Плавно, Стрмица и Цетина) оплеменење су умјетничким мозаицима или бронзаним вучјим главама. Нажалост, након прогона српског народа из њиховог завичаја уништени су сви споменици које је поставила Зора и још многи други са вјековном традицијом.

СКД Зора са предсједником Николом Церовцем наставило је да активно дјелује у избјеглиштву на очувању културног идентитета избјеглих и прогнаних Срба, културно и духовно снажећи дух народа у нади да ће се једног дана вратити у свој завичај.

У томе ужива подршку и свесрдну помоћ владика и свештенства и улаже напоре око обнове порушених и девастираних цркава и парохијских домова. **МИЛОЈКО БУДИМИР**

УСПЈЕШНО ЗАВРШЕНА ДОБРОТВОРНА АКЦИЈА КАД БИ ХЉЕБА БИЛО ВИШЕ

4. 3. 2018. Добротворна акција *Кад би хљеба било више* успјешно је окончана 1. 3. 2018. године. Српско сабрање *Баштионик* је уз благослов владике бањалучког Јефрема и епископа рашко-призренског господина Теодосија било организатор добротворне акције намијењене Србима на Косову и Метохији. Позивом на број 1412, у току мјесеца јануара, корисницима *МТЕЛ* мреже било је омогућено даривање једне конвертибилне марке по позиву, а сав приход је био намијењен Рашко-призренској епархијској организацији *Мајка девет Југовића*, која руководи радом народних кухиња на Косову и Метохији. Од 1. до 31. јануара позивањем броја 1412 остварен је приход од 73.304 КМ. Такође, добротворну акцију било је могуће подржати и уплатом на посебан жиро рачун отворен само за ову намјену. Уплатама појединаца, предузећа, установа, црквених општина. Овим путем је прикупљено укупно 11.343,29 КМ. Трећи вид прикупљања помоћи реализован је путем даривања прилога у сједишту *Баштионика*. На тај начин прикупљено је, комисијски пребројано и на жиро рачун положено 2.098,80 КМ. У Банском двору 23. 1. 2018. године организовано је добротворно вече *Саборно за Косово и Метохију* на коме је прилозима посетилаца, путем кутија за прилоге, прикупљено (уз комисијско пребројавање новца) укупно 4.342,00 КМ и уз признанице предато благајнику *ХО Мајка девет Југовића*. Средства прикупљена у овој добротворној акцији биће употребљена за завршетак изградње фарме свиња у околини Новог Брда (околно земљиште величине 1 ха и објекат су у власништву Епархије) и куповину брашна народној кухињи у селу Прековце. Након извршене конверзије прикупљених средстава у евре, комплетан износ је пребачен на рачун Епархије рашко-призренске. Послије завршетка радова на овом објекту и куповине брашна, од добротворне организације Епархије Рашко-призренске „Мајка девет Југовића“ која реализује ове послове, добићемо одговарајућу документацију и рачуне на увид. Најискреније се захваљујемо свима који су подржали ову добротворну акцију и помогли рад народних кухиња на Космету у којима свој оброк добија преко 2.100 људи.

СРПСКО САБРАЊЕ БАШТИОНИК

БАНИЈСКО ВЕЧЕ У РЕСТОРАНУ БЕЛВУД

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ БАНИЈАЦА, ПОТОМАКА И ПРИЈАТЕЉА БАНИЈЕ - БЕОГРАД

ВАС ПОЗИВА НА

БАНИЈСКО ВЕЧЕ

Петак 11. мај 2018. у 19 часова

Ресторан "Белвуд"

Кнеза Вишеслава 27. (Кошутњак - Пионирски град)

ЗАБАВЉАЋЕ ВАС

МОМО И ДОДИР

И

ЖЕНСКА И МУШКА ПЈЕВАЧКА ГРУПА "БАНИЈА"

Цијена карте: 1900 дина
(неограничено јело и пиће)

Све информације и резервације на телефоне:
063 77 38 389, 061 64 70 422, 063 308 971,
063 89 06 803, 060 65 47 740

Молимо све заинтересоване да на vrijeme резервину карте због ограниченог броја мјеста

www.banija.rs

Завичајно удружење Банијаца, потомака и пријатеља Баније Вас позива на *Банијско вече*, које ће се одржати у петак 11. маја 2018. године у 19 часова у ресторану *Белвуд* на Кошутњак у Пионирском граду, Улица кнеза Вишеслава 27. Београд. Забављаће Вас *Момо и Додир* и женска и мушка пјевачка група *Банија*. Цијена карте је 1.900 динара у коју је урачунато неограничено јело (предјело, роштиљ и прасеће печење испод сача) и пиће. Све информације и резервације можете добити на телефоне: 063 77 38 389, 061 64 70 422, 063 308 971, 063 89 06 803 и 060 65 47 740. Молимо све заинтересоване да на vrijeme резервину карте због ограниченог броја мјеста!

МЈЕСЕЦИМА СЕ У ХРВАТскоЈ ВОДИ ПРАВИ МЕДИЈСКИ ЛИНЧ ПРОТИВ ПРЕДСЈЕДНИКА САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА

Зашто хрватски медији воде хајку против Миодрага Линте

Бројни медији који су под контролом хрватске екстремне деснице врло синхронизовано и упорно као мету обиљежавају Миодрага Линту. Он је прве јавне пријетње добио уочи посјете Шибенику 1. октобра 2017. године, када је у име Скупштине Србије, као замјеник председника Одбора за дијаспору и Србе у региону, боравио на устоличењу новог епископа далматинског Никодима, а данима уочи доласка у Хрватску, осим бројних провокација путем друштвених мрежа, стизале су и пријетње смрћу које је потписао извјесни Јурица Тудоровић.

БУЈИЦА СРБОМРЖЊЕ

Главни креатор медијске слике међу хрватским екстремима је врло гледана емисија *Бујица*, која се у више термина недјељно емитује на телевизији 31. Видитељ ове емисије Велимир Бујанец иза себе има бројне скандале. Поред тога што је био у затвору због диловања дроге, Бујанец не крије да подржава усташе, мрзи Србе, воли неонацисте. Јавност га памти и по скандалозној изјави о рјешењу српског питања у Хрватској по коме се јасно изјаснио „трећину иселити, трећину лојалних прекрстити, а трећину, злочинце, поубијати. Бог на небу, Хрвати на земљи. Додајем: Јасеновац између“.

У емисији *Бујица* од 16. фебруара 2018. године као гост је говорио пензионисани пуковник хрватске војске Ивица Панца звани Оркан који се острвио на Линту оптужујући га да организује превоз аутобусима из Србије којим се доводе Срби на гласање у Хрватску.

Потпуна је бесмислица оптуживати Линту или било кога другог због тога што протјерани Срби, у складу са важећим законским прописима, гласају на локалним изборима у Хрватској.

Поред тога Оркан је изнио лажну тврдњу да је Линта прикривени сарадник српских безбједносних служби и веома опасан за хрватске државне интересе.

У емисији *Бујица* од 14. фебруара хрватски ратни војни инвалид Иво Вранић оптужио је хрватску председницу да је „Бановину оставила на милост и немилост терористи Линти који из Србије долази слободно у хрватску државу...“

Ове и сличне ријечи могу се прочитати и на порталу *Дневно* (dnevno.hr) који има око 130.000 пратилаца. У том члан-

ZLOGLASNI LINTA

Predsjednik 'Saveza Srba iz regiona', koji govori o 'vukovarskom mitu', s Vučićem u Hrvatskoj

direktno@

Miodrag Linta će u utorak zajedno s predsjednikom Srbije Aleksandrom Vučićem obići lokalne Srbe u Vrginmostu, Kordunu, otkud je i sam rodom

12.02.2018. u 10:33

direktno.hr

Veleizdaja: Predsjednica pozvala glavnog srpskog teroristu Lintu da dođe iz Beograda i dočeka Vučića u Hrvatskoj!

dnevno.hr

SKANBALOZNO

DOLAZI S VUČIĆEM I PORUČUJE: 'Nismo uspješni puškom, sada ćemo se boriti drugim sredstvima!'

» Хрватски медији координисаним дјеловањем нападају Миодрага Линту

Ексклузивно: Специјална полиција растјерала бранитеље да би у Вргинmost дошли терорист Линта и војвода Вучић

ку Линте је замјерено да шири „врло неугодне изјаве о Хрватима“, а као кључни доказ наводе његову реченицу изречену на дискусијама преко друштвене мреже: – Дали је јавна борба против усташтва млађе празне сламе? То значи да требамо одустати од те борбе? Ти ниси успио пушком, зато је потребно да се боримо другим средствима – дио је Линтиног коментара, који су хрватски медији оцијенили као провокацију.

ХОП: НАПАД ЈЕ НАЈБОЉА ОДБРАНА

Према писању портала портал *ХОП* (hop.com.hr), који на *Твиттеру* има 65.000 пратилаца извјесни правник Т. Зорић је због ове реченице поднио кривичну пријаву против Миодрага Линте МУП-у Хрватске. Према незваничним информацијама, овај предмет прослијеђен је и Државном тужилаштву Хрватске.

Овај портал је чак и председницу Хрватске Колиндру Грабар-Китаровић назвали издајницом јер је у госте позвала „српског терористу Линту да дође из Београда и дочека Вучића у Хрватској“. У тексту је наведено да је Линта човек који годинама „потиче четништво у Вргинmostу“.

Зашто је Линта постао главна мета хр-

ватских десничара открива портал *Директно* (direktno.hr), који на друштвеним мрежама има око 72.000 пратилаца.

ПРИЈЕТЊЕ ЛИНТИ СУ И ЈАСНА ПОРУКА ПРОТЈЕРАНИМ СРБИМА

„Злогласном Линти“ се замјера што је на отварању српске изложбе о Јасеновцу у УН рекао како у Хрватској „преовладава вуковарски мит који се темељи, на лажи и превари, којој је циљ константно расприравање мржње према Србима називајући их агресорима и злочинцима“.

Управо ова теза раскринкава стварну хрватску политику према Србима. Вишегодишње инсистирање на одговорности хрватске државе за протјеривање више од пола милиона Срба са својих вјековних огњишта, као и инистирање на поштовању и заштити њихових основних људских и националних права, постало је главни покретач медијског линча екстремне хрватске деснице против Линте.

На овај начин шири се и прикривено застрашивање протјераних Срба из Хрватске да нису добродошли на своју очевину или дједовину колико не прихвате тезу да су припадници злочиначког и агресорског народа.

Угриновци: Основана фолклорна секција Банија

У Културном центру Угриновци 30. 3. 2018. основана је Фолклорна секција *Банија*.

Због већег броја заинтересованих са подручја Угриноваца, Бусија и Батајнице секција ће све своје активности и пробе одржавати у Културном центру Угриновци.

Циљ и задатак секције је да негује, учи и пренеси на млађе генерације наше обичаје и културу.

Осим Банијаца, у секцију су добро дошли пријатељи Баније, остали Крајишници и сви други који желе да дају свој допринос. За разлику од фолклорне секције, женска и мушка пјевачка

група Завичајног удружења Банијаца редовно ће одржавати пробе у нашем пословном простору у Улици Душана Вукасовића 35.

Молим заинтересоване који желе да се укључе у рад наше фолклорне секције да се јаве Мири Јанузовић на телефон 063/ 871 5805.

МАРКО МИХАЈЛОВИЋ НЕ ЗАБОРАВЉА ЉУДЕ КОЈИ СУ МУ ПОМОГЛИ ДА СТИГНЕ НА СВЈЕТСКО ПРВЕНСТВО

НЕЋУ РАЗОЧАРАТИ МОЈЕ КРАЈИШНИКЕ

Учешће на Свјетском првенству сан је сваког младог човјека који се бави спортом. Рођен у Србији, поријеклом са Кордуна, Марко Михајловић, млади каратиста из Старе Пазове, на основу остварених спортских резултата обезбиједио је себи мјесто учесника на Свјетском карате првенству у Шпанији прошле године. Када су успјеси овог талентованог младића у питању, списак је дуг. До сада Марко је освојио 14 пехара, преко 100 златних, сребрених и бронзаних медаља.

На овогодишњем Школском првенству Србије освојио је прво мјесто, На Европском првенству у Русији освојио је високо пето мјесто, на *Grand pri* турниру у Хрватској био је трећи, а

прошле године побједио је на Купу Србије и на *Трбовље Ојену* у Словенији.

МЕДАЉЕ ОСВАЈА ОД СЕДМЕ ГОДИНЕ

Марко је рођен 2002. г. у Београду, а живи у Старој Пазови са родитељима, који му пружају потпуну подршку у његовој спортској каријери. Одличан је ученик Спортске гимназије у Београду и због потреба школовања тренутно станује у Дому ученика средњих школа у Београду. Како каже, ту школу је одабрао из жеље да у спорту и остане.

– Карате сам почео да тренирам 2008. године, са својих шест година, а већ 2009. године почео сам да освајам прве медаље. У овом спорту привукло ме то што је карате борилачки спорт, а уједно и веома здрав спорт кроз који се развија и дух и

тијело – рекао је Марко и додао да тренутно тренира у *КК Фронти* у Старој Пазови. Протеклих година радио је са више тренера.

– Као мали почео сам са катама, а касније сам кренуо да тренирам и борбе, што сам једва дочекао. На почетку тренера ми је био Жарко Бјелотомић, који је врло позитивно утицао на мене и учио ме је важним стварима у каратеу, али и у животу – присјети се својих првих корака овај перспективни младић.

– Од септембра прошле године тренирам додатно и у Београду. За успјех на последњих неколико такмичења могу да захвалим тренеру Игору, који ми помаже несребично, без обзира што сам члан другог клуба – објаснио је Марко, који је за *Српско коло* открио и ко су му идоли.

– У почетку узоре сам

тражио у добрим каратистима широм свијета, али сада сам себи идол и трудићу се да postanем толико добар да будем примјер млађој дјечи. Веома сам мотивисан да себи докажем да то и могу, а крајњи циљеви су ми да останем у спорту. Сањам учешће на *Олимпијским играма* и химну Србије – искрено прича упорни Марко, који је веома поносан и на своје коријене.

– Мајка Босиљка је са Кордуна, а отац Слободан из Црне Горе. Волим да одлазим у њихове родне крајеве у којима осјећам своје коријене. Родитељи ме несребично подржавају, посебно мајка која ме је пратила током свих ових година и вјерно навигирала. Међутим, у овом спорту велики су трошкови, које без подршке добрих и хуманих људи, ми као породица не бисмо савладали. Клубу у ком тренирам излазила је у сусрет и моја општина, Стара Пазова – прича Марко и подсјећа на дан кад је стигао позив за Свјетско првенство из Карате федерације Србије.

ПРЕВЕЛИКА ЦИЈЕНА ЗА КЛУБ И РОДИТЕЉЕ

– Када сам видео колико је учешће скупо, мислио сам да нећу ни поћи на такмичење. Знао сам да ни клуб ни моји родитељи та средства немају. Моја мајка и тетка су контактирале председника *Савеза Срба из региона* Миодрага Линту молећи га за помоћ. Он ми је пружио велику подршку и обратио се нашем председнику општине Стара Пазова Ђорђу Радиновићу. Општина Стара Пазова подржала ме је као спортисту и омогућила најприје одлазак на Свјетско, а касније и на Европско

» НАВИКАО НА МЕДАЉЕ: Марко Михајловић

првенство, на чему сам веома захвалан – рекао је Марко.

Он није заборавио да се захвалим и другим добрим људима који су му помогли да скупи новац за опрему и оде на такмичење, како и доликује једном каратисти. Марко је посебно изразио захвалност и земљацима из Завичајног клуба Кордунаша.

– Желим да обећам мојим

родитељима, мојим тренерима, мојој општини и нашем Крајишнику Миодрагу Линти да ћу се трудити и у спорту и у животу да оправдам њихово повјерење и да postanем неко на кога ће бити поносни – поручио је Марко Михајловић, талентовани младић пред којим је прилика да оствари успјешну спортску каријеру. **БЕСНА ВУКОВИЋ**

» Миодраг Линта, Марко Михајловић са мајком Босиљком и председник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић

МАЛИ ЈУБИЛЕЈ ВЕЛИКИХ ХУМАНИСТА УДРУЖЕЊА СРБА ХЕРЦЕГОВАЦА И ПРИЈАТЕЉА ХЕРЦЕГОВИНЕ ДАРОВАЛО НОВИХ 57 ДОЗА НАЈРАДОЦЈЕНИЈЕ ТЕЧНОСТИ

ХЕРЦЕГОВЦИ У НОВОМ САДУ У ПЕТ АКЦИЈА ДАРОВАЛИ 250 ДОЗА КРВИ

Упетак 30. марта 2018. године млади из Удружења Срба Херцеговаца у Србији, чије је сједиште у Новом Саду, организовали су пету по реду акцију добровољног давања крви у просторијама Удружења у Новом Саду.

Један од организатора ове хуманитарне акције Бојан Миленић рекао је да је у овој акцији прикупљено 57 доза драгоцјене течности од укупно 61 пријављених даваоца

– Стигли смо до малог јубилеја што је за све нас био и додатан мотив да пружимо максимум у организацији. У досадашњих пет акција прикупљено је 230 доза крви, а наша база података сад броји око 140 даваоца крви на шта смо веома поносни – рекао је Миленић и нагласио да су се и у овој, као и у свим претходним акцијама, поред чланова Удружења, одазвали земљаци који студирају или раде у Новом Саду.

– Учествовали су наши пријатељи, колеге са посла и факултета, што оправдава и наш назив Удружења. Као и претходног пута, подршка је стигла и од десетак запослених чланова колектива Адвокатске канцеларије Небојше Радовића из Новог Сада – рекао је Миленић.

Посебно су се истакли Миљана Иванишевић, Миљан Буха, Марко Никчевић, и Милан Секулић, који су у свих пет акција даровали крв.

Даљина од скоро 500 км није представљала никакву препреку за чланове Друштва добровољних даваоца крви *Гацко* из Гацка, као

» Марко Никчевић, Богдан Шиник, Миљана Иванишевић, Ивана Шиповац и Бојан Миленић

и за Миљана Вујовића из Билеће, који су учествовали и у овој акцији.

– То што нисам давалац крви за мене представља додатну обавезу да се сваки пут све више потрудим да помогнем око организације јер „ко хоће нађе начин, а ко неће нађе изговор“ – поручује Миленић, који напомиње да су у организацији ове акције велики

допринос дале и хумане Херцеговке, чланице Удружења, Миљана Иванишевић и Ивана Шиповац, које су такође учествовале у организацији акција давања крви у Херцеговини 2017. године.

Удружење је својим ентузијазмом и енергијом покренуо Марко Никчевић.

– Ова акција само је доказ да наше удру-

жење није обично завичајно друштво него озбиљан тим младих и храбрих људи код којих је свијест о хуманости на завидном нивоу – рекао је Никчевић, који није могао да сакрије разочарење због слабог одјека у медијима.

– Слободно могу да кажем да колико год да смо урадили, одјек у медијима је слаб, могу слободно да кажем никакав. Фасцинантно је да се ниједна новосадска ТВ станица није одазвала ни на једну нашу акцију. Не мора нико да промовише наше Удружење или било ког члана, али није ми јасно зашто се не промовише хуманост. Зар 250 датих доза крви грађанима наше матице Србије не заслужује подршку? Бар да је објављена најавачиме би се можда дао допринос да број давалаца буде и већи – искрено и помало разочарано прича Никчевић, који најављује да ће се Срби Херцеговци у Новом Саду и даље држати мота: „Дјела а не ријечи.“

– Срећан сам јер се код људи буди свијест о важности сваке акције, а ову смо посветили свим мајкама, женама, сестрама и ћеркама – рекао је Никчевић.

Акцију су својим присуством подржали председник Удружења Божидар Миловић као и оснивачи Пејо Бајчетић и Војо Вукоје. Приганице и сир из мјешине и овога пута били су незаобилазни дио послужења за све присутне, а лијеп и сунчан дан послужили су за пријатно дружење последица давања крви. **БОЈАН СЕКУЛИЋ**

ДУГО КРЕТАЊЕ ИЗМЕЂУ КЛАЊА И ОРАЊА ПРАВОСЛАВНИ СРБИ СУ И НАКОН УСТАШКОГ ГЕНОЦИДА БИЛИ ВЕЋИНА, А ДАНАС...

Купрес је комад земље који је Господ ставио на распеће са својим Јединородним Сином. У њему се све раздваја и дијели. Ту ни пшеница не може остати на длану помијешана са пјевом.

Дијели се зрак, растачу воде, небеса се размичу, једни вјетрови иду Приморју други долином Врбаса Посавини... На Купресу је природна граница Херцеговине са Босном. Она стоји на врховима планине Радуже, а један њен пријевој зове се Захум. Кроз висораван пролази један од три пута који Босну веже за Херцеговину и Приморје.

Ипак људске душе овдје онајвише траже међу. Оне се једине растржу у крви. Чини се тако је од постанка. Грб Купреса у горњем десном углу је Грб фрањеваца, а у доњем лијевој углу средњовијековни Грб Херцеговине.

Име Купреса први пут се помиње у даровници (владарској повељи) последњег краља Босне, Стефана Томашевића Котроманића, потписаној у краљевском граду Бобовцу, 18. септембра 1461. године. У воску је отиснут краљевски печат и званично име круне:

„У име Оца и Сина и Духа Господњег. Амин. Слуга Божији, ја краљ Томашевић, господар Србљем, краљ Босне, Приморја, Хумске земље, Доњих Краја, Усоре, Соли, Подриња и Западних страна.”

Краљ Стефан Томашевић је био ожењен принцем Јеленом Бранковић, кћерком српског деспота Лазара Бранковића. Уложио је сву државну снагу у одбрану утврђеног града Смедерева и српске деспотовине пред турском плимом која је пристизала. Са падом Босне краљица Јелена се склонила у Дубровник и понијела са собом Круну Босне. Умрла је на двору тетка Марје Бранковић по ред Солуна.

У поменутом документу додјељују се у баштину, села на Купресу, вјерном властелину. И тада су била насељена народом који је узгајао стада и кролио планину. Од када се памти ту је био српски народ, православни.

Ни долазак Турака није животно много измијенио, осим што су по сједе преузели потурчени властелини и уврстили их у своје беглуке.

СВЕШТЕНИЧКА ЛОЗА ПОПОВИЋА ТРИ ВИЈЕКА ЧУВАЛА ВЈЕРУ

Најстарија црква на Купресу је српска православна у селу Доње Вуковско. Крајем 17. вијека у село је дошао млади православни свештеник из српског манастира Гомонице на Змијању и засновао православну парохију Доњовуковску.

Његови синови и унучи остаће свештеници Купреске висоравни цијела три вијека, као једна од најдужих српских свештеничких династија (примјера ради царска породица Романових владала је 320 година). То је била знаменита свештеничка породица Поповића из Доњег Вуковског. Они ће покренути градњу Цркве Благовјештења пресвете Богородице у Доњем Вуковском. То је најстарија црква у овоме крају, а у 17. вијеку и сва околна села су била православна. Чак и Шујица, данас окорјело римокатоличко село, чувено по усташком насљеђу и злу којим је завилло цијели Купрес.

Вук Караџић је у Шујици забиљежио чувену српску народну пјесму о Шујичкињи Мари.

*Овце чува Шујичкиња Мара
од Шујице ја до Малована,
с њом иоредје два Јакшића млада,
Јакшић Митра и Јакшић Николу.*

Ова епска пјесма је уврштена у Вукова сабрана дјела и преведена је

» Срби Купрешаца на Велику Госпојину 1990. године код цркве у Доњем Вуковском

Храм у Доњем Вуковском као посљедњи бастион православља у Купресу

на многе језике. Њоме је 1973. године отворен 39. Вуков сабор у Тршићу.

О кобној Мариној љепоти вијековима су Срби на Купресу пјевали уз гусле, приповједали и плетиво маштом плели.

Долазак фрањеваца на ове просторе оставиће зле ожиљке на душама српског народа. Римокатоличка мисија овдје је унијела сјеме раздора, а његов плод до данас злом рађа. Временом све што је примило римску вјеру почело се осјећати Хрватом, а гријех вјероломства гонио их је у страст доказивања надмоћи. Нажалост, не врлином, само злочиним.

Срби су били и остали већина на Купресу, њихова снага је била и у духу и у живим главама. Није било лако под беговским јармом, али је тај подвиг од српског народа градио духовно племство. Срби Купрешаци били су изузетно лијепо, здрав, јак и бистар народ.

И анђели су им завидили.

Усташка жетва на Купресу је била голема и крвава. Геноцид је овдје спроведен по истој римокатоличкој матрици као и у свим крајевима паклене НДХ-а. Српски народ је силован, мучен, лажима сагоњен у замке, римокатоличен, бацан у јаме, клан ножен, убијан маљем...

ОЈ КУПРЕШКО РАВНО ПОЉЦЕ, ШТО ПОЗОБА ЦРНОГОРЦЕ

На велике православне свеце народ су сабирали и масовно убијали... Видовдан, Илиндан, Велика Госпојина освешћени су невином српском крвљу. Усташе су се прво окомиле на богате и угледне Србе Купреса. Свештенички дом Поповића из Вуковског понио је крст мучеништва пред народом као што га је носио и пред олтаром.

Протојереја Марка Поповића усташе су убиле у ноћи 24/25. јуна 1941. крај Врбаса. Заклао га је двадесетпетогодишњи усташа, учитељ из Бугојна.

Свештеника Добросављевића су живог потковали на Купресу и поткованог одвели у планину и заклали.

Србе из Ливна, Дувна, Љубушког, Бугојна довозили су на камионима, у аутобусима и над планинским поворима и јамама убијали и клали. Цијеле породице из Ливна и Купреса су искоријењене (Кујунџићи, Митровићи, Бајило, Радега, Стевић, Ивице и Лалићи).

Један од тих аутобуса смрти послужио је режисеру Лордану Зафрановићу да снимити језиве кадрове филма *Окупирација у 26 слика*. До истине о злочину се стигло на суду када је возач аутобуса који је превозио ливанске Србе према Купресу, Исмет Дуран, признао у чему је учествовао.

„Са Купреске висоравни у усташком геноциду убијено је 1.036 Срба. Од 300 убијене дјеце, 255 је било млађе од 10 година.”

За један дан спаљено је 105 чланова породице Лугоња и Спремо.

Усташе су у Купресу имали јак гарнизон у коме је био Пети здруг Црне легије под командом Рафаела Бобана. Партизани су 1942. године три пута покушали освојити Купрес, али је усташка одбрана била несаломива. У тим борбама изгинула је небројена српска младост црногорских пролетера, а усташе Црне легије су спјевале пјесму која слави њихову погубљење:

*Ој Купрешко равн пољце,
ишћо позоба Црногорце!
Од стоишину и њедесетт,
враћило се само десетт...*

И послје усташког геноцида Срби су остали већина на Купресу. У посједу су имали 70% земље и шуме. Са већином у купштини општине 1990. успоставили су власт у граду.

Те године је српски народ Купреса (као први у БиХ) организовао вађење костију усташких жртава из масовних гробница и сахранио их по православном обреду.

Тада је сахрањено око 180 Срба из села Вуковског. Тачно 50 година од почетка геноцида у НДХ-а план уништења Срба је настављен од система „нове демократске Хрватске”.

Регуларне војне снаге Хрватске, већ одвојене од СФРЈ, уз паравојне хрватске снаге из западне Херцеговине и са Купреса, надлазећи од старог усташког упоришта села Шујице, започеле су нови-стари посао. Босна и Херцеговина је још увијек била дио СФРЈ. Заправо, на Купресу је започео рат у БиХ.

У рано јутро, око 6 часова, 3. априла 1992. године унучи старих усташа започели су напад на српска купрешка села. У истим црним униформама и са усташким обиљежјима убијали су, палили, рушили и хапсили. Заробљене Србе сакупили су у први логор послје Другог свјетског рата. Остаће упамћено да је тада једна Српкиња, иначе учитељица Мира Баштић, на кољенима молила своје бивше ђаке Хрвате да јој не закољу сина Предрага. Они су га одвели и више га није видјела.

Новоушашке хорде 6. априла освојиле су град Купрес, а у погонима предузећа *Квалитет* направили су сабиралиште заробљеног народа.

Народ су натјерали да са себе свуче одјећу и обућу и у колони, босе по снијегу, одвели су их у хрватско село Шујицу. Одатле су их развозили у логоре за Србе Дувна, Ливна, Љубушког, касније сплитске *Лоре* и *Задра*. Први логорашки злогласне *Лоре* били су купрешки Срби.

КУПРЕС ЈЕ ПОГИНЉО С А КНИНОМ

Војне снаге ЈНА под командом генерала Славка Лисице 7. априла 1992. године ослободиће Купрес и сва његова села. Оно што су затекли су пустош, измасакиране лешеве, имовина је опљачкана, стока отјерана. Лешевима су биле извађене очи, одрезане уши, поломљене ноге и лобање. Убијено је 150 цивила, а у логорима западне Херцеговине зачато 183.

Преживјели логорашки су прошли најтежа мучења и силовања, а посвједочили су да је у *Лори* вршено и вађење органа српским заробљеницима. Војска Републике Српске чувала је и бранила Купрес скоро цио

рат. Закулисним играма и политичким нагодбама Војска РС са народом напустила је Купрес 1. новембра 1994. године.

По Дејтонском мировном споразуму Републици Српској је припала једна десетина од укупне територије општине Купрес. Српски народ се раселио преко РС и Србије до Немачке, Канаде и Аустралије.

У Купресу је 2016. године било 11 Срба старије животне доби.

НА МЈЕСТУ ЗЛОЧИНА ПОДИГНУТ ОЛТАР СВЕЦУ ГЕНОЦИДА

Данас у Купресу живи заједница Хрвата од око 2.300 чланова. Но, у средишту мјеста уздиже се највећа римокатоличка црква у БиХ. Ово је најмлађа римокатоличка парохија у БиХ, а посвећена је „Светој обитељи”. Њена градња започела је 1999. године, а освештана је 28. јула 2013. Тада је надбискуп врхбосански Винко Пуљић као знак „посвете” храма у његов олтар положио честице костију Алојзија Степинца!

На мјесту најстрашнијег усташког геноцида дарован је највећи храм свецу геноцида! Воде Ватикана су мутне, дубоке и нескривено опасне.

Из кога год краја Купрешке висоравни данас погледате видјећете два огромна римска торња. На торњевима се данас налази 10 звона, од чега је 8 стигло на дар од 8 средњоевропских католичких земаља поводом Средњоевропског католичког дана, вјерског окупљања у Аустрији 2014. године.

Звона су изливена у бечкој ливници (Grassmair), а освештао их је 2015. године на Купресу лично бечки надбискуп и кардинал (Cristoph Schönborn).

Занимљиво је да је за дан ове цркве установљен 30. јул. Иначе, 30. јула 1942. године усташе су послале оглас српском народу купрешких села да се окупе 2. августа, на славу Светог Илије, ради пописа и важних обавјештења. Тада је на скуп дошло 3.000 српских душа.

„Усташе су изабрале њих 186 из чувеног села Вуковског и затвориле их у Павића шталу. Шестог августа камионима су одвезени према Боровом пољу. Те ноћи убијено је 185 Вуковљана и затрпано у велике рупе настале копањем пијеска. Са губилишта је успио побјећи само Тодор Никић.”

Мошти ових мученика од ножа и крижа, српски народ Купреса је достојанствено сахранио тек 1990. године и опојао њихове душе у древној вуковској цркви. Били су први у БиХ који су се усудили да прекину ћутање над злочиним.

ЗАБОРАВ НА БОГА

Српски народ овога краја био је дубоко одан комунистичкој идеологији. У послеријатном времену запоставили су српско насљеђе и православне славе; напустили су праједовске храмове. Најстарија црква у Доњем Вуковском била је замандљана, а о њој се својом вољом бринула једна усамљена старица која је поред ње живјела.

И поред страшног зла у коме се нашао и доказане Божје милости која га је очувала зарад обнове, српски народ Купреса био је непокајан и богоборан.

На планини изнад Купреса стајао је велики натпис: „Тито”. Данас је на том мјесту римски „криж”, а у пољу римски олтар Алојзија Степинца.

За злочине над њима нико није одговарао, а Хашки трибунал није покренуо ни једну оптужницу иако су имена злочинаца позната, докази убједљиви, свједочи живи.

ГОРАН ЛУЧИЋ

ДР ВАСО ПРЕДОЈЕВИЋ СВОЈ КЊИЖЕВНИ ОПУС ЗАВЈЕШТАО БИБЛИОТЕЦИ У ПРИЈЕДОРУ

У БЕОГРАДУ ПРОМОВИСАНА КЊИГА ПОДГРМЕЧКИ СПОМЕНАР

У Свечаној сали Градске општине Нови Београд 16. марта се окупило на двосатном дружењу око 100 Грмечлија и чланова Удружења Сањана из Санског Моста који живе у Београду. Они су се на позив пријатеља и организатора, Момира Мрмка, Бранка Колшека и Драгана Дивјака дошли на промоцију књиге *Подгрмечки споменар* аутора др Васе Предојевића.

ПОЛИТИЧКИ НЕОБОЈЕНО ШТИВО

Др Васо Предојевић је Подгрмечлија који је на овој промоцији из здравствених разлога заокружио и закључио свој књижевни опус од 20 година, са 10 књига прозе и поезије и 50 година писања и објављивања коментара и текстова из разних области, доктора политичких наука, пуковника ЈНА у пензији и наставе човјека и родољуба који свој комплетни књижевни опус завјештава Народној библиотеци у Приједору. Уводно излагање као рецензент имао је мр Триво Ин-

ИСТОРИЈА ПОДГРМЕЧА У 20. ВИЈЕКУ

Општи је закључак да је *Подгрмечки споменар* књига која на оригиналан и најприхватљивији начин за историју обухвата конкретне људе и конкретан живот у периоду од нешто више од посљедњих 100 година, да говори о њиховим дјелима и резултатима, да описује оно што је лако провјерљиво и што неће доживјети историјске ревизије, негирања и промене, те да служи спречавању заборава завичаја из кога су многи у егзодусу; уједно доприноси и васпитавању будућих генерација на правим основама, уз његовање и развијање традиција и обичаја који су обилежје и чине печат једног народа, који се показује и доказује онда када му је најтеже и када му се ради о глави.

ђић, који је рекао да књига није политички обојена нити иритирајућа за било коју другу нацију или људе другачије размишљања и схватања.

Посебан поздрав скупу су учинили „највећи живи пјесник Крајине“, како је речено од стране самог аутора Драгана Колунџије, који је прочитао неколико својих пјесама, а као прву пјесму посвећену „барјактару Подгрмечлија“ великом Бранку Ђопићу, који у књизи заузима почасно мјесто док су сви други поређани по азбучном

реду, као и директор Народне библиотеке из Приједора Мара Врзић Ећим, која се уз поздрав скупу захвалила за велико и вриједно завјештање комплетног књижевног опуса Народној библиотеци у Приједору.

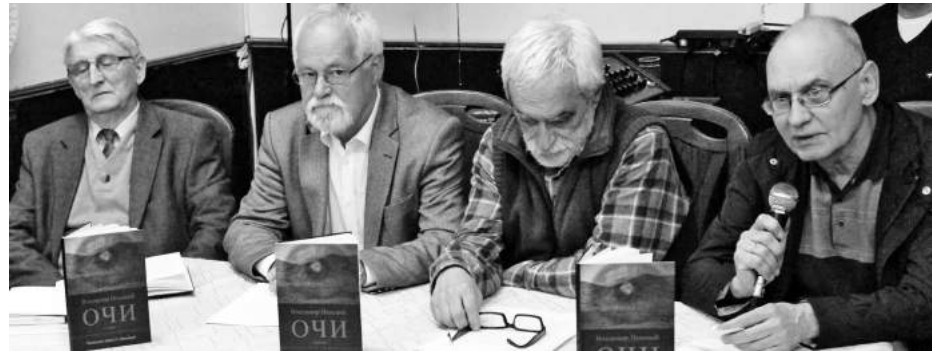
НА КОРИЦАМА СЛИКА МАЈКЕ

На крају је све поздравио сам аутор, рекапитулирао ко је све нашао мјесто у овој књизи која је за историју и памћење, упознао присутне са мјерама и акцијама у родном завичају које ће се на плану очувања сјећања на све заслужне у наредном периоду предузети и прочитао двије своје пјесме, *Лилиа сшара* и *Плавоока*. На корицама књиге су двије оригиналне слике, мајке аутора из 1979. године, и неименоване жене у аутентичној ношњи из 1896. године из братства Божићи. Медијатор је био Александар Михаиловић, пуковник у пензији и аутор емисије на РТВ 2М *Србија међу шљивама*.

На промоцији су били чланови породице аутора, бројни пријатељи, земљаци и потомци људи који су нашли своје мјесто у овој књизи. На промоцији је био присутан и народни посланик и председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта.

Присутни су тражили потпис аутора на свом примјерку књиге која све чини поносним на јунаке из доба рата и мира и мотивише и све друге да сличне споменаре добију и њихови завичаји.

АЛЕКСАНДАР МИХАИЛОВИЋ

» мр Јован Н. Ивановић, др Душан Ивановић, Горан Бабић и Данко Периф

ПРОМОЦИЈА ТРЕЋЕГ ИЗДАЊА ПОЕМЕ *ОЧИ* АКАДЕМИКА ВЛАДИМИРА ПОПОВИЋА

Пророк страдања Срба Крајишника

УКСИОЦ *Тесла* у Београду 14. марта 2018. године одржана је промоција трећег издања поеме *Очи* академика Владимира Поповића, која је по први пут урађена на ћириличном писму.

Тематски оквир овог дјела је злочин усташа над Србима у Удбини и околним селима, Јошану и Висућу 1942. године, а његов издавач је Српска читаоница *Др Јован Рашковић* Београд у едисији *Пјесничко наслеђе*. О поеми *Очи* и књижевном опусу академика Владимира Поповића говорили су књижевник Горан Бабић, проф. др Душан Ивановић, мр Јован Н. Ивановић.

Модератор Данко Периф позвао је све присутне да минутом ћутања одају почаст недавно преминулом српском и крајишком књижевнику Јовану Радуловићу.

КОМУНИСТА СТАРОГ КОВА

Након тога обратио се хрватски писац Горан Бабић, који се није приклонио Туђмановој власти, већ је свој мир пронашао заједно са српским прогнаницима у Србији.

– Владимир Поповић био је тих, скроман и повучен човек и за живота није постигао неку особиту популарност. На своју несрећу био је комуниста кога нису за-

нимали ни новац ни власт, па чак ни лична судбина, тако да данас за њега и за његово стваралаштво нема заинтересованих – рекао је Бабић и додао да је „мало шта толико пропало као идеали једног маргиналног пјесника“.

– Нисмо били пријатељи, нисмо се често дружили. Уосталом, био је много старији. Међутим, изгледа да смо били истомишљеници у многим стварима. У једној од, за мене судбоносних прилика, стао је на моју страну и на неки начин спасио ми је главу, својим ставом, али и одлучношћу и храброшћу да се супростави неистомишљеницима – прочитао је Бабић дио из свог писма које је објавио 2006. године, десетак година након Поповићеве смрти, о томе како се Поповић у тешким тренуцима по Бабића својим ставом, храброшћу и одлучношћу супроставио Шегедину, Маринковићу и многим другим хрватским књижевницима, који су хтели „Бабићеву главу“.

У том писму Поповић је навео да је Владимир Поповић доживио да види како је сав свој живот улупао у јалову и залудну раду у напору да помакне планину.

Проф. др Душан Ивановић је рекао да је поема *Очи* настала као резултат револуци-

онарног времена, повјерења у будућност и наду да ће се нешто промијенити.

– Хтио бих скренути пажњу на један догађај из 1981. године када се на Загребачком форуму Поповић појавио са групом сонета на завичајне мотиве и мотиве пролазности. Један од тих сонета носи назив *Моја крајина*, а једна строфа као да пророкује крај нашега свијета: *На броду наде не чујем ни тласа, слуша ли можда своју смрт и она, како ћеш шага на осирву сшаса, Крајино моја, мртва од искона* – рекао је Ивановић.

ОЖИВ ЈЕЛО ЉУДСКО БЛАТО

Аутор предговора и поговора мр Јован Н. Ивановић упоредио је ово дјело са чувеном поемом *Јама* Ивана Горана Ковачића.

– Ковачићева *Јама* и Поповићева *Очи* садрже истоветну поруку: да се мора чинити све како се никада више не би вратила стварност ножа. Нажалост, она се вратила на самом крају прошлог вијека, а последице не оживјело је људско блато, које пријети да нагрди љепоту нашег постојања – закључио је Ивановић.

Објављивање ове књиге помогао је Комесаријат за избјеглице и миграције Републике Србије.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ ХЕРЦЕГОВАЧКОГ ПЈЕСНИКА И ФИЛОЗОФА БОЖИДАРА М. ГЛОГОВАЦА

Пасош за небо – мелем за душу

У Београду је, у петак, 23. марта 2018. године, у просторијама Завичајног клуба Билећана у Србији, одржана промоција збирке пјесама *Пасош за небо*, чији је аутор познати херцеговачки пјесник и филозоф Божидар М. Глоговац.

Ова духовна моба, како би рекао овај пјесник, почела је минутом ћутања посвећеном недавно преминулом свештенику Радету Зеленовићу. У име домаћина, присутне су поздравили председник Завичајног Клуба Билећана Миодраг Дунђеровић и потпредседник Борислав Кркелић.

Мада је веома добро познат и увијек радо виђен међу својим Херцеговцима, Божидар Милована Глоговац представио се присутнима наводећи неке чињенице о свом животу, раду и љубави према пјесништву.

Глоговац је рођен у Дубровнику, али Други свјетски рат је утицао на његов животни пут, па се преселио на своју „ћедовину“ у гласо-

вито село Моско, смјештено између Требиња и Билеће.

– Колико сам Требињац, толико сам и Билећанин – рекао је Глоговац, који већ годинама својим стиховима и поучним причама обогаћује сваки завичајни скуп.

Он је потом читао публици добро познате стихове: *Херцеговина, Паук и мрав, Учишељца Сшана, Рађајте, Српкиње мајке, Љубомирка, Милуша, Десет Божјих зајовјести...*

Утисак је да је пјесник тако великог калибра као што је Божидар М. Глоговац саввим извјесно заслужио далеко већи простор у коме би представио своја дјела. Међутим, иако малим простором ограничен број публике је истински уживао у сваком изговореном стиху.

На крају промоције његова веома богата опремљена збирка пјесама *Пасош за небо* продавала се по симболичкој цијени од 500 динара, а аутор је сав приход од продаје донирао Завичајном клубу Билећана у Србији.

Већина присутних је куповала и по неколико примјерака *Пасоша за небо*, јер чини се да за Херцеговце нема лепшег и прикладнијег поклона од поезије обојене носталгијом према завичају.

БОЖО ЂОРОВИЋ

» Александар Михаиловић, Мара Врзић Ећим, Васо Предојевић, Драган Колунџија и Триво Инђић

УДРУЖЕЊЕ СРБА ХЕРЦЕГОВАЦА У ЗРЕЊАНИНУ УГОСТИЛО ПРЕДСЈЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ МИЛОРАДА ДОДИКА

Дванаести скуп Херцеговаца у Банату и ове године почео је свечаном академијом сликовитог назива *У загрљају два завичаја*, која је 30. марта 2018. године уприличена у најстаријем позоришту у Србији *Тоша Јовановић*, а која ће остати упамћена и по учешћу председника РС Милорада Додика.

Обраћајући се гостима, домаћин скупа и председник Удружења Херцеговаца у банату Милан Бјелогрић захвалио се градоначелнику Зрењанина Чедомиру Јањићу и директору Представништва РС Млађену Цицовићу што су помогли у жељи да овогдишњи завичајни скуп увелича председник Републике Српске Милорад Додик.

ПОРУКЕ КОЈЕ ОПОМИЊУ

Бјелогрић се на почетку свог говора осврнуо и на поруку пјесме *Востани Србије*, коју је на почетку програма извео Хор *Свети Серафим Саровски*.

– Величајне поруке нас опомињу да се нисмо као народ понајбоље држали у прошлим временима. Два су вијека минула како нас је упозоравао и соколио Доситеј Обрадовић родом из Чакова у Банату. У овом равничарском крају на српском сјеверу, у Матици Српској, промишљало се за цијело српство, не само за неки мали регион – рекао је Бјелогрић и осврнуо се на земљу Херцегову у којој су лекције историје упијане са катедре гусала.

– Ту никада није гаснула искра слободe. У српском идентитету слобода је она завјетна ријеч која се носи у дубини душе, једини жижак и поуздани компас у маглама будућности. Слобода је заједничка идеја, онај косовски завјет да нема олаког спасења ни за појединца нити за народ. Наравоученије да се слобода осваја подвигом. Шта је него подвиг било проглашење Републике Српске на дан Светог Стефана '92?

Подвизима војске Републике Српске сачувана је Република Српска током тешких ратних година и бројним жртвама српских младих који су могли бити украс васељени. Отуда Република Српска јесте и остаје прави драгуљ – рекао је Бјелогрић и напоменуо да политички врх одолијева притисцима и уцјенама тзв. Међународне заједнице, захваљујући се председнику Додик у ријечима које „подижу, усправљају, кураже и храбре”.

– Знамо да је и посавска

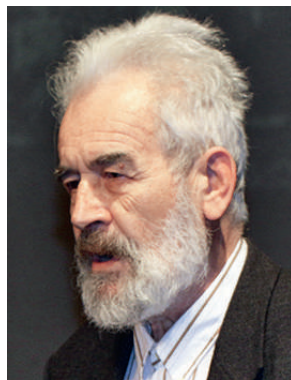
У ЗАГРЉАЈУ ДВА ЗАВИЧАЈА

» Председник Удружења: Милан Бјелогрић

» Председник Матице Српске: Драган Станић

» Један од највећих савремених српских пјесника: Ђорђо Сладоје

магистрала и нова траса ауто-пута за Херцеговину алхемија која снове претвара у јаву. Снове о заједничком јединственем српском простору, духовном и културном, а богме и државном. На многа-ја лета! – завршио је свој говор Милан Бјелогрић.

Бурно поздрављен за говорницу је изашао председник Републике Српске Милорад Додик, који је навео да Срби на овим просторима никад нису освајали слободу само за себе него и за друге народе.

– Основна карактеристика нас који живимо у Републици Српској и Србији јесте не само декларативно изражавање чињенице да дијелимо један национални, културолошки простор, него процес који морамо да ојачамо, а то је процес интеграције који треба још више да нас окупи и још више да нас ојача у увјерењу да се боримо за јединство нашег народа – рекао је Додик, захваљујући се за несепичну помоћ коју је народ у Србији пружао у условима када је то било потребно.

Након председника Додика гостима се обратио и родоначелник свих херцего-

вачких удружења у Србији Пејо Бајчетић.

– Ми који живимо овдје у Војводини доживљавамо своју Херцеговину као предивни уздигнути храм небески. Желимо да својим животним поступцима и љубављу вежемо два завичаја, оне тамо „ђе” су нам гробови наших отаца, „ћедова и праћедова” и других, и овај овдје „ђе” се многи родисте, а сви у њему одрастосте. Надам се да ће наши потомци наставити истим стазама – поручио је Бајчетић.

СТАНИЋ: ИЈЕКАВИЦА И ЕКАВИЦА ДВА ПЛУЊНА КРИЛА СРПСКОГ ЈЕЗИКА

На крају свечане академије обратио се председник Матице Српске Драган Станић, који је поздрављајући Херцеговце рекао да га за овај скуп квалификује чињеница да су негови преци у XVIII вијеку стигли из Старе Херцеговине. Он се у својој бесједи осврнуо на стогодишњицу завршетка од Великог рата.

– Од 1918. године када се чинило да је рат завршен тријумфом српског народа, почели смо само да прави-

сно дубоко разумијевање и објединимо све разлике које је Слободан Мандић у својој прози сјајно исказао. Управо те разлике темељ су за ново јединство које ће нас много боље и снажније квалификовати да у будућност уђемо са великим изгледима на успјех – закључио је Станић.

У програмском дијелу академије, поред Хора *Свети Серафим Саровски*, учествовала је Филхармонија Града Зрењанина. Текстове о Херцеговини говорили су глумци Милан Кочаловић и Првослав Заковски. Своје стихове казивали су пјесници Ђорђо Сладоје и Божидар Глоговац, а стихове Милоша Црњанског говорио је глумац Јовица Јашин. Публика је са великом пажњом слушала гуслара Љубишу Атељевића. Програм свечане академије водили су Александра Кандић и Лука Баљ.

НЕ ЗАБОРАВИМО ОБИЧАЈЕ НИ УРОША МИЛОЈЕВИЋА

Након завршетка академије већина гостију се упутила у ресторан хотела *Војводина*, који је био испуњен до последњег мјеста.

Након благослова свештеника Слободана Ђестића и здравице Пеја Бајчетића, поздрав из Херцеговине пружио је градоначелник Требиња Лука Петровић.

– Задовољство је да се подсетимо наше традиције, обичаја, вјере. Посебно смо захвални председнику Републике Српске што је својим присуством увеличао ову свечаност. Морамо чувати Србију, која је нама свима помогла и у мирним и у ратним временима – поручио је Петровић, који је подсетио и на оснивача овог удруже-

ња, покојног Уроша Милојевића, који је посебно вредновао пријатеље Херцеговине.

ЛИНТА ПОХВАЛИО РАД УДРУЖЕЊА ХЕРЦЕГОВАЦА

Домаћинима се обратио и замјеник председника Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, који је посебно похвалио рад херцеговачких удружења.

– Организовањем оваквих скупова, као и бројних других активности, Херцеговци у Србији дају велики допринос очувању културе, обичаја и традиције српске Херцеговине, а тиме јачају јединство и заједништво српског народа који живи у двије српске државе, у Републици Српској и Републици Србији – рекао је Линта.

Још једном бурно је поздрављен председник Републике Српске, који је исказао задовољство што се у Зрењанину чува саборност српског народа, као и градоначелник Чедомир Јањић, који је истакао да ће овај град увијек радо бити спона између Србије и браће из Републике Српске.

У програмском дијелу још једном је наступио гуслар Љубиша Атељевић, а занимљиве анегдоте из Херцеговине причао је Славо Алексић. Програм је водио Миливоје Бештић, а да све протекне у најбољем реду потрудили су се Биљана Ружић и Рајко Бјелица.

Међу гостима био је и градоначелник Бијељине Мићо Мићић, начелник општине Љубиње Дарко Крунић, директор АМСС Мирко Бутулија, представници градова побратима, представници свих херцеговачких удружења у Србији, као и бројни други гости. **ТРИФКО ЂОРОВИЋ**

ЧЕДОМИР ЈАЊИЋ: ЖЕЛИМО ДА ЗРЕЊАНИН БУДЕ ВЕЗА ИЗМЕЂУ БРАЋЕ

Присутне је поздравио градоначелник Зрењанина Чедомир Јањић.

– Важно је да још једном покажемо и докажемо да су Србија и Српска заједно, да су једно, да се виђамо и окупамо у свакој прилици и да свима шаљемо јасне поруке нашег јединства и слоге. Град Зрењанин жели, хоће и може да буде добра веза између нашег народа с обје стра-

не Дрине и зато имамо много добрих разлога. Наше везе су историјске, традиционалне, комшијске, родбинске и братске – рекао је Јањић и подсетио на побратимство Зрењанина са Требињем, Лакташима и Бијељином.

– Сарадња градова, општина и институција потребна је и пожељна, али је још значајнија она непосредна

људска сарадња. Зато смо у претходне двије године угостили учеснике манифестације *Дани Српске и Србије*, а прије непуна два мјесеца у сарадњи са нашом црквом и Епархијом банатском били смо успјешни домаћини и *Дана Српске у Банату*. Чинићемо то у будуће јер такви сусрети су прилика и за разговоре и за договоре. Слједиће нас и све одлуке

на нивоу држава и овом приликом можемо само да поздравимо напоре које чине највиши државни представници за унапријеђење сарадње између Србије и Републике Српске – рекао је Јањић и напоменуо да је Зрењанину указана велика част што је у кратком периоду угостио премијерку и председника Србије, а ево сада и председника Републике Српске.

– Веома смо поносни што смо прошле године успјели заједно са нашим инвеститорима да отворимо више од 3.000 радних мјеста. Председник Републике Србије обећао је брзо покретање изградње брзог пута Београд–Зрењанин, Зрењанин–Нови Сад, чија важност не мора да се објашњава – рекао је Јањић и пожелио свима да се у Зрењанину осјећају као код куће.

ОБНОВЉЕНО УДРУЖЕЊЕ ГРАХОВЉАКА И ПРИЈАТЕЉА БОСАНСКОГ ГРАХОВА САБРАЛО ЗЕМЉАКЕ НА ЗАВИЧАЈНОЈ ВЕЧЕРИ У БЕОГРАДУ

Србија помаже обнову школе и Дома културе Гаврило Принцип у Грахову

Након неколико година паузе поново је организовано Завичајно вече Граховљака у Београду у организацији Удружења Граховљака и пријатеља Босанског Грахова. Око 350 земљака окупиле се 24. марта 2018. године у ресторану Балашевић у Раковици, а према ријечи-ма организатора још толико њих је, нажалост, остало без жељене улазнице.

Програм вечери почео је пјесмом Лазе и Гоција *Лети, ићишчи, лети и џојури, лети право Момчиловој кули, џозрави ми ко ићишчи нико није трад Грахово, мјесто најмилије*, што је било довољно да се пробуди носталгија за родним крајем.

Гостима се на почетку обратио домаћин вечери Војислав Галић, који је пренио поздраве председника Удружења Бранка Тривана, који није присуствовао дружењу из оправданих разлога.

ДОГОДИНЕ У ВЕЉОЈ САЛИ

Галић се извинио свима онима који су остали без карте и најавио да ће ово дружење постати традиција и да ће у будуће обезбиједити ве-

ћу салу и да ће бити мјеста за све Граховљане који буду жељели доћи.

Он је упознао окупљене земљаке са радом и активностима обновљеног Удружења Граховљака и пријатеља Босанског Грахова, које је од децембра прошле године кренуло са радом.

– Циљ нам је да што више млађих људи укључимо у рад удружења, како би се упознали, дружили и ујединили око идеје да помогнемо нашем завичају, а и једни другима, гдје год да смо. У протеклих три мјесеца успјели смо да прикупимо средства за 150 новогодишњих пакетића за дјецу Грахова и да купимо хармонику за школску фолклорну групу у Грахову. По-кренили смо акцију за помоћ малом Драгану Владушићу из села Тишковац код Грахова, који живи са мајком и нема струју у кући. Тренутно радимо на томе да ову породици набавимо агрегат – рекао је Галић, захваливши се свим донаторима који су помогли ове активности и на крају позвао је присутне земљаке да се учлане у Удружење у што већем броју

» Војислав Галић

» Душко Радун

и да се укључе у заједничке активности.

ТЕШКИ УСЛОВИ ЗА ЖИВОТ

Новости из Грахова пренио је начелник општине Босанско Грахово Душко Радун, истичући да се након ратних година, лутања у избјеглиштву и повратка, живот поново вратио у Босанско Грахово.

– Ситуација у Грахову ни данас није лака. Разни фактори утичу на лоше услове живота. Чињеница да живимо у кантону са већинским хрватским становништвом не даје нам могућност да сами одлучујемо о бољим условима живота на нашим вјековним огњиштима. Сматрам да ружну прошлост требамо оставити иза себе и гледати у будућност. Ситуација се доста поправила у последње двије године и доказали смо да великим трудом можемо пуно постићи. Током 2015. године били смо без доктора у нашој општини, без апотеке, ветеринара, без воде добар дио године, без уличне расвјете, рачун општине био је блокиран, а дуг општине узносио је 3,5 милиона КМ. Све то је данас иза нас – истакао је начелник Грахова и овом приликом посебно се захва-

лио Удружењу Граховљака из Београда и Младену Зељковићу, који су помогли оживљавање КУД-а *Грахово* последице 23 године.

ЗАВИЧАЈ СРПСКИХ ЈУНАКА

Присутне земљаке на скупу је поздравио и народни посланик Миодрог Линта у име Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије истичући посебно задовољство што је међу својим Крајишницима.

– Сви ми заједно чинимо један крајишки корпус, а то су људи који су поносни, који никада нису били кметови, који су се борили за своју слободу, а међу њима посебно напомињем јунаке попут Томе Бабића и Гаврила Принципа – навео је Линта.

Он је затим упознао присутне са пројектом регистрације некретности у Федерацији БиХ. То практично значи да пола милиона протјераних Срба, као и Срби који су свој завичај напустили прије рата, треба да пријаве своја права на куће, станове, земљиште, шуме, пословне објекте и др. у нову земљашну књигу. Линта је истакао да се детаљне информације о наведеном пројекту могу наћи на сајту *Савеза Срба из ре-*

ПРИНЦИПОВИ ДАНИ У АПРИЛУ

Говорећи за *Српско коло* Душко Радун навео је да се општина Грахово простире на 780 км² и да је једна од територијално највећих општина у БиХ.

– То је погранична општина, становништво се није у потпуности вратило последице рата. Зими имамо око 1.500 људи, а лети је то око 3.000 људи на територији општине од чега је 95 % српско, а 5 % хрватско становништво, које се углавном бави пољопривредом и сточарством. Некада је општина Грахово била једна од најразвијених. Долазило је преко хиљаду људи из околине да раде у нашим фирмама, прерађивао се тресет, радила је Шумарија... Имамо огромно шумско богатство и највеће налазиште тресета на Балкану – објаснио је начелник општине и додао да је направљен велики помак.

– Дуг општине је смањен, град има освјетљење, улице су очишћене од смећа, завршен је пројекат водоснабдијевања, повећана су издвајања за школе, стипендирају се студенти, а у плану је обнова зграде Основне школе, поправка фасаде, крова и обнова физкультурне сале за шта је Влада Републике Србије омогућила средства. Такође, дио средстава од донације Владе Србије издвојићемо за обнову Дома културе *Гаврило Принцип* – испричао је Радун, који је на челу општине Грахово двије године.

Када је култура у питању, Радун је најавио да ће се у Грахову, родном мјесту српског хероја Гаврила Принципа, од 28. до 29. априла одржати манифестација *Принципови дани* поводом обиљежавања стогодишњице његове смрти.

иона, као и у мјесечном листу *Српско коло*, који је подијељен током вечери свим заинтересованим земљацима.

У наставку програма Завичајне вечери Граховљака наступили су културно-умјетничко друштво *Грахово* са *Итрама из Крајине* и Србије и са пјесмом *Са Косова*, а такође представили су се и ветерани КУД-а из Дрвара и Грахова. Свој наступ имао је и гуслар Владо Руњо, а стихове о завичају рецитовао је познати Граховљак Миле Принцип.

МАТЕМАТИЧАРКА ДЕЈАНА

Професор Марко Шегрт, који сваке године организује школу математике у Грахову за основце, овом приликом уручио је диплому најбољој ученици за ову годину – Дејани Дамјановић.

Дружењу су присуство-

вали и председник Удружења Огњена Марија Ливањска Никола Петровић, председник Удружења Дрварчана Никица Грубор, председник Удружења Срба из српских општина у Федерацији БиХ Драган Дивјац, председник Удружења Граховљака из Бањалуке Милорад Бабић, председник Удружења Козарчана у Београду Рајко Срдидић, представници Удружења Петровчана Драган Латковић и Душан Роквић, начелник Сјевернобанатског округа Никола Лукач, председник Удружења Биач Дрина Драго Ашћерић и многи други истакнути гости и пријатељи Удружења.

У наставку вечери за добро расположење побринули су се Лазо и Гоци а специјални гост био је још један Граховљак – Баја Мали Книнца.

ВЕСНА ВУКОВИЋ

» Баја Мали Книнца дошао до свог примјерка Српског кола

У АПРИЛУ ВЕЛИКИ СКУП У ДРВАРУ

Велики скуп представника свих српских завичајних удружења, СПЦ и власти Републике Српске биће одржан у Дрвару 21. априла, једногласно је закључено на састанку Иницијативног одбора српских завичајних удружења. – Циљ је формирање крвнне организације – заједнице српских завичајних удружења, која ће у будуће бити стуб окупљања и бриге о положају Срба у Федерацији БиХ – рекао је представник овог одбора Бране Пећанац.

Пећанац је навео да ће заједница српских завичајних удружења у фокусу свог дугорочног дјеловања имати српско национално питање у ФБиХ, при чему ће се приоритетно ослањати на Српску православну цркву, Републику Српску и Србију, своје „мајке“ и двије српске државе.

У БАЧКОМ ЈАРКУ ОДРЖАНА МАНИФЕСТАЦИЈА ЧУВАЈМО ЗАВИЧАЈ ОД ЗАБОРАВА

САБОР КРАЈИШНИКА ИЗ ЛИВАЊСКО-ГРАХОВСКОГ КРАЈА

У суботу, 17. фебруара 2018. године, јубиларни десети пут састали су се у Бачком Јарку Крајишници који воде поријекло са подручја општине Ливно и Босанско Грахово, на традиционалном дружењу, које под називом *Чувајмо завичај од заборава* организује Завичајно удружење Ливна и Граховљана. У ресторану *Код Шмеке* окупиле се око 300 гостију, пристиглих са подручја цијеле Војводине, највише из општине Темерин, Новог Сада, Бачке Паланке, Кикин-де, Зрењанина, али и Београда и других мјеста. Скупу су присуствовали уважени гости из завичаја, парох ливањски Предраг Црепуља и парох граховски Савко Плавшић, директор Покрајинског фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним ли-

цима Душко Ђутило, члан Општинског вијећа за ресор културе цивилних организација и омладине општине Темерин Дејан Брадаш, представници крајишких комшијских удружења: Дрвара, Гламоча, Босанског Петровца, Врбљана, Удружења Огњена Марија Ливањска и Удружења Српски крајеви, као и пјесникиња Ранка Срдиди Милић.

У етно-забавном дијелу

програма, који је водила Милица Марчета из Бачког Јарка, присутни су имали прилику да уживају у изворним крајишким пјесмама из завичаја, које су изводили чланови мушке пјевачке групе КУД *Др Младен Сјојановић* из Бачког Јарка, као и момци из групе *Крајишки соколови*, а потом и да послушају традиционални инструмент из завичаја – дипле, на ко-

ме се окупљенима представио Милан Вашалић из Кикин-де, а наступио је и гуслар Владо Руњо, поријеклом из Гламоча.

Своје стихове о завичају говорио је пјесник Илија Ињац из Казанаца, а пјесникиња Љубица Михајло рецитовала је пјесму покојног Јована Михајла из Сајковића, једног од утемељивача Завичајног удружења Ливна и

Граховљана. У забавном дијелу програма, до касно у ноћ, присутни су се кроз пјесму и игру забављали и опустили уз оркестар Новице Текића и групу *Крајишки соколови*. Вече је протекло у добром расположењу и гости су задовољни отишли кућама уз поруку: видимо се на лето у завичају и следеће године у Бачком Јарку на новом дружењу *Чувајмо завичај од заборава*

УДРУЖЕЊЕ КРАЈИШКИ ПРИВРЕДНИК БЕОГРАД НА САЈМУ КЊИГА У НОВОМ САДУ УРУЧИЛО ПЛАКЕТЕ ВЛАДИМИР МАТИЈЕВИЋ

Писац Милош Кордић добитник плакете Владимир Матијевић за животно дјело

Милошу Кордићу уручена је, у суботу, 10. марта, на Међународном сајму књига у Новом Саду, плакета *Владимир Матијевић*, коју му је додијелило Удружење Крајишки привредник за животно дјело у области књижевности и српског језика.

На штанду Културно-историјског центра из Београда плакету је Кордићу уручио др Момчило Суботић, члан жирија који је предложио Кордића, а Управни одбор усвојио је приједлог и донио одлуку да се ово ново-установљено признање њему додијели.

ДЈЕЛА ИНСИПИРИСАНА ЉУБАВИ ПРЕМА ЗАВИЧАЈУ

Прије уручења плакете, текст одлуке о додјели плакете прочитала је Марија Божић, члан жирија, иначе представник Удружења, док се ширим образложењем поводом овог признања књижевнику Кордићу присутнима обратио пјесник Милош Бајић, трећи члан жирија, Кордићев Банијац и добар познавалац његовог књижевног рада. Пјесник Милош Бајић је подсјетио на животни и радни Кордићев пут од рада у Основној школи VII Банијска

бригада у Меченчанима, гдје је основао и водио литерарну групу, чији су радови објављивани у листовима широм ондашње Југославије. Да би из тог рада произашла и прва књига поезије његових ученика под насловом *Зрно сунца*.

– Радећи у Металуршком комбинату Жељезаре Сисак, Кордић је био један од покретача и оснивача познатих југословенских културних манифестација – Колоније ликовних уметника и Књижевне награде Жељезаре Сисак – рекао је Бајић, не заборављајући да помене и Кордићев рад у сисачком листу за дјецу *Курир*, чији је био главни и одговорни уредник.

– Кордић окупља књижевнике с простора бивше државе, поготово са своје Баније, чији језик и данас љубоморно чува – рекао је Бајић, истичући Кордићеву опседнутост Банијом.

– Готово да нема села и града које није посетио. Писао је о великом страдању свог народа у Другом свјетском рату. Обилазио је страшишта: од Јасеновца, Бајић јама, Грабовца, глинене цркве, писао о злочинима како не би пали у заборав – рекао је Бајић и осврнуо се на 1991. годину која је Кордића, као и

» НАГРАДА У ПРАВИМ РУКАМА: Милош Кордић

многе земљаке одвела у избјеглиштво.

Уз ријечи захвалности Крајишким привреднику, његовом председнику Мирку Радаковићу и члановима жирија Милош Кордић је рекао да је за *Привредник* Владимира Матијевића први пут чуо у основној школи, понешто од свог оца и из текстова у листу Просвјета.

– Највише сам сазнао од оних који су као пука крајишка сиротиња прошли ту хуману стазу учења и заната и живота. Неке сам и познавао. Код неких сам долазио, посјећивао их по својој Ко-

моговини, по Банији, и знатижељно посматрао како раде, како делају њихове руке – рекао је Кордић, наводећи примјере попут колара Илије Дмитровића, ковача Миће Кордића, руке трговца у Томићевој текстилној радњи у Петрињи, руке зидача, столара, кројача, обућара...

– Биле су то руке међу небројеним рукама сиротиње српске која се окупљала у *Привредниковом* центру Владимира Матијевића у Београду – рекао је Кордић и напоменуо да Владимира Матијевића два детаља вежу за Банију

КО СУ СВЕ ДОБИТНИЦИ?

Удружење Крајишки привредник је плакету која носи име Владимира Матијевића, великог добротвора и оснивача најзначајнијих организација Срба у Хрватској и Аустроугарској, поред Милоша Кордића за животно дјело уручило заслужним појединцима за чување српског крајишког идентитета. Плакете су добили проф. др Петар Милосављевић, политиколог Милан Ливада, привредник Милан Кокир, др историјских наука Никола Жутић, уметнички руководилац *ЖПГ Нови Београд – ВТШ* Нина Шурлан и новинар, уредник емисије *Завичај Сава Смолановић*.

– Његову сестричину ожењено је Б. П., изучени, угледни трговац из Двора на Уни, а свадба је у Двору, пише лист *Полићика* 1936. године, била величанствена – рекао је Кордић, који је као други детаљ издвојио чињеницу да је Владимир Матијевић био ђак Банијског проте Николе Беговића, рођеног у Беговићима, који му је предавао вјеронауку и имао велики утицај на њега.

МАТИЈЕВИЋ УТИЦАО НА МНОГЕ ЉУДСКЕ СУДБИНЕ

Кордић је истакао да је тако Владимир Матијевић утицао на судбине многих дјечака који су у Београд стизали из Лике, са Кордуна и Баније, из Босанске Крајине, Херцеговине, Црне Горе, Шума-

дије, јужне Србије и одлазили у Зрењанин, Смедерево, Панчево, Вршац, Пожаревац, остајали у Београду...

– И моји, са Баније: Васил Грмуша из Бојне, Петар Добрић из Равног Рашћа, Ђуро Илибашић из Драшковца, Никола Жекић из Банског Грабовца, Љубан Ловрић из Јавнице, Симо Љубишић из Горње Ступнице, Милан Чубрић из Великог Градца и многи, многи други. Учили, изучили и постајали је мајстори и људи... – рекао је Кордић, који се на крају захвалио Удружењу Крајишки привредник Београд зато што је преузело на себе дио оног свјетла којим је нашу сиротињу просвјетљавало бесмртни Владимир Матијевић са својим *Привредником*. **БАНИЈА ОНЛАЈН**

НА НОВОСАДСКОМ САЈМУ КЊИГА ПРОМОВИСАНЕ КЊИГЕ МИЛАНА Р. КОСАНОВИЋА ЛИЧКА РИЗНИЦА И ДУША МОЈА ЗА КРАЈИНОМ ЈЕЦА

СВЈЕДОЧАНСТВО О ЖИВОТУ, ЈЕЗИКУ И ОБИЧАЈИМА СРБА У КРАЈИНИ

Књига *Личка ризница* и међународни хуманитарни зборник *Душа моја за Крајином јецом* аутора Милана Р. Косановића, представљене су 11. марта на овогодишњем новосадском сајму књига на штанду Крајишког културно-историјског центра.

Књига *Личка ризница* сачињена је од рјечника старих ријечи, изрека, пословица, пјесама плашчанске долине, дијела Лике и Крајине. Аутор је у њој сачувао дио свог локалног говора, ријечи, изреке, пословице, пјесме Личког ојкана и *Личког бећарца* и личке мудрости. Међународни хуманитарни зборник под насловом *Душа моја за Крајином јецом* представља зборник поезије и прозе у коме је 19 аутора из Крајине и оних који воле Крајину подијелило своје емоције кроз пјесме и истините приче, речено је на промоцији.

Промоцију је отворио Мирко Радаковић, председник Крајишког културно-историјског центра, а осим аутора на промоцији су говорили и пјеснициња Вишња Гаћеша, рецензент књиге *Личка ризница*, Милан Тешо Косановић, пјеснициња Бранка Поповић, пјесник Борислав Косановић и пјесник Добривоје Павлица.

ЗБОРНИК АФИРМИШЕ УМЈЕТНИКЕ

Вишња Гаћеша, чије су пјесме дио Зборника, истакла је да овакав Зборник носи у себи дио културног наслеђа Крајине.

– Пишем 40 година, али нисам издала своју самосталну књигу због разних субјективних и објективних околности. Због писаца и пјесника као што сам ја Зборник је посебно значајан – закључила је пјеснициња Гаћеша, која је прочитала своју пјесму *Вијекови ма остјаћеш у нама*.

Писац Милан Тешо Косановић, који је један од рецензентата књиге *Личка ризница*, истакао је да књига представља споменик народу ових крајева који ће вијековима свједочити о њиховом постојању и из које ће се долазећи нараштаји напајати љубављу према постојбини отаца својих.

Пјеснициња из Старих Бановаца Бранка Поповић захвалила се Милану Косановићу и другим ауторима који се несембно труде да завичај отргну од заборава.

– На овогодишњем сајму на штанду Крајишког културног центра представило се преко 200 књига аутора који пишу о Крајини. Част ми је што је и моја пјесма *Поносна Кордунашица* нашла мјесто у Зборнику који смо представили. Све док нас Крајишника има постојаће и Крајина, јер ми је чувамо у грудима – поручила је Бранка Поповић.

Пјесник и писац из Кљајихевог Борислав Косановић прочитао је пјесму *Зайлакала Јања, тора цијела*, која је посвећена страдалим Јањогорцима.

– Много је већи значај ове књиге као историјског записа него као књижевне грађе, али емоција коју Зборник доноси је немијерљива. Обухваћени су радови многих аутора који су уско везани за Крајину и који су дио свог живота „уградили“ у те просторе. Веома је значајно дјело прије свега због свих оних који Крајину носе у срцу, а такође јер је то неизоставни дио овог народа и његове историје који се не смије заборавити. Уколико не би било оваквог дјеловања, све би се прело заборавило, а човек трајно губи само оно што избрише из сјећања – истакао је Борислав Косановић.

ВУКА КАРАЦИЋ НАШЕГ ДОБА

Надахнуто је говорио и пјесник и народни пјевач Добривоје Павлица, који је нагласио да је оно по чему је овај неуморни стварац препознатљив је завичајност, емотивност и једноставност пјесничког израза.

– Мени, као вишедесетничком музичком и књижевном ствараоцу, веома је добро познат Миланов циљ, а то је да писаном ријечу жели да очува богато лично и крајишко нематеријално културно наслеђе, а тиме и национални идентитет и понос народа његове родне Плашчанске долине, читаве Лике и Крајине – објаснио је Павлица, који је књигу *Личка ризница* оцијенио као буквар.

ОБ. КРАЈИШКИ ПРИВРЕДНИК

моћи финансирања талентованих пјесника и писаца из Крајине и оних који пишу о Крајини уопште, а немају средстава да самостално издају своју књигу – рекао је Косановић, додајући да је Зборник међународни јер међу ауторима има и оних из Канаде, Италије или Америке.

САЧУВАТИ ЈЕЗИК СРПСКИХ КРАЈЕВА

Аутор је истакао значај језика као најважнијег доказа припадања неком народу, о чему говори и његова књига *Личка ризница*. Нагласио је да му је жеља била да забиљежи ријечи и појмове језика којим су се некада служили његови преци и које су се употребљавале у свакодневном говору у овим крајевима.

– У језику се огледа прошлост, потврђује садашњост и усмјерава будућност сваког народа у цјелини. Стога сматрам да ће овај рјечник наћи своју примјену у оживљавању нашег мјесног језика – истакао је аутор.

Он се у објашњењу садржаја књиге *Личка ризница* посебно позвао на ријечи једног од рецензентата Љубише Павловића, подсјећајући на геноцид који је Хрватска држава учинила према српском народу.

– Протјеривањем српског народа са својих огњишта смислено се уништава језик и нарјечје Срба из тих крајева. Носиоци тог језика су они стари који лагано нестају, а и поред највеће жеље нису у могућности да пренесу говор на младе нараштаје, који одрастају у другом окружењу. Милан на себе преузима огромну одговорност да сакупи и сачува од заборава језик, сакупљајући ријечи и оставља их као писани документ у овој ризници – написао је Љубиша Павловић.

Публика је после промоције наставила дружење са аутором и другим учесницима на штанду Крајишког културно-историјског центра, гдје се орила личка пјесма уз звуке тамбурице, а служили су се специјалитети из „крајишке“ кухиње, медени колачи по старом крајишком рецепту и домаћа ракија „крушка“. **БЕСНА ВУКОВИЋ**

ПРОМОВИСАНА КЊИГА ДР МОМЧИЛА СУБОТИЋА СРБИ И РЕПУБЛИКА СРПСКА

Да Срби нису на бојном пољу одбранили РС не би имали ниједан разлог да иду у Дејтон

У оквиру новосадског сајма књига на штанду Крајишког културно-историјског центра промовисана је књига *Срби и Република Српска* аутора др Момчила Суботића.

О књизи је говорио сам аутор, напомињући да се састоји од 12 поглавља.

— Ова књига не представља цјелину, а поједина поглавља додирују се тамо гдје су у питању савремени политички процеси. Ријеч је о изборима одржаним у Србији 2014. и 2016. године и Републици Српској који су одржани 2014. године — рекао је др Суботић.

Посебно поглавље је посећено политичким странкама у Србији и националном идентитету, а аутор није заобишао ни друге осјетљиве теме, па се у књизи бавио питањима Сребренице, злочиначке акције *Олуја* и осврћу на Дан сјећања са политиколошког и геополитичког аспекта.

ЗА И ПРОТИВ ЕУ

Обраћене су и теме Србија у УНЕСКО и Бриселски споразум, а посебно је занимљиво поглавље које анализира улогу Хрватске на путу Србије у Европску унију, као и ауторов поглед на историјске поуке и геополитичке последице хашких пресуда.

Др Суботић се посебно осврћу на политички парламентарни живот Србије.

— Занимљива је чињеница да у парламентарном животу 2014. године није било ни једне странке која се бори против Европске уније — примјетио је др Суботић, а видљиво је да постоје групе које су против уласка у Европску унију и заговарају савезништво са Русијом — рекао је др Суботић и нагласио

» Председник Крајишког привредника Мирко Радаковић и др Момчило Суботић на Сајму књига у Новом Саду

да се књига у највећем обиму бави темом *Република Српска ио вољи народа*.

— Користио сам литературу др Ненада Кеџмановића и Чедомира Антића. Познато је да је босански геополитички троугао настао последице одласка Турске, а доласка Аустрије. Управо у то вријеме је Аустрија преко Бењамина Калаја конституисала босанску нацију и босански језик — рекао је Суботић, апострофирајући да таква политика и данас живи.

— Босна је земља састављена од Срба три вјере. Једни су као муслимани постали Бошњаци, други су као католици постали Хрвати — рекао је др Суботић, напомињући да се и данас примјењује Калајева политика.

— Муслиманима имају илузију да је Босна држава трију народа или три вјере. Заправо из геополитичких разлога они Босну доживљавају као матицу босанске нације — сматра Суботић, који као примјер наводи став Сулејмана Филиповића, који промовише ставове Сафе-

та Бега Башагића са тврђом да су Срби заправо дошљаци и узурпатори Босне, који су се у БиХ појавили у вријеме Карађорђевих устанака у XIX вијеку.

— Они никад неће рећи три нације, већ претендују да остваре језички план и босански језик конституишу као језик три етничке групе — тврди Суботић и напомиње да су и комунисти имали свијест да је БиХ српска земља.

ПРИЈЕДЛОГ МОШЕ ПИЈАДЕ

— Познато је да је Моша Пијаде предлагао Титу да Босна припадне Србији због српске већине јер у њој су Срби имали већину све до геаноцида '41–45 године. Значи Срби су одувјек били већина и етнографско језгро Босне и Херцеговине. Тито то није ни за живу главу хтио, као што ни Србима у Хрватској није хтио да да аутономију — рекао је Суботић и навео да је коалиција Хрвата и Муслимана започела шездесетих година прошлог вијека.

— То је вријеме када је Тито наводно због помоћи Арапа

хтио да конституише бошњачку нацију, па је тако Босна и Херцеговина стицала све већи економски и политички суверенитет. У том периоду многи Срби морали су заувјек препливати Дрину. Не заборавимо да су Срби из БиХ Гојко Ђого, Војислав Лубарда, Војислав Шешељ и многи други ... — рекао је Суботић и закључио да је Република Српска настала прије Дејтона.

— РС је ратом одбрањена а у Дејтону потврђена. Да није било тако, Срби у Дејтону не би имали по шта одлазити. Могли би само да потпишу капитулацију — рекао је Суботић и оцијенио да Срби не би требали да се боре за трећи, заправо хрватски ентитет.

— Бошњачко-хрватска федерација настала је због тога што су Срби у Републици Српској Крајини тада држали свој етнојезички простор и Американци су онда покушали да Хрватима надомјесте оно што би највјероватније изгубили у Хрватској да су се ствари другачије одвијале — закључио је др Суботић.

Т. ЂОРЉИЋ

ПРЕДСТАВЉЕНА РТС ПЛАНЕТА

Ћитић: Направили смо корак у будућност

РТС *Планета* је будућност гледања телевизије и слушања радија, истакнуто је на конференцији за медије одржаној 14. марта 2018. године у Галерији РТС-а поводом нове платформе.

На мултимедијској интернет платформи РТС-а омогућено је уживо праћење 11 телевизијских: РТС 1, РТС 2, РТС 3, РТС ХД, РТС *Свети*, РТС *Животи*, РТС *Драма*, РТС *Коло*, РТС *Музика*, РТС *Трезор* и РТС *Полетарац*, и четири радијска канала: Радио Београд 1, Радио Београд 2, Радио Београд 3 и Радио Београд 202, Медијског јавног сервиса Радио-телевизије Србије.

За одложено гледање и слушање доступна је *catch up* услуга од 72 сата.

Корисницима су на располагању и услуге *Video на захтјев* и *Audio на захтјев* (могућност праћења ТВ и радијских емисија у оквиру *Videotек* и *Слушаонице*), као и могућност прегледа поједи-

на о томе како да одговоримо на потребе гледалаца, као и кроз пласман нашег садржаја — рекла је Тајана Ћитић, која је истакла да је овај пројекат историјски моменат за РТС.

— Ове године навршава се 60 година телевизије. Зато треба да је памтимо и по овом значајном кораку који је корак у будућност — рекла је Ћитићева.

Помоћница директора Радио Београда и координаторка РТС *Планета* за Радио Милица Кубуровић рекла је да наш најстарији електронски медиј у Србији Радио Београд на овој платформи добија нови живот, јер поред аудио и видео садржаја нуди и архив за који ће требати деценије да се потпуно дигитализује, с обзиром да је ријеч о четири милиона сати аудио-записа.

— Није ријеч само о програму Радио Београда од оснивања 1924. већ и неколико деценија прије тога, јер је Радио Београд добио на чување,

» Тајана Ћитић, Зоран Станојевић и Милица Кубуровић

начних прича из дописничке мреже РТС-а у оквиру цјелине *Мој траг*. Такође, на мултимедијској платформи РТС *Планета* доступна су и музичка издања ПГП РТС-а, међу којима је и фонограм који је Радио Београду уступљен на чување, из 1904. године.

Једна од функционалности, поред одложеног гледања и слушања, јесте и могућност истовременог праћења четири ТВ и радијска канала.

Модератор догађаја и презентер платформе био је Зоран Станојевић, новинар и уредник РТС-а, а присутница се обратила помоћница извршног директора Сектора за развој и нове послове РТС-а доц. др Тајана Ћитић.

— Последњих десетак година слушамо како традиционална телевизија треба да се прилагоди новим трендовима, новим медијима, односно тржишту које диктирају нови медији. Ми кроз програмску продукцију водимо рачу-

што од појединаца, што од институција, старе аудио записе на чување — рекла је Милица Кубуровић.

Захваљујући таквим материјалима на РТС *Планети* могу да се чују неке од најстаријих пјесама које су пјевале из 1904. године.

Ријеч је о народним, изворним пјесмама, односно најстаријим пјесмама забиљеженима на фонограмима односно носачима звука.

Од почетка рада РТС-ова ОТТ платформа — РТС *Планета* регистровала је више од 50.000 корисника. Од тога њих 75% редовно се логује на нашу платформу.

Корисницима РТС *Планета* доступна је из ризница ПГП-а, и између осталог, и прва плоча објављена 1959. године — *Звиждук у осам*. Доступни су и садржаји на језицима националних мањина, емисије на енглеском језику, а садржај је прилагођен и особама оштећеног слуха.

ЈЕДНОСТАВАН ПРИСТУП ПРОГРАМУ

РТС *Планета* за дистрибуцију видео садржаја нема посредника до публике. То значи да нема чекања, нити техничког ограничења броја оних који прате наш програм, како у земљи тако и ван Србије. Највише корисника је, показује статистика, из Србије, а затим из Немачке, Аустрије, Шведске, односно земаља у којима је наша дијаспора програм из Србије могла да прати евентуално преко сателита. Њима РТС *Планета* пружа прилику да прате програме РТС-а и Радио Београда уживо или одложено, али и да завире у програмски архив наше куће. РТС *Планета* је доступна свим корисницима интернета широм свјета. У овом тренутку приступ садржајима је могућ преко десктоп рачунара, таблета и паметних телефона. За РТС *Планету* на мобилним уређајима корисник мора преузети РТС *Планета* апликацију (за Андроид или ИОС), осигурати приступ интернету и исправан рад пријемног уређаја.

ПРЕДСТАВЉЕНА НОВА КЊИГА ПРОЗЕ СИМЕ ШУИЦЕ

Мемоари писаће машине

Пред неколико десетина Крајишника 10. марта 2018. године на новосадском Међународном сајму књига представљена је књига прозе *Мемоари писаће машине* аутора Симе Шуице, који своје књиге објављује под псеудонимом Гајо Пакара. Издавачи књиге су аутор и Крајишки културно-историјски центар Београд, на чијем је штанду и одржана промоција.

— Овдје је ријеч о машини која је постала живо биће, која је преузела улогу писца, његову перфекцију језичког израза, бујну машту — рекао је уредник и рецензент овог издања, пјесник Милош Бајић, у ствари кратког романа, *Мемоари писаће машине* Симе Шуице.

Књига чији је главни јунак писаћа машина занимљиву причу и „своја запажања износи из свог уреда, од свог првог запослења до пензионисања... На извору је информација, запослена у Министарству спољних послова

Њемачке. Знала је сагледати сва збивања и несреће које је Други свјетски рат произвео. Писаћа машина преживјела је бомбардовање и заробљеништво. Неким чудним путем стиже у Југославију, код Ђуре Миљуша из Лике, о коме лијепо пише, осим о његовим grubим рукама што по типкама снажно ударају...”

Шуица смирено води причу своје машине животом бивше Југославије, земље у коју је, ето, случајем судбине приспјела, све до распада те државе и грађанских ратова у њој. Па се она поново нашла у рушевинама као последицом бомбардовања. Да би, у већ поодмаклим годинама, проговорила и о љубави и о мржњи.

Изузетно је занимљив последњи дио Шуичине књиге, у коме његова машина својом причом затвара свој животни пут случајним сусретом, односно успостављањем везе између потомака првих њених власника, то јест оних који су радили на њој, и ње-

ног последњег „куцача”. Што остављамо ономе ко узме ову занимљиву Шуичину књигу у руке да се и сам увјери у то.

А то наговјештава и Бајић који пише: „Да је машина постала живо биће, доказује и сазнање да је компјутер превазиша њену способност.”

Одломак из *Мемоара писаће машине* прочитао је др Момчило Суботић, који је и књизи и њеном аутору упutio и неколико похвалних

ријечи. Послије тога присутнима се пригодном речју обратио и аутор књиге.

Симо Шуица рођен је 1949. године у Шљивовцу, на Кордуну. По занимању је правник. Живи у Београду. Објавио је књигу пјесмама *Травице у мени*, књигу прозе *Ход времена — прича која траје*, књигу прозе и поезије *Све и ништа* и књигу прича *Слика у новом рачунару и групе приче*.

БАНИЈА ОНЛАЈН

СВЕ МАСОВНИЈИ ТРАДИЦИОНАЛНИ СКУП ЛИЧАНА У БАЊИ ЈУНАКОВИЋ

ВИШЕ ОД 700 ПОСЈЕТИЛАЦА НА ПЕТОМ ЛИЧКОМ ПРЕЛУ У АПАТИНУ

У Бањи Јунаковић поред Апатина, 24. фебруара 2018. године одржано је традиционално 5. Личко прело, које је и ове године окупило велики број Личана. Више од 700 гостију учествовало је на овој манифестацији како би уз културно-умјетнички програм, разговор и забаву очувало обичаје, традицију и сјећање на родну Лику и Крајину.

Председник општине Апатин, уједно и председник

Завичајног удружења Личана Никола Тесла Милан Шкрбић каже да је овогодишњи сусрет окупио Личане из свих крајева, те да је у културно-умјетничком програму наступило 70 учесника.

– Прије пет година смо кренули са овом манифестацијом и сваке године нам долази све више гостију, што је знак да смо на добром путу у улози чувара традиције и обичаја Срба поријеклом из Хрватске – каже Шкрбић.

Он је искористио прилику да се захвали бројним донаторима, Бањи Јунаковић, али и оним гостима који су били ускраћени за мјесто, јер је, према његовим ријечима, број заинтересованих за овогодишњи скуп прешао број од хиљаду.

За све госте је била припремљена традиционална личка вечера, уштипци са басом, купус са сувим месом као и остале ђаконије. На самом улазу, млади у личкој ношњи служили су погачу и со. Организована је изложба сувенира које су израдиле чланице удружења Апатинске вриједне руке.

Градско културно-умјетничко друштво Дунав из Апатина за ову годину је припремило сцену са темом метање купуса, наступило је седам пјевачких група, као и фолклорни ансамбли овог друштва.

Уз традиционални наступ Добривоја Павлице, одличан водитељски тандем Јасминка Миљуш и Игор Радојчић, пјесма и игра су се наставиле дубоко у ноћ када је госте забављао Баја Мали Книнца.

РАДИО ДУНАВ

» ДОБРОДОШЛИЦА: Председник општине Апатин Милан Шкрбић

У ЧОНОПЉИ ОДРЖАНО ЈУБИЛАРНО 40. ЗАВИЧАЈНО ВЕЧЕ КОРДУНАША

» Председница КУД-а Вук Караџић из Чонопље Милке Боснић

Коме припадамо ми, равничарска дјеца, коријена динарских?

У Чонопљу код Сомбора, по 40. пут организовано је 24. фебруара 2018. године Завичајно вече Кордунаша.

– Није гријех, роде мој, научити туђу пјесму, већ је гријех не знати своју. Зато се вечерас састајемо да пјевамо, играмо и носимо најелегантнију ношњу у којој одише кордунашка душа – ријечи су председнице КУД-а Вук Караџић из Чонопље Милке Боснић.

– Нема слободе и достојанства без културе. Она је узвишеност зреле колективне мисли. Живјећи са другима у мултинационалној средини прихватамо ново, поштујемо туђе и имамо недовољну жељу да сачувамо своје. Можда смо зато несхваћени и од нашег рода, али морамо оставити материјални и духовни траг нашег битисања на Кордуну, сеобама и у новом завичају – Бачкој – рекла је Боснићева и нагласила да је ова 2018. година веома значајна за Србе Крајишнике.

– Каква је то неправда да два и по вијека не разумијемо улогу Кордунаша Саве Мркаља у чувању српског језика и писма. Ове године смо одлучили да се придружимо обиљежавању рођења и смрти великана, полиглоте и несрећника који је несхваћен и болестан

неправедно одбачен и потиснут у заборав – рекла је Боснићева и прочитала Мркаљево стихове који су и данас актуелни.

На прелу је изведена пригодна кореографија прања и предења вуне, праћена пјесмом и тамбурицом уз коју се играла кола и плесало као некад давно на Кордуну.

Културно-умјетнички програм извели су чланови КУД-а Вук Караџић. Гости су уживали у наступу пјевачке групе Крајолик из Суботице (Драган Ђеран, Дане и Дарко Обрадовић и Раде Диздар) који су отпјевали неколико етно пјесама.

Прелу су присуствовали председник Завичајног клуба Кордунаша из Београда Петар Шаула и чланови Управног одбора Миле Шапић и Милан Јовановић.

– Ко смо? Одакле смо? Коме припадамо? Ми, равничарска дјеца, коријена динарских... – запитало се дјечак Мирослав Стричевић, који се нашао у улози водитеља програма.

Прело се, причало се и дружило уз пјесму Ојкачу, тамбурицу, његујући обичаје завичаја. Народно весеље уз музику оркестра Без њанике трајало је до касних сати.

ОДРЖАНО 4. СЛАВОНСКО ВЕЧЕ У ОРГАНИЗАЦИЈИ УДРУЖЕЊА СЛАВОНАЦА У БЕОГРАДУ

Промовисан албум изворних пјесама из Западне Славоније

Завичајно удружење Славонаца у Београду окупило је у суботу, 10. марта 2018. године, чланове и друге љубитеље Славонске игре и пјесме на четвртој по реду Славонској вечери. У свечаној сали ресторана Холивуд на Лединама у веселој атмосфери окупило се око 170 људи.

Уједно и настављачи некадашњег Завичајног удружења Славонаца, потомака и пријатеља Славонаца, чланови овог Удружења обиљежили су и јубиларних 50 година традиционалног окупљања Славонаца

из Пакраца, Дарувара, Кукуњевца, Пожеге, Слатине и из осталих мјеста Славоније који су данас расути по Србији, Европи и другим континентима.

Програм је отворио председник удружења и домаћин вечери Зорислав Шимић, који је на почетку поздравио земљаке, посебно најстаријег и најмлађег члана Удружења.

– Најстарији члан има 93 године. То је чика Бранко Стефановић, који свира прим и још увијек је веселог духа,

ФОТО: М. ШИМИЋ

а најмлађи члан Небојша Дешић, који је побрао највише симпатија публике, има само 10 година – рекао је Шимић, који је затим истакао најважније активности Удружења у протеклој години.

– Протекла година била је од изузетног значаја за Удружење. Осим бројних наступа које смо имали, Удружење је снимило и издало ЦД са 15 српских изворних и традиционалних пјесама из Западне Славоније. То је први из-

дат носач звука са славонским изворним благом послје пуне четири деценије – рекао је Шимић.

Он се захвалио члановима Удружења који су учествовали у раду и припреми догађаја, напоменувши да је најважније да заједно наставе да чувају оно што су им „ћедови оставили”, а то је права славонска пјесма и игра.

– Синоними који красе Славонију су Криво коло, Тарабан, Лојовац и Бећарац – под-

сјетио је Зорислав Шимић, председник Завичајног удружења Славонаца у Београду.

У музичком дијелу програма наступила је мушка и женска изворна група Звуци завичаја, тамбурашки трио, народни оркестар Удружења под управом Милана Џодана. Гости изненађења били су популарни пјевач Андрија Бајић и Мала Цана, што је Славонцима било додатни подстрек да се пјесма ори до раних јутарњих часова. **В. ВУКОВИЋ**

КАКО НАРУЧИТИ ЦД?

Завичајно удружење Славонаца у Београду позива све заинтересоване, а посебно младе, да дођу на проба које се одржавају сриједом од 18 часова у Земуну, у Улици Јована Скерлића 6, а они који желе да наруче ЦД изворних пјесама из Западне Славоније Звуци завичаја могу то учинити на број телефона 065 31 35 179.

ВИШЕ ОД ДРУЖЕЊА У РЕСТОРАНУ ВИЛА АНЂЕЛА У БОРЧИ ОДРЖАН ЈЕ 30. ЗАВИЧАЈНИ СКУП КОРДУНАША

ЈУБИЛАРНИ САБОР КОРДУНАША У ЗНАКУ РЕФОРМАТОРА ЋИРИЛИЦЕ САВЕ МРКАЉА

Потом хиљаду и двије стотине званичника, посјетилаца и извођача културно-умјетничког програма окупило се на дружењу Кордунаша и њихових пријатеља из Србије, дијаспоре и родног краја, чиме су увелико оборили све рекорде завичајних саборовања Срба из региона.

Овом скупу, обратили су се у име организатора и домаћина Петар Шаула, председник Завичајног клуба Кордунаша, Миодраг Линта, замјеник председника Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије, Оливер Митровић, председник Скупштине Града Зрењанин. У име бројних гостију са Кордуна, присутне је поздравео начелник општине Крњак Дејан Михајловић.

» Петар Шаула и начелник општине Крњак Дејан Михајловић

САТ У ОБЛИКУ МАПЕ КОРДУНА

Начелник општине Крњак Дејан Михајловић предао је председнику Завичајног клуба Кордунаша Петру Шаули симболични поклон – сат у облику карте Кордуна, како би их увијек подсећао на ову 30. годишњицу окупљања.

ПОНОСНИ НА САВУ МРКАЉА

У уводној бесједи речено је да ће током ове године Кордунаши обиљежити и два значајна датума: узеи годишњице смрти и рођења Саве Мркаља, реформатора српског језика и писма. А све оне који су ово вече посветили свом родном крају на изворне пјесме и игре подјетили су их чланови СКД *Просвјета* – пододбор Крњак и Мушка пјевачка група *Петрова Гора* из Кљајићева, која је препознатљивом ојачком и отворила званични дио програма.

Бојана Вучић, водитељка програма, захвалила се свим присутнима на масовном одзиву, пожеливши да вече протекне уз дружење, пјесму и игру и подсећање на родни Кордун. Како то и обичаји захтијевају, у свакој кући на Кордуну гост је дочекиван ракијом шљивовицом, а на овом саборовању и сољу и погачом.

А кад се попије по која ракија, слиједи и здравица коју је овај пут „подигао“ Перица Матијевић из села Трупињак, општина Крњак. Послије пјесме и здравице, на ред је стигла и игра.

Фолклорна секција СКД *Просвјета* – пододбор Крњак

извела је сплет народних игара са Кордуна, а Мушка пјевачка група *Петрова Гора* још неколико пјесама.

БЛАГОСОВ ИЗ МАНАСТИРА БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ

У име организатора и домаћина саборовања, присутнима се обратио Петар Шаула, председник Завичајног клуба Кордунаша, пожеливши добродошлицу на 30. сусрету Кордунаша у Београду.

– Добро дошли на дружење на којем се радо подсећамо нашег Кордуна на коме је вијековима живио наш народ, са кога је већина нас овдје присутних протјерана, али ми је велико задовољство што су са нама наши Срби Кордунаши који су се вратили тамо и који на најљеп-

ши начин гаје традицију нашег родног краја, у што смо се вечерас и сами увјерили – рекао је Шаула, који није заборавио да помене и пријатеље из Београда, Зрењанина, Старе Пазове и донаторе који су помогли реализацију пројеката овог Удружења.

– Захваљујем се и Епархији горњокарловачкој на благослову који смо добили из Манастира пресвете Богородице Тројеручице из Доњег Будачког и што нам улива додатну снагу да истрајемо у овим нашим активностима – истакао је, између осталог, Шаула, још једном подсећајући да ће се ове године Завичајни клуб Кордунаша и сви поштоваоци лика и дјела Саве Мркаља укључити у акцију обиљежавања 235 година од рођења и

» За добро расположење побринули су се СКД *Просвјета* – пододбор Крњак и пјевачка група *Петрова Гора* из Кљајићева

185 година од смрти овог великог српског просвјетитеља.

У име највише државне институције – Скупштине Републике Србије присутнима се обратио Миодраг Линта, замјеник председника Одбора за дијаспору и Србе у региону, поздрављајући их у име Одбора и своје лично име.

– Драги Кордунаши и пријатељи Кордунаша, желим да вас подсетим да су наши преци и многи други Крајишници вијековима водили један тежак живот гдје се борба за слободу и своја права најчешће плаћала крвљу и животима. Само за вријеме Војне крајине Кордунаши су водили преко сто ратова и разних војних сукоба. За вријеме НДХ само на Кордуну је за четири године рага страдало око 35 хиљада људи. Историја се понавља деведесетих година када су Срби најприје протјерани из низа градова у Хрватској, а злочиначком ак-

» КОРДУН У РАТУ: Дамјан Перић, Сениша Кркљуш и Тошо Пајић

цијом Олуја Кордун и читава Крајина су етнички очишћени. У новом завичају, у Србији, у Српској и широм свијета, како је кога пут нанио, нису клонули духом, већ су створили нове домове и започели нови живот у нимало лаким условима – рекао је Ми-

одраг Линта, позивајући све оне који то могу, а посебно Републику Србију, да помогну земљацима на Кордуну и у другим дијеловима Хрватске да остану на вјековним огњиштима, чувајући културу, традицију и обичаје, свој идентитет и своје поријекло.

МИХАЈЛОВИЋ: МАТИЦА НАС ЧУВА

У име великог броја гостију и извођача програма који су за ову прилику стигли са Кордуна, поздраве присутнима упутио је Дејан Михајловић, начелник општине Крњак.

– Срећни смо што имамо нашу матицу Србију која је спремна да води рачуна о свим Србима, без обзира гдје се налазили у дијаспори, а посебно онима који се налазе унутар Републике Хрватске, што се потврдило и посјетом председника Вучића нашем крају. Знамо да имамо на кога да се ослонимо и знамо да имамо на кога да рачунамо – нагласио је у свом обраћању Михајловић, додајући да би требало да се Кордунаши што више међусобно посјеђују, сарађују и размјењују позитивна искуства.

ПОЗДРАВ ИЗ БАНАТА

Оуплене је у име Града Зрењанина поздравео председник скупштине Оливер Митровић. Пожелено је успешно вече и још већу сарадњу на свим пољима, како са Кордунашима у матици, тако и онима који живе на својим вјековним огњиштима на подручју Крњака, Војнића, Вргинмоста...

На крају официјалног дијела програма заиграли су *Силеи штара* из *Шумадије*, испраћен великим аплаузом.

Домаћини су се захвалили и донаторима: фирмама *МОНТ-Р д.о.о.* Београд, *ФЕРО-МОНТ ИНЖЕЊЕРИНГ д.о.о.* Београд, *АЕРОЛАБ д.о.о.* Београд и *КОРБЕТ* Нови Бановци, без којих ово вече не би било овако садржајно и успјешно.

Након тога присутни су уживали уз музику и пјесме оркестра *Момо* и *Додир*, Момчила Моме Станића, као и драгог госта овога саборовања Миле Делије. Посебан утицај на публику оставиле су и сестре Миа и Маша Смиљанић, које су као специјално изненађење отпјевале неколико пјесама из свог репертоара.

Нису изостали ни трубачи, поклон саборашима од *Виле Анђела*, а забава је трајала до раних јутарњих часова, у весељу и добром расположењу.

ТЕКСТ И ФОТО: ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ПРИХОД СА ТОМБОЛЕ ПОКЛОЊЕН МЛАДИМА

У склопу вечери организована је и богата томбола са преко 200 награда. Највредније награде – тродневни боравак за четворочлану породицу у Бања Врујци, два лед телевизора и два печена прасета – добили су најсрећнији. Добро се провели, у срећи и весељу гледали телевизоре, а за прасиће нисмо сигурни да су „изашли“ из сале. Цјелокупан приход са томболе намијењен је младима на Кордуну, као и потомцима Кордунаша из Кљајићева и Чонопље (општина Сомбор).

» Милан Рокњић и водитељка Бојана Вучић са срећном добитницом

» Народни посланик М. Линта са начелником Вргинмоста Миланом Вргом и фудбалерима НК *Петрова Гора*

СРАМНА ОДЛУКА ЕВРОПСКОГ СУДА КОЈОМ ЈЕ ОДБАЦИО ТУЖБУ ПРЕДУЗЕЋА МЛАДОСТ-ТУРИСТ ПРОТИВ ХРВАТСКЕ

25. 2. 2018. – Срамна је одлука Европског суда за људска права у Стразбуру да као неосновану одбаци тужбу београдског предузећа *Младост-Турист а. д.*, које је тражило повраћај некретнина у мјесту Тисно на острву Муртер у Хрватској. Европски суд је, нажалост, прихватио правно тумачење хрватских судова да *Анекс Г* Бечког споразума о сукцесији под називом *Приватна својина и стечена права* не даје физичким и правним лицима правну основу за поврат предратне имовине, већ да је такав поврат могућ тек када буде тобоже склопљен билатерални споразум између Србије и Хрватске за спровођење споменутог *Анекса Г*.

Линта подсјећа да чим је Бечки споразум о сукцесији ступио на снагу 2. јуна 2004. године, Министарство правосуђа и Државно тужилаштво Хрватске заузели су став да се *Анекс Г* наведеног споразума не може директно примјењивати, већ да је потребно потписати билатералне споразуме за његово спровођење. Државно тужилаштво Хрватске је чак дало препоруку судовима да одбијају све захтјеве физичких и правних лица Србије за поврат њихове имовине и стечених права. На трећем састанку Сталног мјешовитог комитета за спровођење Бечког споразума о сукцесији, који је одржан септембра 2009. године у Београду, Србија и Словенија су одустале од става да је *Анекс Г* могуће директно примјењивати и прихватиле су хрватско становиште да је потребно закључити билатералне споразуме за његово спровођење између држава наслједница бивше Југославије. Линта истиче да је Влада Србије три мјесеца касније тј. 31. децембра 2009. године упутила Хрватској Нацрт билатералног споразума за спровођење *Анекса Г* са молбом да изнесе своје примједбе и сугестије. Хрватска је пет година одбијала да пошаље своје мишљење о поменутом Нацрту иако је Влада Србије од 2009. до 2013. године четири пута слала ургенције хрватској страни да коначно одговори на тај нацрт. Било је јасно да Влада Хрватске купује вријеме да заврши процес преговора са Европском унијом без испуњавања својих међународних обавеза. Влада Србије је коначно 2014. године повукла свој Нацрт билатералног споразума за споровење *Анекса Г* јер је било више него јасно да Хрватска неће послати никакав одговор, већ да не одустаје од политике опструкције наведеног анекса.

НЕСПРЕМНОСТ ХРВАТСКЕ ДА НАПУСТИ РАТНУ ПОЛИТИКУ ИЗ ДЕВЕДЕСЕТИХ ГОДИНА

20. 2. 2018. – Саопштење Владе Хрватске у којој одбија да институције српске заједнице, посебно Српско народно вијеће и Заједничко вијеће општина, коначно морају добити статус мањинских самоуправа, показује неспремност Хрватске да напусти ратну политику из деведесетих година – сматра председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

Хрватска дуги низ година не поштује Ердутски споразум из 1995. и Писмо намјера хрватске Владе из 1997. године и на тај начин онемогућава да Срби формирају јединствену кровну организацију. Наведене српске институције су регистроване као најобичнија удружења грађана и немају статус јавно-правних лица. Нажалост, Хрватска у свој Уставни закон из 2002. године није укључила препоруке Венецијанске комисије да се Српско народно вијеће и Заједничко вијеће општина дефинишу како кровне организације Срба у Хрватској у складу са принципима садржаним у Европској повељи о локалној самоуправи, Оквирној конвенцији за заштиту националних мањина и Препоруци 1201 Парламентарне скупштине Савјета Европе.

МИОДРАГ ЛИНТА САСТАО СЕ СА ДИРЕКТОРОМ ЈУП-А ДРАГАНОМ КАТУЦОМ

Убрзати додјелу помоћи за 302 избјегличке породице

Народни посланик Миодраг Линта одржао је у петак 8. марта састанак са директором Јединице за управљање пројектом (ЈУП) Владе Србије господином Драганом Катучом. ЈУП обавља и послове у вези са спровођењем регионалног програма о трајним рјешењима за избјеглице, који се односе на припрему техничке и тендерске документације, спровођење поступка јавних набавки, спровођење интерну контролу, финансијско-рачуноводствене услуге, мониторинг и извјештавање и пружање других специјализованих услуга не-

опходних за реализацију наведеног регионалног програма.

Линта је упознао директора Катучу са незадовољством 302 избјегличке породице са територије града Београда који су још у септембру уручени уговори за пакете грађевинског материјала. На жалост, наведене избјегличке породице још увијек нису добиле грађевински материјал због процедуре спровођења јавне набавке која је у току.

Линта је апеловао на директора ЈУП-а да ће учинити све што је у његовој моћи да се у што краћем временском року ријешу наведени проблем и да

302 избјегличке породице добију грађевински материјал да би могли да заврше своје куће.

Такође, Линта је апеловао на Драгана Катучу да се максимално убрза додјела пакета грађевинског материјала, монтажних кућа, сеоских имања и изградња станова које су добиле избјегличке породице широм Србије. Катуча је рекао да је учинити све у оквиру својих надлежности да се проблем 302 избјегличке породице ријешу у што краћем временском року, као и да се убрза реализација додјелих уговора и у другим мјестима.

СРПСКУ ЗАЈЕДНИЦУ У ХРВАТскоЈ НАЈВИШЕ МУЧИ НЕЗАПОСЛЕНОСТ

УЛАЗАК СРПСКОГ КАПИТАЛА КЉУЧНИ ЈЕ УСЛОВ ЗА ОПСТАНАК ПРЕОСТАЛИХ СРБА У ХРВАТскоЈ

Посјетом Хрватској председник Вучић послао је поруку да ће се Србија путем дијалога са званичним Загребом активно борити за рјешавање проблема српске заједнице, као и за очување националног и културног идентитета. – Највећи проблем за Србе представља незапосленост због чега су осуђени да због егзистенције одлазе у Србију и треће земље – оцијенио је председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта. Он сматра да Србија у разговорима са званичним Загребом треба да инсистира да се српском капиталу омогући слобода улагања у Хрватску, као што је

то омогућено хрватском капиталу у Србији. Уласком великих српских компанија и пословних људи створили би се услови за отварање нових радних мјеста на крајишком подручју и запошљавање припадника српске заједнице.

Такође, Србија треба да од Хрватске тражи само да досљедно поштује Уставни закон о правима националних мањина из 2002. године којим се гарантује запошљавање Срба у полицији, правосуђу и осталим државним институцијама и јавним предузећима, као и слободна употреба српског језика и ћирилице.

СРАМНА ОДЛУКА КОМИСИЈЕ ВЛАДЕ ХРВАТСКЕ

УСТАШКИ ПОЗДРАВ ЗА ДОМ СПРЕМНИ МОЖЕ ДА СЕ КОРИСТИ У ОДРЕЂЕНИМ СИТУАЦИЈАМА

Председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта најоштрије осуђује срамни документ Комисије Владе Хрватске за коришћење симбола тоталитарних режима у коме се каже да се усташки поздрав „За дом спремни“ ипак може користити у одређеним ситуацијама.

Скандалозно је да се са овим документом званично слаже и сам хрватски премијер Андреј Пленковић. Под усташким поздравом „За дом спремни“ убијено је у злогласној НДХ стотине хиљада Срба, Рома и Јевреја, а наведеним закључком поново се убијају жртве и најдубље се вријеђају потомци тих жртава.

Сада је сасвим јасно да је Влада Хрватске послала јасну поруку да свако може да

затражи дозволу да користи усташки поздрав у јавном животу, као и да сасвим ле-

гитимно да се ХОС-ова табла са уклесаним „За дом спремни“ поново врати у Јасеновац или да трајно остане на локацији недалеко од Новске.

Линта истиче да Влада Хрватске овим документом најдубље крши сопствени Устав и темељну вриједност данашње цивилизације – антифашизам.

Поставља се питање да ли је могуће да Влада Немачке прихвати закључак своје Комисије да се у одређеним случајевима може користити нацистички поздрав „Зиг хајл!“? Наравно, да то није могуће јер је данашња Немачка демократска држава која се обрачунала са својом нацистичком прошлошћу.

АПЕЛ ЕВРОПскоЈ КОМИСИЈИ

Линта апелује на Европску комисију да пошаље јасну поруку Влади Хрватске да званично одбаци документ Комисије за суочавање прошлости у коме стоји да се усташки поздрав „За дом спремни“ ипак може користити у одређеним ситуацијама. Не прихватљиво је и страшно да Влада Хрватске подржава документ који је супротан њеном Уставу и темељним вриједностима Европске уније. Наведена препорука даје могућност бројним удружењима бранитеља, политичким партијама десне оријентације или пјевачу Марку Перковићу Томпсону да могу у свакој прилици да користе усташки поздрав „За дом спремни“ са образложењем да одају поштовање бранитељима. У Хрватској нема политичке воље да се донесу законске одредбе којима би се забранила и оштро кажњавала употреба фашистичких и нацистичких симбола, као што су „У“, „За дом спремни“, „За дом и поглавника“ и бројни други.

РЕЖИМ МИЛА ЂУКАНОВИЋА ОСУДИО ОПОЗИЦИОНОГ ПОЛИТИЧАРА НА ЧЕТИРИ МЈЕСЕЦА

ПОДРШКА ЛИДЕРУ ДФ МИЛАНУ КНЕЖЕВИЋУ

Председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта даје снажну подршку једном од лидера опозиционог Демократског фронта у Црној Гори Милану Кнежевићу, кога је режим Мила Ђукановића у монтираном политичком процесу осудио на четири мјесеца затвора.

Милан Кнежевић је осуђен јер је тобоже физички напао полицајца М. М. 17. октобра 2015. године када је полиција на основу незаконитог рјешења Комуналне полиције почела да уклања шатор и бину Демократског фронта испред црногорске Скупштине.

Пресуда Милану Кнежевићу показује да режим Милана Ђукановића не преза да правосуђе користи за обрачун са политичким противницима који не признају лажну државу Косово и увођење санкција Русији, који су осудили одлуку Скупштине Црне Горе о уласку у НАТО и који желе да Црна Гора развија историјско савезништво са Русијом и Србијом.

ТЗВ. ДАН НЕЗАВИСНОСТИ БИХ ПРОГЛАШЕН НА ДАН КАД ЈЕ УБИЈЕН СРПСКИ СВАТ И СПАЉЕНА СРПСКА ЗАСТАВА

За српски народ 1. март није празник него датум који представља увод у крвави грађански рат

— Празник који се у Федерацији БиХ обиљежава као тзв. „дан независности“ – 1. март српски народ и Република Српска не признају као свој празник – изјавио је председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта.

Главни разлог јесте чињеница да је тог дана одржан нелегални референдум на коме је српски народ прегласан, убијен српски сват Никола Гардовић и спаљена српска застава испред Српске православне цркве на Башчаршији, што је предста-

вљало увод у крвави грађански рат.

Инсистирање бошњачке елите да се 1. март обиљежава као „дан независности“ српски народ доживљава као провокацију и неспремност да се постигне договор о датумима који би били прихватљиви за сва три народа.

Важно је нагласити да не постоји јединствени закон који би то питање регулисао на простору цијеле БиХ а истовремено Федерација БиХ и даље оспорава или игнорише празнике Српске.

КАКВУ ПОРУКУ ПОВРАТНИЦИМА ШАЉУ ЕКСТРЕМИСТИ

Осудити паљење српске куће у мјесту Салаковац код Мостара

— Најоштрије осуђујем паљење српске куће у мјесту Салаковац код Мостара. Ово је трећа кућа Срба повратника која је изгорјела у последњих годину и по дана у наведеном мјесту што је изазвало велико узнемирење код преосталих Срба – изјавио је председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта.

Екстремисти који су то урадили послали су јасну поруку да преосталим Србима нема живота у овом дијелу Фе-

дерације БиХ. Очигледно је да су у Федерацији БиХ и даље јаке снаге које су задојене мржњом према свему што је српско и које су против заједничког живота и толеранције.

Линта очекује да међународне организације у БиХ омогуће безбједност преосталим Србима у Федерацији БиХ и затраже од надлежних органа да процесуирају и казне одговорне за учестале нападе на српску имовину у мјесту Салаковац.

ИЗЕТБЕГОВИЋ НАСТАВЉА ДА ВОДИ ВЕЛИКОБОШЊАЧКУ ПОЛИТИКУ ЧИЈИ ЈЕ ЦИЉ СТВАРАЊЕ УНИТАРНЕ БИХ

22. 2. 2018. — Бошњачки члан Председништва БиХ Бакир Изетбеговић својим најновијим оптужбама против Републике Српске наставља да води великобошњачку политику чији је циљ стварање унитарне БиХ у којој би Бошњаци имали доминантну улогу – сматра председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта.

Темељи великобошњачке политике су бесмислене приче о српској агресији, геноциду у Сребреници, неправди према Бошњацима и БиХ и најновија оптужба да Република Српска тобоже ствара властите паравојне јединице. То јасно показује да Бакир Изетбеговић и СДА нису спремни да преузму одговорност и покажу спремност за компромис и договор са политичким представницима српског народа уз досљедно поштовање Дејтонског споразума.

Без промјене бошњачке политике није могуће очекивати рјешавање бројних проблема у БиХ и окретање према економском развоју да би се обезбједило бољи живот њених грађана.

САСТАНАК У МОСТАРУ ОТВАРА И ПИТАЊЕ ПОЛОЖАЈА СРБА У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ

7. 3. 2018. Председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта поздравља састанак учесника Трилатерале у Мостару: председник Србије Александар Вучић, трочлано Председништво БиХ – Драган Човић, Бакир Изетбеговић и Младен Иванић и председница хрватске Колинда Грабар Китаровић јер се само дијалогом могу рјешавати бројна отворена питања која постоје између држава наследица бивше Југославије.

Једно од отворених питања јесте и питање положаја и поштовања националних и људских права Срба у Федерацији БиХ. Линта подсјећа да Срби у четири кантона са хрватском већином (Херцеговачко-неретвански, Западнохерцеговачки, Посавски и Ливањски или Кантон 10) нису конститутиван народ. То практично значи да Срби немају право на језик, писмо, националну групу предмета, запошљавање у јавном сектору а Срби у Мостару немају никакав утицај на предлагање и усвајање буџета због неодржавања избора и непостојања Градског вијећа.

Посебно је важно нагласити чињеницу да Срби у Федерацији БиХ имају велике проблеме око остваривања својих имовинских и стечених права због опструкције надлежних власти. Такође, обнова порушених српских кућа у Федерацији БиХ је фактички у застоју због блокаде регионалног стамбеног програма.

ОБАВЈЕШТЕЊЕ ЗА СРБЕ КОЈИ СУ РОДОМ И ПОРИЈЕКЛОМ ИЗ ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ

САВЕЗ СРБА ССР ИЗ РЕГИОНА

Почетна | Преглед | Директори | Фотографије | Видео | СРПСКО КОЛО | Застава | Услуге са | Контакт

РЕГИСТРАЦИЈА НЕКРЕТНИНА У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ
Сачувајмо српску земљу и објекте

ПРОЈЕКТ РЕГИСТРАЦИЈЕ НЕКРЕТНИНА

Миодраг Линта позива Србе из Федерације БиХ да пријаве своје некретности у Општинским судовима

Одговор: Др Драган Човић, шеф Земљишно-књижних канцеларија Општинских суда у Тешљу, на питања Миодрага Линта

Одговор: Нецила Пашалић, помоћница директора Федерације управе за геодетске и имовинско-правне послове са седиштем у Сарајеву, на два питања Миодрага Линта

Помоћник са рјешавања питања некретности и описивања некретности у нову земљишну књигу

Други саговор са мјестима катастарских општина у којима траје или је у току припрема прописа регистрације некретности

Контакт: земљишно-књижних канцеларија општинских суда у Федерацији БиХ. — ПОГЛЕДАЈ —

Уколико имате проблеме или питања обратите нам се телефоном или меилом. — ВИДИ КОНТАКТ —

Листа 340 катастарских општина у Федерацији БиХ у којима је успостављен катастар некретности. Подаци се преузимају у нове земљишне књиге.

СРПСКО КОЛО

Председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта обавјештава Србе који су родом и поријеклом из Федерације БиХ да све потребне информације у вези регистрације некретнина могу наћи на сајту *Савеза Срба из региона* www.ssr.org.rs и у нашем мјесечном листу *Српско коло*, који се бесплатно дијели нашим земљацима. У 79 општина у Федерацији БиХ има око 1.800 катастарских општина. Једна катастарска општина обухвата једно или више села или насеља. Линта истиче да се у Републици Српској и у Федерацији Босне и Херцеговине спроводи регистрација некретнина, што практично значи замјену старих земљишних књига новим земљишним књигама или успостављање нових земљишних књига у општинама гдје су оне биле уништене током Другог свјетског рата. Општински судови преко својих земљишно-књижних канцеларија објављују огласе у којима позивају власнике који имају некретности у одређеним катастарским општинама да пријаве своја права на некретности (земљиште, објекте) у року од 60 дана, а најдуже годину дана. Линта позива све земљаке који сматрају да се крше њихова имовинска права од стране земљишно-књижних канцеларија у Федерацији БиХ да се јаве канцеларији *Савеза Срба из региона* у Новом Саду.

Радно вријеме канцеларије је понедељком, сриједом и петком од 9 до 16 часова, а уторком и четвртком од 12 до 19 часова. Бројеви телефона су 021/66 13 600 и 021/27 00 441. Имејл адреса: info@ssr.org.rs

Лист *Српско коло* може се лично узети у канцеларијама *Савеза Срба из региона* у Новом Саду и Београду (улица Краљице Марије 47/2, код Вуковог споменика) или наручити путем имејла или телефона у нашој канцеларији у Новом Саду. Бесплатне примјерке листа шаљемо поштом.

ОДРЖАНО 34. СЛАВОНСКО ВЕЧЕ У СМЕДЕРЕВУ

СЛАВОНЦИ СУ ЛОЛЕ И БЕКРИЈЕ ВОЛЕ ЖЕНЕ, ПЈЕСМЕ И БИРТИЈЕ...

У организацији Одбора за његовање обичаја и културних традиција Славонаца, у суботу 24. фебруара 2018. године у ресторану Холивуд у Смедереву одржано је традиционално 34. Славонско вече које је започело, а како другачије, него Бећарцем.

Славонци су лоле и бекрије, воле жене, пјесме и биртије. Нека знаде ко још знао није Бећарац, је понос Славоније...

Љубав према Славонији окупила је земљаке који данас живе у Србији, Славонији, а пристигли су и гости из Њемачке, Аустрије, Швајцарске, па чак и далеке Калифорније.

Како смо сазнали од председника Одбора Славонске вечери Симеона Јовановића, скуп у Смедереву има најдужу традицију међу Славонцима у Србији.

– Ово је у континуитету 34. Славонско вече и најстарије је дружење Славонаца у Србији. Нисмо се окупљали само три године и то у оним тешким временима страдања и погрома нашег народа – прича Јовановић, који је од треће завичајне вечери и у улози водитеља, а већ пола вијека живи у Србији.

Он се посебно обрадовао друштву које је пристигло из његовог родног Миљановца код Дарувара.

– Свако Славонско вече у Смедереву дуго се памти, прије свега по дирљивим сусретима. Многи се сусрећу само на овим вечерима – рекао је Јовановић и подсетио на добро познате стихове Ранке Јаковљевић из Пакраца.

Газила сам брда и долине од Крајине Босном до Србије и по њима сузе протиснула да би једном враћити се знала.

На овој завичајној вечери преовладала је омладина, а за добар провлад побринули су се оркестри Треф бенд и Звуци завичаја. По традицији одржан је и поноћни Плес срца, а није изостала ни богата томбола. Јовановић је нагласио да се ова дуга традиција славонских окупљања не би могла одржати да није било помоћи пријатеља, па се посебно захвалио дародавцима, печењари Козар из Пожаревца, дизел сервису Кекуш из Сурчина, сервису Муџаџа из Београда, Стаклоформ из Селаковца и осталима.

РСК

» Одбор за његовање обичаја и културних традиција: Станиша Радојичић, Миодраг Трбојевић, Стево Војнић, Душан Вуксановић, председник Симеон Јовановић, Младен Бранежац, Перо Књегинић, Драган Војновић

ОДРЖАНА ЛОВАЧКА ЗАБАВА У ЧИКАГУ

КРАЈИШНИЦИ НА ПРАЗНИК СВЕТОГ ТРИФУНА БИРАЛИ НАЈБОЉЕ ВИНО

Ловачки специјалитети и дегустација вина обиљежили су Ловачку забаву у Чикагу, коју су заједно припремили ловци чланови Удружења крајишких Срба Прело и Удружење српских винара из Чикага.

Више од 15 произвођача вина, који су традицију припремања вина „до-нијели“ из завичаја, такмичило се у двије категорије – црно и бијело вино. На

крају су најбољима уручене дипломе и награде. Најбоље црно вино, по оцјенама жирија, произвео је Драган Чупић. Истина, како каже, није као оно далматинско, из Чупићевог родног краја, али са десетогодишњим америчким искуством и тај далматински сан није недостижан.

Најбоље бијело вино направио је Перо Делић, поријеклом из Лике.

Заљућени ловачки срнећи паприкаш у комбинацији са црним и бијелим вином и Ловачку забаву у Чикагу комплетирала је и народна музика у извођењу Слађане Ристић, Дејана Петровића и крајишких група и пјевача. Ова манифестација приређена је у част Светог Трифуна, заштитника винограда.

С. ДАНЧУ

УДРУЖЕЊА ГОСПИЋАНА НИКОЛА ТЕСЛА ОБИЉЕЖИЛО 8. МАРТ

Личанке прославиле Дан Жена

Поводом 8. марта – Међународног празника жена, а на основу иницијативе чланица Удружења Госпићана Никола Тесла из Београда, у ресторану Тесла у Београду је дана 10. марта ове године одржано Вече Личанки. Намјера Удружења је била да окупи своје чланице и њима драге особе, а вече и дружење су посветили са дужним поштовањем „небеским Личанкама“, оним мајкама и бакама, које више нису живе, а које су нас рађале, одгајале и васпитавале.

У име Удружења, свим присутним дамама, празник је честитао Ђорђе Пражић.

Пражић је истакао пријем див-жене као што је била Ђука Мандић Тесла, мајка Николе Тесле, која је била неписмена а знала је Горски вијенац напамет. Својом природном интелигенцијом и мајчинском упорношћу је сина Николу упутила на пут образовања и у свијет науке. Истакао је и жене-херо-

је, као што су биле Нада Димић, Ката Пејновић, Савка Јаворина и Смиља Покрајац, које су са пушком у руци постале легенде у борби против фашизма.

Подсетио је и на најбројније жене домаћице које су са „вучијом“ (дрвени суд за воду) или другим бременом на леђима и мотиком у руци одживјеле свој мукотрпан живот. На њима је почивало породично огњиште, а живот им се састојао од једног до другог посла, не одвајајући који је мушки, а који је женски. Оне и када би се навече одмарале, то би чиниле са преслицом у руци док би ногом њихале дјечију колијевку. На њима се није могла видјети туга када би ведрала и одлучног погледа испраћале мужеве на рад у далеке крајеве и дјецу на школовање. Знале су да то доноси бољи живот, а оне су свој жртвовале за бољитак породице.

Пражић се метафорично осврнуо на брзу промје-

ну друштвених и историјских околности, гдје су у не баш нормалним условима у времену од сто година Личанке доживјеле трансформацију од „личких цуретина“ до „београдских дама“.

Вече и дружење су протекли у веселој атмосфери, коју је добром музиком загријао Раде Тртица. Њему се придружила и група крајишких пјевача, који су својом пјесмом донијели дух личког завичаја у овај крајишки популарни ресторан. Посебно су биле веселе жене, које су играле, пјевале и уживале у њиховој вечери. У тој групи веселиле су се и младе Личанке, које су у Београд дошле у избјегличкој колони као дјеца, а сада су успјешне и школоване младе жене. У угодној београдској ноћи дружење је прошло као трен.

– Видимо се догодине у још већем броју – говориле су присутне даме одлазећи елегантним ходом уз Балканску улицу.

Љ. П.

Удружење Банијаца прославило усељење у нови простор

Завичајно удружење Банијаца у недељу 25. 3. 2018. организовало је дружење својих чланова и пријатеља поводом усељавања у нови простор који се налази на Новом Београду у Улици Душана Вукасовића 35. Ново сједиште удружења омогућава нам да лакше и боље реализујемо наше циљеве и идеје. Такође, овим ћемо имати веће могућности да будемо од помоћи нашим Банијцима.

Чланови удружења су за почетак отпјевали пјесму Нема раја без роднога краја. Затим се присутнима обратио председник УО Мирослав Ковјанић. Послије уводних, поздравних ријечи председник се захвалио спонзорима, јер су захваљујући њи-

ма успјели да уреде и опреме простор. Опремање није завршено у потпуности, али је довољно да могу радити и функционисати. Госте је поздравила и председница скупштине Душанка Поповић. Међу присутнима су

били представници Градске управе Града Београда као и народни посланик Миодраг Линта. Дружење је уз јело и пиће трајало цело послеподне, а госте је забављала група Славуји са Бусија.

БАНИЈА ОНЛАЈН

ЗАВИЧАЈНИ СКУП ЗЕМЉАКА КОЈИ СУ РОДОМ ИЗ СРЕБРЕНИЦЕ, БРАТУНЦА, МИЛИЋА, ВЛАСЕНИЦЕ, ШЕКОВИЋА, ОСМАКА И ЗВОРНИКА

Више од 1.000 земљака на 6. Завичајном скупу Удружења Бирач - Дрина из Београда

» Миленко Кулић, Светозар Андрић, Раденко Букановић, Брано Делић, Миро Ашћерић, Анђелко Делић, Весна Вуковић, Драго Ашћерић, Цвијетин Букановић, Саво Цвијетиновић, Бошко Ђуричић

Завичајно удружење Бирач - Дрина у Београду по шести пут је 17. марта 2018. године окупило земљаке у препуној сали ресторана *Иниерхоллигуд* на Лединама у Београду. Око хиљаду Бирчака и Подрињаца нашло се на једном мјесту и уз пјесму и игру веселило до касно у ноћ.

Програм вечери почео је наступом Културно-умјетничког друштва *Свети деспот Стефан Лазаревић* из Сребренице који су се представили играма из завичаја.

Госте је поздравио домаћин вечери, Драго Ашћерић, председник Удружења Бирач - Дрина, који није крио задовољство што се у сали тражила столица више.

– Циљ вечерашњег дружења, као и циљ рада и постојања Удружења је очување економских, културних, спортских и других веза са завичајем, Бирчем и Средњим Подрињем, са седам општина које територијално покривамо својим радом. То су Сребреница, Братунац, Милићи, Власеница, Шековићи, Осма-

ци и Зворник. Такође циљ нам је међусобно повезивање и јачање веза Републике Српске и Србије, а сви ви који сте вечерас присутни допринесите остваривању тог циља и зато вам се свима захваљујем – истакао је Ашћерић.

БРОЈНЕ АКТИВНОСТИ

Он је затим поздравио угледне госте међу којима су били син генерала Ратка Младића Дарко Младић, народни посланик и председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта, председник Борачке организације Бирчанске регије Милош Ступар, представници општинских борачких организација које територијално покрива Удружење, начелник општине Сребреница Младен Грујичић, начелник општине Зворник Зоран Стевановић, начелник општине Осмаца Љубо Петровић, начелник општине Шековићи Момир Ристић, начелник општине Милићи Момир Лазаревић и бројни генерали и старјешине Војске Републике Српске и Србије као и Мини-

старства унутрашњих послова, и многи други...

Председник Завичајног удружења Бирач - Дрина Драго Ашћерић додао је да иако су на скупу присутни српски генерали, директори, успјешни политичари, академици, књижевници, угоститељи, конобари, физички радници, пољопривредни и људи из разних других занимања, овдје су сви исти.

– Међутим, нас не веже професија већ људи. Многи су успјели и стасали у Србији, али не смијемо да заборавимо нашу браћу преко Дрине нити обичаје које су чувале генерације прије нас – поручио је Ашћерић.

ПОДРШКА НАЧЕЛНИКУ СРЕБРЕНИЦЕ

У улози водитеља програма била је секретар Удружења Весна Вуковић, која је присутне упознала са активностима Удружења у протеклој години.

– Група од десеторо дјецe из Бирча учествовала је у Омладинском кампу у апатинској *Бањи Јунаковић* под називом САБОР 2017. Одр-

жан је Меморијални спортски турнир под називом *АВРАМ 2017* у Старим Бановцима на коме је било више од 100 учесника, а своје екипе су послале скоро све општине из Бирча – навела је Вуковић, истичући да је Удружење отишло и корак даље када је правац рада у питању, па је тако реализована и трибина под називом *Одрживост традиционалних вриједности у савременом концепту њородице*.

– Овај пројекат је подржала општина Нови Београд, за шта се посебно захваљујемо замјенику председника општине, генералу Светозару Андрићу. Организовали смо и веома успјешну промоцију књижевног стваралаштва Миленка Аврамовића у фебруару ове године. Из године у годину ширимо мрежу контаката, повезујемо се и помажемо једни другима, што је најважније – објаснила је Весна Вуковић.

Бурним аплаузом окупљени су поздравили начелника општине Сребреница Младен Грујичића, младог човјека

НА ТОМБОЛИ И АГРЕГАТ ЗА СТРУЈУ

Организатори су приредили и томболу. Као и сваке године било је много вриједних награда попут агрегата за струју коју је омогућила фирма *Енерго Драгон*, телевизора (фирма *Технопапир*), лаптоп рачунара (*Аутопревозник Цвијетко Ашћерић*) ваучера за бесплатно љетовање као и за спа и ђакузи апартмане, ваучера за куповину у маркетима *Венера* и *Сунце*, вечере у ресторану *Дрен*, колача и торти *Анђелчић* из Чачка, пића из *Дринк стор* Бајина Башта и Клека МГ Чауш, као и ваучера за намештај (*Исола дибали* и *Инпут*). За добру атмосферу био је задужен бенд Радмила Зекића, Милица Крсмановић, Срећко Ћосић, а посебно су бирчаке на ноге подigli хитови двије звијезде вечери, Миломира Миљанића и Миланчета Радосављевића.

који је извојевао побједу да у Сребреници главни носиоци власти буду представници из редова већинског српског народа.

– Изузетно је важно окупљати људе који су у расијању по цијелом свијету, неки су приморани били да напусте своје огњиште у протеклом рату, а неки су отишли због лошег економског стања. Међутим, без обзира гдје се налазили, овакав скуп показује да неко мисли на њих и да само сложено можемо све постићи. Ми смо то показали

у Сребреници гдје је српски народ био на кољенима, али вјерујем да ћемо за двије године усправно стајати и опет поносно поздрављати наше генерале пред којима имам част да стојим вечерас – рекао је Грујичић и поручио земљацима да је много важно да сви који имају право изваде личну карту и дођу на гласање у своје родне општине, јер се само на тај начин може обезбједити сигуран опстанак српског народа и Републике Српске.

ЈАЧАЊЕ ВЕЗА ИЗМЕЂУ СРБИЈЕ И Р. СРПСКЕ

Народни посланик Миодраг Линта поздравио је присутне земљаке у име Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије и посебно похвалио рад Завичајног удружења Бирач - Дрина, које је у претходном периоду успјешно реализовало низ активности чији циљ је јачање веза Србије и Републике Српске и афирмација свега позитивног из завичаја.

Он је затим упознао пристуне са пројектом регистрације некретнина у Федерацији БиХ.

В. ВУКОВИЋ

ЗАХВАЛНИЦЕ ПРИЈАТЕЉИМА УДРУЖЕЊА

Овом приликом одлуком Управног одбора Удружења додијељене су захвалнице онима који су допринијели успјешном раду Удружења у протеклом периоду. Осим бројним привредницима, спонзорима и другим донаторима, захвалница је додијељена колективу трговинског ланца маркета *Венера*, народном посланику Миодрагу Линти и КУД-у *Свети деспот Стефан Лазаревић*. Свој допринос организацији шесте завичајне вечери Бирчака, осим председника Драге Ашћерића, потпредседника Цвијетина Букановића и секретара Весне Вуковић, дали су и други чланови Управног и Надзорног одбора: Раденко Букановић, Бошко Ђуричић, Брано Делић, Миленко Кулић Миленко, Цвијетко Ашћерић, Тања Јанковић, Анђелко Делић, Саво Цвијетиновић, Игор Деспотовић и Миро Ашћерић, као и остали чланови Удружења. Међу њима посебно се истакао генерал Светозар Андрић.

Српско вијеће Вуковарско-сремске жупаније прославило Светог Симеон Мироточивог

У Храму Светог Николе у Мирковцима ломљењем славског колача прославио Свети Симеон Мироточиви – слава Жупанијског вијећа српске националне мањине Вуковарско-сријемске жупаније. Свечани обред водили су мирковачки парох Немања Клаић и винковачки Предраг Азап.

Пригодним програмом чланови Вијећа и званице славску свечаност наставили су у вуковарском ресторану *Морнар* у којем је председник Вијећа Светислав Микеревић говорио о прошлогодишњим резултатима рада Вијећа. Плакета Вијећа за изузетан допринос

очувању и развоју српске културе додијељена је Вуковарском српском пјевачком друштву *Јавора*, а плакету је примио председник Друштва Дејан Дракулић.

Јавор је основан далеке 1896. године и са прекидом након Другог свјетског рата у времену комунизма. Све вријеме успјешно је дјеловао, његујући изворну српску пјесму и традицију. У њему нису пјевали само Срби већ и сви остали народи данашњег истока Хрватске. Обнова *Јавора* након овога рата била је 1996. године, односно равно стотину година од оснивања! Од 1996. до данас *Јавор* билијежи стотине наступа како

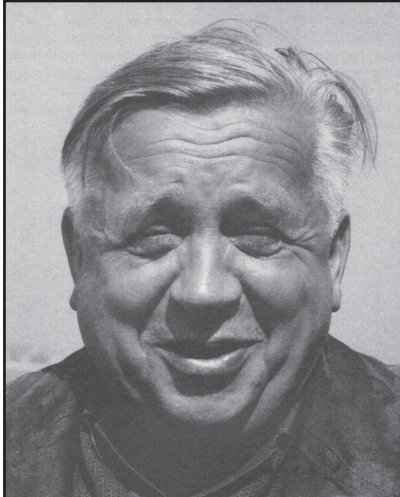
у Хрватској тако и ван њених граница. Овогодишњи добитник Повеље Вијећа је оснивач и дугогодишњи члан *Јавора* Бранислав Димитријевић.

У културном дијелу програма наступили су ученици Основне школе *Тришња* и боровски КУД *Бранислав Нушић*. Славском веселу присуствовала је саборска заступница Драгана Јецков.

Част за кумство славе припала је Заједничком вијећу општина, чији је председник Срђан Јеремић, поред честитки које је упутио, колегама из Жупанијском вијећа уручио рачунар као славски поклон!

Б. РКМАН

	НАШ ПИСАЦ, РОБЕН У ХАШАНИМА ПОД ГРЕМЧОМ (СА СЛИКЕ)		БРОДИЋИ ЗА РИБОЛОВ (ИТАЛ.)	РОМАН ПИСЦА СА СЛИКЕ	ФАБРИКА АУТА ИЗ ЛУЖНЕ КОРЕЈЕ
	КАМЕНА ГРОМАДА				
	АМЕРИЧКА СОПРАНИСТИЦА ГРИСТ				
	СВЕЧАНА УНИВЕРЗИТЕТСКА ДВОРАНА				
	НЕТО				ИВОВЕ ШУМИЦЕ, ИВАЦИ
АУТОР: КЛИМЕНТ	ЈЕДАН ИНДИЈАНАЦ	НАВИЈАЧ "ДИНАМА"	РАНИЈИ ФУДБАЛЕР, ГОРАН	ЛУЖНА ВОЂКА КРАЉ ФРИГИЈЕ	
ФРАНЦ. ПЈЕВАЧ, САЛВАТОРЕ					ШАНСОЊЕР МОНТАН ИЗЈЕЛИЦА
УЗГАЈИВАЧИ ПИЛИЋА					
СТАНОВНИК АНАДОЛИЈЕ					
КРУШЕВЉАНИ (ЖАРГОН)					
СРПСКО КОЛО	МЕТАР ЗВИЈЕР СЛИЧНА МАЧКИ		ВЕЛИКЕ РАСКОШНЕ КУЋЕ	ПИСАЦ АНДРИЈА ПЈЕВАЧИЦА ПЈАФ	ЧИО, ДОБРО РАСПОЛОЖЕН
УВЕЛИЧАВАЈУЋЕ СТАКЛО, ЛУПА					
ПРЕГЛЕД, ОБАВИЈЕШТНОСТ				ВРСТА ХРАСТА Ђ. И.	
МАЛИ ПРСТ					ТАНТАЛ ЛОВАЦ У ШАХУ
ГАС ЛАКШИ ОД ВАЗДУХА					

Решеније: блок, Рери, аута, нто, киви, Адамо, Ив, пилићари, Анадолица, Чарапан, м, Иво, повећало, увид, цр, малић, Та, ацетилени.

У ВУКОВАРУ ПРОМОВИСАНА НОВА КЊИГА МИЛОЈКА БУДИМИРА

Нема повратка српског културног блага без повратка наших људи

У Вуковарском Српском културном центру одржана је промоција књиге *Споменичка баштина Срба са југославије данашње Републике Хрватске* аутора Милојка Будимира.

Осим аутора књигу су представили млади историчар поријеклом из Далмације др Милан Гулић и дугогодишњи директор Завода за заштиту споменика у Вуковару, данас професор београдског универзитета др Велимир Ђеримовић.

Јасно је да је много тога отишло у неповрат и зато је ова књига важна. Аутор је прошао кроз судбине свих сакралних објеката којих је нешто испод 500 и од којих многи данас само представљају успомену на локацију на којој је био српски вјерски споменик, јер двадесети вијек је вијек страдања српског народа али и његове споменичке баштине. И зато је веома битно да то остане записано као вјечити траг – рекао је др Гулић.

Често обилазим мјеста о којима у књизи пишем. У мноштвама је, нажалост, стање као да је Олуја јуче била – рекао је аутор, додајући како осим сакралног блага на мети су били и антифашистички споменици. Указао је на чињеницу да је ипак добар дио блага спасен и да се налази стручно регистрован у адекватним депозитима културних и вјерских институција у Србији.

Оптужују нас да смо крадљивци блага, а ми смо га спасили уочи и током ратних разарања. Благо треба вратити на територију на којој је настало, али истовремено треба вратити и народ на те просторе – рекао је Будимир.

Према исцрпним подацима изнесеним у овој књизи очигледно је да је, како наглашава и Будимир, поред непокретних споменика, страдало и покретно културолошко благо – читаве галерије икона, иконостаса и других дјела најпознатијих сликара и иконописаца од XVI до XX вијека. Богата трине-

сто вијековна споменичка баштина Срба по својим стилско-историјским карактеристикама потврдила је да су Срби били аутохтон народ на тим просторима. Другим ријечима, огромна споменичка баштина – археолошка здања, градине, утврђења, гробља, насеља, цркве, манастири – систематизована и документована на начин какав је дат у књизи, показала је чврсту историјску утемељеност Срба са свим његовим културним, етичким, вјерским, и националним аспектима.

Издавачи другог допуњеног издања ове едиције су Удружење Срба из Хрватске у Београду и Српско културно друштво Зора. Аутор Милојко Будимир рођен је 1951. у околини Грачаца, археологију је завршио у Задру, а до 1995. био је кустос музеја у Книну. У избјеглиштву је радио у Музеју Српске православне цркве и Историјском музеју Србије. Аутор је више научних радова у стручним публикацијама.

БАНИЈА ОНЛАЈН

Аутор Милојко Будимир, др Велимир Ђеримовић и др Милан Гулић

СРПСКО СЕЛО ОСТРОВО ПОРЕД ВИНКОВАЦА ЧУВА ТРАДИЦИЈУ И ОБИЧАЈЕ

Острово је село на истоку Хрватске. Смјештено је између двију ријека, Вуке и Вучице, и због тога је и добило име Острово, а настањено је српским живљем 90%. Први записи о селу су из 1381. године под називом Рушевни град Острово – барско утврђење. За вријеме турске власти село је имало 15 кућа, а сваком годином број се повећавао да би 1736. било 40 српских кућа.

Прва црква од прућа и блата саграђена је 1715, а 1752. је завршена нова црква од чврстог материјала која и данас постоји у селу.

Прва једноразредна школа основана је 1789. са 42 ученика на ћирилично писму, а данас у четвороразредној ОШ је уписано само 9 ученика. Острово је 1901. године добило жељезничку пругу и жељезничку станицу, а електрична енергија је доведена 1957. године. Становништво се искључиво бавило земљорадњом све до година након Другог свјетског рата.

Становници Острова се махом запошљавају у фабрикама оближњих градова. Томе је и увелико погодовало што се Острово налази у близини три града (Винковци, Вуковар и Осиек), а налази се и на главној цести и прузи Винковци–Осиек. У то вријеме само се пет породица бавило искључиво земљорадњом док су сви остали били запослени у оближњим фабрикама, а исто тако

су се наставили бавити и земљорадњом на својим пољима. Због тога се тих година веома видио напредак домаћинства и цијелокупног села.

Прво пјевачко друштво и прва ратарска читаоница су основани 1925. године те 1926. године Ловачко друштво Јелен, затим ДВД, ФК Обилић те први Просвјетин Пододбор 1952. године. До 1991. године у селу су постојале три продавнице мјешовите робе, два бербера, три кафане, једна пољопривредна задруга, и пошта, а данас постоје само једна продавница и пољопривредна задруга.

Од 1857. до 1991. године број становника се кретао од 600 до 1.000, да би на посљедњем попису 2011. било 612, а данас само 400 и то углавном грађана старије живот-

не доби. Све ове године свог постојања у селу живи већински (90%) српско становништво православне вјероисповијести, а тако је и данас. Становништво се након 1991. године углавном бави земљорадњом и сточарством, а запослен је веома мали број људи и не можемо се баш похвалити неким великим напретком и развојем села.

Колико год да се драстично смањује број младих и уопште број становника у селу, ипак постоји друштвени живот.

Тако постоји неколико организација које окупљају становнике на разним догађањима. Данас у Острову активно раде друштва Добровољно ватрогасно друштво, Острово, ловачко друштво Јелен, ФК Обилић, удружење пензионера, клуб мла-

дих, КУД Острово и СПКД Просвјета – Пододбор Острово.

Први Просвјетин Пододбор Острово основан је 1952. године. Друштво је имало фолклорну секцију од 50 чланова који су његовали културу, пјесму и игру свог краја и наступали на разним смотрима фолклора на територији Славоније и Барање. Пододбор се 1972. године региструје као КУД Бранко Радичевић Острово који ради до 1991. године када због ратних дешавања престаје са радом. Већ 1994. године у вријеме када је село било на територији РСК КУД окупља дјечу и омладину и ипак повремено наступа на неким смотрима и манифестацијама, али званично се региструје 2002. године поново као Пододбор СКД Просвјета. Пододбор

Острово тада има 70 чланова који раде и дјелују у више секција као што су: фолклорна секција – млађа и старија група, драмска секција, секција жена и етно секција. Данас Пододбор има 10 пунољетних чланова који се допуњавају и раде заједно са КУД Острово.

КУД Острово основано је 2013. године. Данас броји шездесетак чланова од којих је 20 пунољетно, а њихова дјеца и унучи су чланови фолклорне секције. Основна активност КУД-а јесте очување традиције, културе и обичаја Срба са простора источне Славоније, Барање и западног Срема као и матичне нам државе, као и како све то пренијети на млађе нараштаје. Заједно са Пододбором Острово његујемо српски језик, ћирилично писмо, пјесму и игру српског народа.

Има увјекбано више кореографија а то су игре из Срема, Славоније, Барање, Мачве, Лесковца, Босилеграда, Владичиног Хана...

Учествовали смо на многим манифестацијама у региону. У свом селу сваке године организујемо неколико манифестација као што су годишњи концерт дјечијег фолклора Острово у љубављу и међудржавни фестивал српског фолклора Острово у срицу, као и приредбе поводом божићних и новогодишњих празника, Свећосавску академију...

СНЕЖАНА ЈОВАНОВИЋ

У СУБОТИЦИ ОДРЖАНА ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ ДУШАНА МИЉЕВИЋА

БИО САМ ВОЂА УСТАНКА НА БАНИЈИ

У организацији Завичајног удружења Банија – Суботица, на Отвореном универзитету у Суботици одржана је промоција књиге *Био сам вођа устанка на Банији* Душана Миљевића. На промоцији је говорио син Душана Миљевића, вође устанка, Милан Миљевић.

У присуству великог броја Банијаца, послје представљања књиге, уследио је наступ пјевачке групе Завичајног удружења Банија, а потом разговор на тему књиге. Вече се завршило коктейлом и дружењем.

Књига *Био сам вођа устанка на Банији* Душана Миљевића представља оригинално свједочанство о српским жртва-

ма за вријеме комунизма; она је доказ како се ни један народ (осим Срба) није одрекао своје државности и свог демократског политичког система да би се подворио неком другом народу и другим народима који су бројчано на маргини народа и више су за звање националне мањине.

Поставља се практично питање: шта су ефекти ратних офанзива у Другом

свјетском рату у НДХ (Дрвар, Сутјеска, Неретва); ко је против кога и зашто ратовао? Гдје је била демократија послје ослобођења? Зашто су људи хапшени и убијани без суда и суђења?

Душан (Дмитра) Миљевић рођен је 1923. у селу Боровита, општина Глина, Банија, краљевина СХС, учесник НОР-а.

По ослобођењу радио је на разним дужностима. Са браћом Милом, Дамјаном и Петром колонизован је у селу Пригревица, општина Апатин у Србији. Био је противник комунистичке политике по питању обавезног откупа и учлањења у земљорадничке задруге и борац за увођење вишепартијског демократског система. Био је на челу покрета на Банији.

Ухапшен 1950. године и осуђен на смрт стријељањем. Као политички затвореник робијао је у Старој Градишки, гдје је провео 10 година.

СНИША ЛАЗАРЕВИЋ

КАКО ДОЋИ ДО КЊИГЕ?

Књига *Био сам вођа устанка на Банији* Душана Миљевића може се поручити телефоном на број 063 157 53 70. Цијена 500 дин.

ПРОСЛАВА СВЕТОГ САВЕ НА ДАЛМАТИНСКОМ КОСОВУ

Већ пет година заредом у организацији Удружења *Жене косовске долине* на далматинском Косову у манастиру Лазарица традиционално се прославља Свети Сава.

За сву српску дјецу из општине Бискупина (село Уздоље, Риђане, Звјеринац, Рамљане, Врбник, Марковац, Орлић и Бискупина) Александар Ченић, који је родом из села Уздоља а сада живи у Аустрији, обезбједио је пакетиће. Стотину српске дјеце тако из године у годину није заборављено, јер то не дају прави, истински родољуби.

Ове године је поред Александра Ченића и његове супруге Драгице, један од донатора био и Жељко Малешевић, који нам је пруж-

ио руку пријатељства и препознао жељу и вољу српског народа да опстане и остане у Далмацији, на својим огњиштима, ма колико се то тешким чинило.

И тако сваке године, на Светог Саву, наш добротинитељ сједне у Аустрији у ауто и доведе поклоне за сву српску дјецу из општине, проведе дан у свом родном крају, са својим сународницима и вјероватно испуни срце топлином и љубављу коју му дјеца пруже.

И тако се сваке године Лазарицом и косовском долином проломи Химна Светоме Сави, и не да заборава српски народ, српску културу, српски језик и српску историју.

Р. ДРЕЗГА

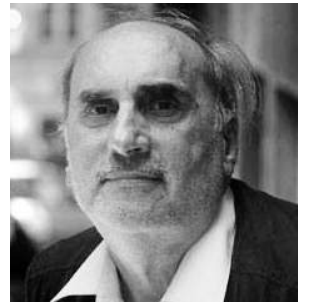
ОДПАЗАК ПИСЦА ИНСПИРИСАНОГ ДАЛМАЦИЈОМ

ЈОВАН РАДУЛОВИЋ ОТИШАО У ЛЕГЕНДУ

Послје изузетно дуге и тешке болести, у Београду је у 67. години, преминуо Јован Радуловић, истакнути приповиједач, романијер, драмски и ТВ писац, аутор политички оспораване *Голубњаче*, који је готово свој цјелокупни опус посветио књишком крају у коме је провео дјетињство и рану младост.

Рођен у сиромашној Полаци, гимназију је завршио у Книну, а 1971. преселио се у Београд, гдје је дипломирао књижевност на Филолошком факултету. Радио је као професор у 14. Београдској гимназији, уредник у БИГЗ-у, када је ова издавачка кућа била у великом узлету, и био директор Библиотеке града Београда. Тешка болест која га је савладала била је разлог што се рано повукао из јавног живота, морао је годину и по дана да проведе на лијечењу у Риму, гдје му је у болници Сан Камило урађена трансплантација коштане сржи. Опоравио се, али се, нажалост, опака бољка вратила са фаталним исходом. Он је одавно говорио гласом са онога свијета. Све је стало у тај роман и његов наслов *Прошао живиш*. Није му дато да доврхуни свој дар. Велики писац људских поразара. Част је било бити уз такав дар и уз такву књижевност.

У књижевност је Јован Радуловић ушао збирком приповједака *Илинишак*, којом је најавио потпуно нов и самосвојан глас у савременој српској прози. Најширој јавности остао је познат по драми *Голубњача*, изведеној на сцени Српског народног позоришта у Новом Саду 1982. Због осјетљиве теме представа је скинута са репертоара,

послје реаговања ГК СК Новог Сада, који је оцијенио како драма „доводи у сумњу тековине НОБ-а, социјалистичке револуције и даље социјалистичке самоуправне изградње нашег друштва“. Мјесецима су трајале жестоке и бесмислене политичке осуде, а *Голубњача* је била предмет расправа на партијским форумима „од Триглава до Ђевђелије“. Ипак, драма је у истој режији и подјели играна у Студентском културном центру, а на фестивалу *Алпс-Адрија* у Словенији проглашена је најбољом представом.

Радуловић је аутор и књига приповиједака *Дале од олтара*, *Идеалан њлац*, романа *Браћа њо мајери*, *Прошао живиш*, *Од Огњене до Благе Марије*, ТВ драме *Вучари Доње и Горње Полаци*, путописних есеја *По српској Далмацији*. За ова и друга дјела добио је многобројне награде међу којима су Октобарска награда града Београда, *Андрејева награда*, *Исидора Секулић*, *Бора Станковић*, *Бранко Ђојић*, *Златни сунцокреј*, *Пејтар Кочић*...

Иза себе је оставио супругу Жељку и синове Немању, који је професор на Филолошком факултету, и Огњена, који је студент.

В. Н.

МРЖЊА ХРВАТА ПРЕМА СРБИМА

Један од својих последњих интервјуа Јован Радуловић је дао за београдске *Вечерње новости*, а у њему је описао однос Хрвата према Србима.

– Прича о Србима из Хрватске је завршена. Све се некако, послје великих догађаја, смирило. Можда је то и добро. Наравно, не кажем да је сада боље онима што су тамо остали, или да ми који смо овдје мање патимо, али Срби су дошли на неку тачку гдје не очекују ни од кога помоћ и уздају се само у себе. Што се нас тиче – готово је. Али, за Хрвате – није. Они сву своју политику и даље граде на мржњи према Србима. Не знам кога би они мрзили да нема Срба и какву би они политику водили да им није антисрпске политике. И када Срби не дају гласа од себе, они увијек нађу начина да нешто кажу, да нам приговоре... Желе да српског народа тамо нема и колико год могу и гдје год могу они чине да тако и буде.

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ СРПСКО КОЛО

Уколико желите редовно да добијате свој примјерак „Српског кола“ на кућну адресу довољно је да позовете број дописништва у Новом Саду **021/66 13 600**
Радно вријеме: Понедељак, сриједна и петак од 9 до 16, а уторак и четвртак од 12 до 19 часова.

У КАЋУ ОДРЖАН ДОНАТОРСКИ ТУРНИР У БАСКЕТУ 3 НА 3 РАДИ ОТКУПА ЗВОНА ЗА ЋУРЋЕВЕ СТУПОВЕ

ОБНОВИМО СЕБЕ - ПОДИГНИМО СТУПОВЕ

Српско-руско удружење *Каћ* организовало је турнир у баскету како би допринијело довршењу обнове храма Ћурђеви ступови у Рашкој, задужбини Стефана Немање, родоначелника српске благородне династије.

Како би се обезбиједио новац за звон овог храма, у суботу 25. марта у старој спортској дворани одржан је цјелодневни турнир у коме се борило 13 трочланих екипа у све популарнијем спорту. Према ријечима Душана Дикића, председника Удружења, ово је друга година како се у Каћу, мјесту од 15.000 хиљада становника, организује овакав турнир, па се очекује да то постане традиција. Прошле године сав приход – донације спонзора, котизације екипа у износу од непуних 100.000 динара – поклоњен је дјецима са инвалидитетом. Овогодишњи подухват помогао је десет српско-руских удружења,

а несебичну подршку дало је УГ *Змијање*, које је анимирало доста људи поред двије екипе на терену.

– Манастир Ћурђеви ступови је 80% завршен, а ми желимо да учествујемо у откупу звона. Циљеви турнира су да се кроз баскет „три на три“ умреже све патриотске организације, да се његује традиција, православни дух и уопште заједништво и све оно добро и здраво што је српски народ проносио кроз историју. А ту спада и витештво, па се од учесника турнира очекује да се витешки понашају – рекао нам је Душан Дикић, председник Удружења српско-руско пријатељство *Каћ*, које је носилац организације турнира.

Председник УГ *Змијање* Ђорђе Пантелић каже да је *Змијање* учествовало са двије екипе: *Змијање јуниори* и *Змијање сениори*, а да их је знатан број и у осталим екипама на турниру. Храбри *Змијањци* су освојило друго и пето мјесто.

У врло узбудљивом финалу турнира, који је протекао у фер такмичењу, састале су се екипе *Змијање сениори* и Основна школа *Иво Андрић* из Будисаве. Комшије из Будисаве биле су бољи и освојили прво мјесто док су у борби за треће мјесто *Борачко удружење рајних и војних инвалида Војводине и браћа Шћекићи* победили одличну екипу кафаницу *Бољи животи* из Каћа. Према оцјени екипе *Српског кола*, која је навијала за екипу *Русофили*, најбољи на турниру био је кошаркаш из Будисаве Благоје Панић.

Након турнира организован је ручак и дружење на коме је ушли на адресу председника управног одбора Миленка Лончара Српско-руског удружења *Каћ*, који је на раду у Русији, пало и питање да ли је Путин обавјештен о исходу такмичења.

Д. БАШОВИЋ

» Ђорђе Пантелић, Душан Дикић и Милан Летић

» Побједници турнира ОШ *Иво Андрић* из Будисаве

» ЕКИПА ЗА ПОШТОВАЊЕ: Момчило Поповић, Јован Капетановић, Душан Дикић, Владан Вулић и Драженко Стојановић

» *Змијањци* стигли до финала: Стејин, Пантелић, Савић и Цвијовић

» Треће мјесто за *Борачко удружење са браћом Шћекић* (у дресовима), Драган Ступар, Милан Драгаш и Драган Црнчевић